

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 20 · 22. november
Sesjonen 2022–2023

Fra 1. oktober 2019 har Stortinget innført ny vateringsordning med faste vateringstidspunkter. Derfor vil saksreferat og tilhørende vatering i perioder være i ulike hefter. Dette er markert i referatet.

Møte tirsdag den 22. november 2022 kl. 10

President: Masud Gharahkhani

Dagsorden (nr. 20):

1. Stortingets vedtak til lov om endringer i plan- og bygningsloven (reglar om handtering av overvatn i byggjesaker mv.)
(Lovvedtak 3 (2022–2023), jf. Innst. 35 L (2022–2023) og Prop. 125 L (2021–2022))
2. Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker i 2022
(Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. november 2022)
3. Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF)
(Innst. 47 S (2022–2023), jf. Prop. 6 S (2022–2023))
4. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Westgaard-Halle, Sivert Bjørnstad, Alfred Jens Bjørlo og Rasmus Hansson om å opprettholde Norges innbetalinger til Den europeiske romorganisasjonens (ESA) frivillige programmer på dagens nivå
(Innst. 46 S (2022–2023), jf. Dokument 8:36 S (2022–2023))
5. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen
(Innst. 61 S (2022–2023), jf. Dokument 8:248 S (2021–2022))
6. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes og Kathy Lie om et nasjonalt løft for kreative næringer
(Innst. 58 S (2022–2023), jf. Dokument 8:244 S (2021–2022))
7. Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om bedre utnyttelse av snøkrabberessursene
(Innst. 60 S (2022–2023), jf. Dokument 8:249 S (2021–2022))
8. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Tilbaketrekking av Prop. 129 L (2021–2022) Midlertidig lov om forskriftshjemmel for tilpasninger i regelverket for fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av covid-19
(Innst. 63 S (2022–2023), jf. Meld. St. 7 (2022–2023))
9. Referat

Presidenten [10:00:07]: Representantene Himanshu Gulati, Ola Elvestuen, Terje Halleland, Lars Haltbrekken og Ole André Myhrvold, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Følgende innkalte vararepresentanter tar nå sete:

For Buskerud: Sigrid Simensen *Ilsoy*

For Oslo: Agnes Nærland *Viljugrein*

For Telemark: Olav *Urbø*

For Vestfold: Camilla Maria *Brekke*

Det foreligger to permisjonssøknader:

- fra Senterpartiets stortingsgruppe om permisjon etter Stortingets forretningsorden § 5 annet punktum for representanten Jenny *Klinge* fra og med 22. november og inntil videre
- fra Sosialistisk Venstrepartis stortingsgruppe om permisjon for representanten Marian *Hussein* i tiden fra og med 23. til og med 25. november for å delta på OSSEs parlamentarikerforsamlings høstmøte i Warszawa, Polen

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknadene behandles straks og innvilges.
2. Følgende vararepresentanter innkalles for å møte i permisjonstiden slik:
For Møre og Romsdal: Per Ivar *Lied* 22. november og inntil videre
For Oslo: Stina Baarne *Hassel* 23.–24. november

Presidenten [10:01:07]: Per Ivar Lied er til stede og vil ta sete.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt overbrakte 3 kgl. proposisjoner (se under Referat).

Presidenten [10:02:02]: Representanten Mímir Kristjánsson vil framsette et representantforslag.

Mímir Kristjánsson (R) [10:02:09]: På vegne av representantene Seher Aydar, Tobias Drevland Lund og meg selv vil jeg legge fram et representantforslag om at Nav ved behandling av søknader om sosialhjelp ikke stiller vilkår om salg av nødvendige eiendeler som bolig og bil eller krav om å bruke av oppsparte midler.

Presidenten [10:02:26]: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag – og det anses vedtatt.

Presidenten vil foreslå Heidi Greni. – Andre forslag foreligger ikke, og Heidi Greni anses enstemmig valgt

som settepresident for dagens møte. Da er vi i trygge hender.

Sak nr. 1 [10:02:48]

Stortingets vedtak til lov om endringer i plan- og bygningsloven (reglar om handtering av overvatn i byggjesaker mv.) (Lovvedtak 3 (2022–2023), jf. Innst. 35 L (2022–2023) og Prop. 125 L (2021–2022))

Presidenten [10:03:03]: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 2 [10:03:05]

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker i 2022 (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. november 2022)

Presidenten [10:03:13]: Etter ønske fra utenriks- og forsvarskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: Arbeiderpartiet 15 minutter, Høyre 15 minutter, Senterpartiet 10 minutter, Fremskrittspartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Rødt 5 minutter, Venstre 5 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Kristelig Folkeparti 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil sju replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:03:56] (komiteens leder): Jeg vil begynne med å takke utenriksministeren for redegjørelsen på torsdag. Også denne gang var mye av redegjørelsen viet Russlands brutale krigføring i Ukraina, og det mener jeg var helt riktig. Samholdet i Europa er ekstremt viktig, både nå og framover, når konsekvensene av krigen treffer Europa enda hardere i form av vedvarende høye energipriser, høy inflasjon og høye renter. Det er også viktig å bevare samholdet for å kunne bevare støtten til Ukraina på alle nivåer, når det gjelder både militær hjelp og selvfølgelig økonomisk og humanitær hjelp og hjelp til gjenoppbygging.

Jeg deler utenriksministerens vurdering av at kriser kan splitte, men i mange tilfeller bidra til sterkere samhold og fordypet samarbeid, og at pandemien og krigen er gode eksempler på det. Historien har vist at EU har en egen evne til å komme sammen og sette fart i samarbeidet i krisetider. Vi har sett det i forbindelse med migrasjon og finanskrise, og vi ser det nå i forbindelse med pandemi og krig.

Det er ikke så rart at det skjer. Landene er tett integrert med hverandre, både økonomisk og politisk, og en krise som treffer ett land, rammer på sett og vis alle. De

har felles interesser i å løse utfordringene. Det betyr ikke at alt EU gjør, er riktig, men EU-landene legger i økende grad vekt på å stå sammen om løsningene fordi utfordringene er så store.

Det som skjer som følge av Russlands brutale angrepskrig mot Ukraina, er likevel noe nytt. Utviklingen av samarbeidet går nå raskere enn før, samarbeidet blir dypere, og det utvides til områder som tradisjonelt sett har vært mindre sentrale for EU som organisasjon. Ett av disse områdene er utenriks- og forsvarspolitik.

Det er flere årsaker til det, men i tillegg til behovet for tettere samarbeid som har kommet som en konsekvens av krigen, har Storbritannias uttreden fra EU gjort at mange initiativ, kanskje spesielt fra Tyskland og Frankrike, nå får fart. Tradisjonelt har Storbritannia vært skeptisk til samarbeid om utenriks- og forsvarspolitik, og EU etter brexit er mer enn 28 minus 1. Det er en ny dynamikk på en del områder.

Samtidig som det var helt riktig å bruke mye tid på krigen og konsekvensene av den i redegjørelsen, hadde utenriksministeren også mye taletid igjen som hun valgte ikke å bruke. Jeg synes det er overraskende at hun f.eks. ikke brukte tid på å gi sine vurderinger av hva nettopp dette fordypede samarbeidet om utenriks- og forsvarspolitik har å si for Norge. I alt inneholdt redegjørelsen bare seks korte setninger om temaet EUs utvikling og betydning for Norge.

Utenriksministeren sa bl.a. at når europeisk samarbeid går inn i nye faser, vil europapolitikk også måtte utvikles og tilpasses. Så setter hun punktet. Hun peker ikke på hva det vil si, og hvordan vi best kan utvikle og tilpasse politikken vår. Det interessante å diskutere når utviklingen, integreringen og fordypningen av samarbeidet i EU går fortere og fortere, er selvfølgelig hvordan EU utvikler seg, hvordan vi kan bidra til å ivareta våre interesser, og hvor vi skal søke samarbeid. Og hva med de områdene som faller utenfor EØS-avtalen, som det jo blir stadig flere av?

Man kan se det samme i regjeringas mandat til det såkalte Eldring-utvalget. Utvalget har fått i oppgave å vurdere erfaringene med EØS-avtalen de ti siste årene. Det er selvfølgelig ikke uten betydning, men det interessante er jo å se på samarbeidet de neste ti årene, se på framtida. Utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik er ett av de områdene. Selv om vår sikkerhetspolitiske forankring er i NATO, er det også et område der utviklingen går fort. Dette er også et område der EU tradisjonelt har avvist å ta med tredjeland. Det er ikke Norges feil, men det er allikevel en realitet.

Når EUs rolle som utenrikspolitisk aktør skyter fart, som utenriksministeren selv viser til i redegjørelsen, kan ikke regjeringa betrakte det utenfra og ikke analysere hva som skjer for Norge, for dette har også en viktig

kobling til NATO. Når Finland og Sverige blir NATO-medlemmer og 23 av 27 EU-medlemmer er allierte, snakkes det åpent i politiske kretser, i Norden og resten av Europa om at EU blir sterkere i NATO. Man kan også legge til at Danmark har avskaffet sitt forsvarsforbehold, som de har hatt siden 1993, som altså betyr at Danmark nå fullt ut vil delta i utenriks- og forsvarspolitikken til EU. Norge og Island blir de eneste NATO-landene i Norden som ikke også er med i EU. Det betyr at mer og mer av utenriks- og forsvarspolitikken vil bli diskutert på områder der Norge ikke er med.

Åsmund Aukrust (A) [10:09:19]: Takk til utenriksministeren for en svært god redegjørelse.

Vi lever i et Europa i svært rask endring, først og fremst på grunn av krigen i Ukraina – krigen midt på vårt kontinent som tar liv hver eneste dag. En hovedjobb for Europa i året som kommer, er å fortsette vår støtte til Ukraina og sørge for at ukrainerne vinner tilbake sin frihet. Vi må fortsette å støtte Ukraina politisk, humanitært og militært. Det har vi gjort det siste året i fellesskap, som Europa og som Vesten, og det må vi fortsette å gjøre så lenge det er behov for det – både så lenge krigen varer, og i støtten til å bygge opp Ukraina igjen etter krigen.

Krigen i Ukraina har satt oss alle på en stor prøve, for Russlands ulovlige krig har enorme ringvirkninger. Den har resultert i millioner av flyktninger, den har gitt energikrise og høye matvarepriser. Noe av det Putin hadde undervurdert da han gikk til angrep mot Ukraina, var Europas samhold. Han trodde at krigen ville føre til mer splittelse. Vi har sett det motsatte.

I tiden som kommer, må vi fortsette å stå sammen og verne om det europeiske samarbeidet, for krisene Europa står i, må vi fortsette å møte i fellesskap. Vi vet at det siste året har vært tøft for mange, men allikevel ligger det mest krevende foran oss. Selv om strømprisene i Europa denne vinteren kommer til å være altfor høye for mange, vet vi at vi – iallfall sannsynligvis – vil ha nok tilgang til energi. Mange spør derimot at det er neste vinter som virkelig vil være det som er krevende for Europa. Derfor må vi fortsette å stå sammen som ett Europa, støtte hverandre og unngå splittelse mellom folk, både i land og mellom land.

Krigen har vist hvor avhengige vi er av hverandre. Norge er den klart største leverandøren av gass til Europa. I møte med våre europeiske kolleger møter vi takknemlighet for at vi er til å stole på, og at vi gjør det vi kan for å skaffe så mye gass som mulig. Tilbake gir vi takknemlighet for støtten fra våre allierte land som er med og beskytter våre gass- og oljeinstallasjoner. Dette er selvfølgelig blitt enda mye viktigere etter sabotasjen mot Nord Stream. Senere i dag skal jeg besøke «Queen

Elizabeth», flaggskipet til britene som nå ligger til kai i Oslo, og som før det kom hit, har vært ute og patruljert ved områdene hvor Norge produserer gass i Nordsjøen. Det er et bilde på den solidariteten som er mellom land i Europa.

Denne helgen ble klimatoppmøtet i Sharm el-Sheikh avsluttet. Det er grunn til å takke alle våre forhandlere som gjorde sitt, og lyktes med å komme videre – selv om man ikke lyktes med å komme så langt som det Norge ønsket seg. Klimatrusselen er virkelig den største trusselen i vår tid, og det er ingen kriser som er så internasjonale som klimakrisen. Vi har et omfattende klimasamarbeid i EU, og mye av det som skjer i Europa, kan vi la oss inspirere av, og motsatt. Energikrisen i Europa må gi fortgang i bygging av ny fornybar energi. Også her kan Norge spille en viktig rolle i å drive fram ny teknologi. Denne regjeringen har store ambisjoner om at havvindutbygging kan bli et stort nytt industriprosjekt for Norge.

I forkant av klimatoppmøtet oppjusterte Norge våre klimamål til 55 pst. kutt innen 2030, rapportert inn til FN. Dette er et mål som vi har etter en klimaavtale med EU, og så er det regjeringens klare mål at dette skal gjøres gjennom nasjonale klimautslipp.

Europa er vår verdensdel. Vi har et tett og nært samarbeid med europeiske land både i og utenfor EU. EØS er vår tilknytning til Europa og til EU, og det er Arbeiderpartiets syn at det har tjent Norge svært godt. Denne regjeringen fører en aktiv europapolitikk, og vi ser at vi blir lyttet til. I Paris i vår var utenriksministeren vår for første gang på over ti år på EUs utenriksministermøte, og da Europas 43 statsledere i oktober møttes i Praha til det første møtet i Det europeiske politiske fellesskapet, var statsminister Støre den første personen på talerlisten etter president Zelenskyj. Det er et bilde på at vår stemme betyr noe.

Vi går en krevende tid i møte, både for Norge og for Europa, men vi skal klare dette, for vi skal samarbeide, og vi skal samarbeide der det er behov for det. Vi skal bevare tilliten mellom folk og nasjoner, og vi skal sørge for å gi folk håp om og tro på at dette får vi til – for vi får det til, sammen.

Marit Arnstad (Sp) [10:14:32]: Redegjørelsen om EØS preges nok en gang av den svært urolige tida vi er midt oppe i i Europa. Det er riktig, som utenriksministeren vektla i redegjørelsen, at den krigen vi nå er vitne til i Ukraina, kan bli definerende for en hel generasjon.

Landene i Europa og institusjoner som EU og NATO har blitt satt på prøve i den vanskeligste sikkerhetspolitiske situasjonen etter annen verdenskrig, men evnen til samhold på tvers av landegrenser og uavhengig av om

en er medlem av EU eller i NATO, har vist seg sterkere enn Russland og Putin hadde ventet seg. Strategier om å så splid har ikke lyktes.

Krigen har for alvor satt søkelyset på europeiske lands avhengighet av russiske energileveranser. Det er tydelig at Europa var dårlig forberedt på den energisituasjonen en nå har gått inn i. Gjennom mange år har europeiske land gjort seg altfor avhengig og altfor sårbar gjennom en omstilling som har byttet ut regulær kraft med uregulær kraft, og en har dermed fått et energisystem med langt større ustabilitet. Tyskland, som har faset ut flesteparten av sine atomkraftverk til fordel for sol- og vindkraft, er et eksempel på det – men også Frankrike, som har hatt nokså varierende vedlikehold og modernisering av sine atomkraftverk. De siste inflasjonstallene som har kommet, viser at energiprisene har økt med 41,5 pst. i eurosonen det siste året.

Gjennom det siste halvåret har Norges betydning som gasseksportør til Europa økt, og det øker også vår strategiske betydning. I mange, mange år framover kommer vi til å være Europas største gassleverandør. Det er et ansvar vi må være oss bevisst, ikke minst når det gjelder å ivareta sikkerheten på norsk sokkel. Forsvaret har økt sin tilstedeværelse ved norske olje- og gassinstallasjoner. Regjeringen har vært i dialog med våre allierte om å øke tilstedeværelsen i norsk sektor og har takket ja til tilstedeværelse fra både Tyskland, Frankrike og Storbritannia.

Felles oppdragsløsning, sivilt og militært, kommer til å være nødvendig og må styrkes og videreutvikles i tida framover. Den samme oppmerksomheten om forsyningsikkerhet som er for energi, som er nødvendig i Europa, trenger vi også i norsk energipolitikk i tida framover.

Konflikten i Ukraina og dagens råvarepriser har vist oss hvor viktig det er å ha kontroll med egen energiproduksjon og med egen matproduksjon. Å sørge for innbyggernes trygghet er statens viktigste oppgave. Den globale verdensordenen, der vi kan lene oss på internasjonale forsyningslinjer og handel, er satt under press. Vi må erkjenne at vi må sikre det norske folks grunnleggende behov for mat og strøm, og det er både trygghet og beredskapspolitikk i ett.

Senterpartiet er positivt til samarbeid med våre europeiske partnere og ønsker initiativ fra EU velkomment. Etter Russlands brutale angrepskrig har internasjonal samordning av humanitært arbeid, mottak av flyktninger, felles våpen- og materielleleveranser og samlede sanksjonspakker vist seg å være veldig effektiv. Vi setter pris på at det arbeidet som gjøres, kan gjøres sammen med land både i og utenfor EU.

Samtidig mener Senterpartiet at de siste månedene har vist oss hvor sårbart demokratiet er. Vi mener det er

viktig å ta vare på kjernen i demokratiet og det tette forholdet mellom folkevalgte og velgere. Senterpartiet mener EU gir folkestyret dårligere vilkår. Den politiske og økonomiske integrasjonen i EU svekker folkestyret og fratar medlemslandene økonomisk og politisk handlingsfrihet. Vi er opptatt av at Norge også må ha muligheten til å ivareta egne nasjonale interesser, og mener at dagens sikkerhetspolitiske situasjon understreker både behovet for internasjonalt samarbeid og nærhet til folk i de enkelte land. Nærheten til dem en representerer som folkevalgt, er noe av kjernen i og garantien for et solid demokrati, uansett hvilket land vi snakker om.

Den arbeidsdelingen vi nå ser mellom NATO og EU, der NATO er vår sikkerhetspolitiske garanti mens EU bidrar med kraftfulle sanksjoner, er god. Det er viktig at en i årene framover ikke forsøker å dublere hverandres oppgaver, men fortsatt kan ha en slik fornuftig arbeidsdeling. Vi trenger ikke nye strukturer som kniver om de samme kapasitetene. Samtidig ser vi et annet drag ved europapolitikken som også er viktig. Det samarbeidet vi har med Storbritannia om trening av ukrainske soldater og donasjoner av våpen, er eksempler på det. Diskusjonen om Nordens sikkerhetspolitiske rolle, med Sverige og Finland som medlem av NATO, blir også en viktig debatt å ta med seg videre.

For å kunne ivareta norske interesser best mulig innenfor EØS må vi kartlegge veien videre og basere politiske prioriteringer på både erfaringer og de mål vi har for framtida. Det gjelder enten det handler om bruken av EØS-midler, helsesamarbeid, jernbane eller markedsadgang for fisk. Derfor er også Eldring-utvalget et viktig utvalg, som ikke bare skal vurdere erfaringene, men også vise veien framover.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:19:51]: Jeg vil takke utenriksministeren for redegjørelsen, men la meg være «the odd man out», for jeg vil ikke bare ha gjensidige hyllester, som jeg har hørt frem til nå. Jeg mener det er en oppramsing av floskler og status quo, men ingen analyser og visjoner om fremtiden. Skal vi få reelle debatter i Stortinget, må også uenigheter komme frem, dersom de finnes. Jeg er ikke helt sikker på om de finnes, men jeg skal iallfall presentere noen av dem.

Det er korrekt at NATO har vist evne til samhold, men det er en sannhet med enkelte vesentlige modifikasjoner. Det er bra med økt amerikansk nærvær, det er fint at Tyskland styrker sitt forsvarsbudsjett, det er bra at Norge styrker sitt forsvar og fokuserer på beredskap, og det er positivt at Sverige og Finland ønsker å bli medlem av NATO, men det er også en sannhet at Tyrkia spiller den viktigste rollen i NATO. Tyrkia har hatt samtaler med alle parter og er et land som har en sentral rolle. Det er en rolle som ikke noe annet NATO-land kunne ha fylt.

NATO-landet Ungarn har kontakter med Russland, som ikke nødvendigvis er et eksempel på et samlet Europa. Sverige og Finland ønsker NATO-medlemskap, men er stanset av Tyrkia, og landet har stilt krav for å godta ratifikasjon, krav som Sverige ikke vil innfri. At den viktigste våpenhjelpen til Ukraina kan bli en utfordring for NATO-landenes egen beredskap, er ikke sagt med et eneste ord – og derfor at Norge og andre land må styrke sin forsvarsindustri og ikke minst øke FoU-midlene til utvikling av ny og bedre teknologi. I budsjettet fra regjeringen for 2023 gjør regjeringen akkurat det motsatte.

Det er liten tvil om at Norges produksjon av gass i dag er helt avgjørende for energiforsyningen til EU-land. Det er riktig og viktig, men da burde utenriksministeren være tydelig på behovet for åpning av nye felter, slik at dette faktisk kan videreføres. Det er lite konstruktivt at klima- og miljøministeren løper rundt i Egypt og argumenterer for det stikk motsatte.

Norges mottak av ukrainske flyktninger er positivt og støttes av de aller fleste. Utenriksministeren nevner imidlertid ikke hvorfor flyktninger fra Ukraina har en naturlig plass i Norge, men det kan jeg minne om skyldes at krigen i Ukraina er på det europeiske kontinent, og at det er naturlig at Norge tar imot flyktninger fra våre nærområder. Hun nevner heller ikke at ukrainske flyktninger nesten utelukkende er kvinner og barn, mens fedrene har blitt værende i Ukraina for å forsvare landet sitt. Utenriksministeren nevner heller ikke at mange ukrainske flyktninger allerede er blitt integrert og blitt gode bidragsytere til det norske samfunnet, og at mange uansett ønsker å reise hjem når fedre og sønner har vunnet krigen. Det står det stor respekt av.

Sett dette opp mot mottak av immigranter og folk som rømmer fra egne land på den andre siden av jordkloden. Dette er flyktninger som utenriksministeren ønsker å motta. Dette er nesten utelukkende unge menn som ikke er villige til å kjempe for sitt land, men reiste fra kone og barn, for senere å hente disse på familiegjenforening. Vi kan ikke sette svake grupper opp mot hverandre, hevdes det. Jo, visst kan vi det. Det gjør vi hver eneste dag. Vi gjør det i Norge, og vi gjør det ute. Det er en del av politikkenes vesen.

Utenriksministeren nevner heller ingenting om den kanskje aller største langsiktige utfordringen alle vestlige land i dag står overfor, og som skaper alvorlig splittelse i Europa: ulovlig innvandring og flyktningstrømmer over Middelhavet, eller mottak av immigranter generelt og ønsket om å behandle asylsøknader utenfor Europa. På dette området trengs et samhold i EU, men landene står langt fra hverandre – i rak motsetning til det utenriksministeren og tidligere talere fra denne talerstolen sa, at det er et stadig mer samlet Euro-

pa. Det er ikke et mer samlet Europa; det er et stadig mer splittet Europa. Det gjelder folk i hele den vestlige verden, som er stadig mer splittet, og det burde man ta på alvor. Norge er ingen konstruktiv bidragsyter for å gjøre dette på det feltet. Istedenfor å støtte prosesser for å bedre samholdet i Europa velger Norge å ha skip i Middelhavet som plukker opp migranter og henter dem til Norge.

Norsk jernbanepolitikk er ikke en viktig sak i Europa i krig. Det betyr null og niks i et slikt perspektiv, og referansen til Hurdalsplattformen i den forbindelse er en ordlek for spesielt interesserte politikere i Norge.

Utenriksministeren gjentar påstanden som den forrige utenriksministeren brukte som en grunn for å poengtere hvor viktig samarbeidet med EU er. La oss slå fast at utbruddet av covid ikke var et eksempel som viste europeisk samhold. Det er et eksempel på hvordan hvert enkelt land stengte sine grenser, helt uavhengig av EU. At man senere etablerte mekanismer for kjøp av vaksiner, er positivt, men det er strengt tatt ikke noe å la seg imponere over. Det gjelder tilbud og etterspørsel, og er etterspørselen stor, blir tilbudet desto bedre. Regjeringens europapolitikk er et eksempel hvor alt skal prioriteres, ingenting skal nedprioriteres. Det er et strålende eksempel på politikerspråk.

Bjørnar Moxnes (R) [10:25:00]: Det har gått et halvt år siden forrige EØS-redegjørelse, og det er fortsatt krig i Europa. Den har ringvirkninger langt utenfor Ukrainas landegrenser også. En av verdens største energileverandører har invadert en av verdens største kornprodusenter, med ødeleggende virkninger for fattige lands tilgang til livsnødvendigheter, og også for lommebøkene, som var slunkne i mange land fra før av.

Utenriksministeren tok opp EUs fjerde jernbepakke i sin redegjørelse. Som vi vet, er dette en bunke med rettsakter fra EU som pålegger EUs medlemsland å legge persontogtrafikken ut på anbud og sørge for at alle togselskaper i EU skal kunne konkurrere om disse. Norge er ikke et EU-land – takk og pris – men noe av det siste høyre regjeringen gjorde før de forlot kontorene sist høst, var å få denne pakken gjennom i Stortinget, mot stemmene til Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Rødt, SV og Miljøpartiet De Grønne. Så fikk vi en ny regjering, med 100 mandater for en ny kurs bak seg, som nå lytter til fagbevegelsen, som avlyser de planlagte konkurransene på persontog, og som starter forhandlinger med EU om unntak fra kravene.

Statsråden viser til at regjeringen tydelig har formidlet løftene i Hurdalsplattformen til EU, og det er veldig bra. Da vil folk der ute som er avhengig av jernbanen eller som jobber i jernbanen, se konkrete resultater av

regjeringsskiftet, og se at regjeringen er villig til også å fronte nasjonale krav opp mot EU.

Når det gjelder Jernbanedirektoratets direktetilldelinger, som det også vises til, er det noen uløste problemer: Direktoratet viderefører oppsplittingen av jernbanen på Østlandet, som vi vil komme tilbake til i andre runder og andre komiteer. Når det gjelder regjeringens EØS-arbeid i saken, er det nye takter fra en ny regjering. Jeg synes det bør være inspirasjon for hva regjeringen bør gjøre i kraftspørsmålet. Her har de også solide nasjonale krav i ryggen. Da Stortinget – mot stemmene til bl.a. Rødt – underla oss EUs energibyrå, ACER, stilte flertallet åtte såkalt ufravikelige betingelser. Disse åtte betingelsene skulle sikre full nasjonal styring og kontroll over norsk vannkraft, kontroll over alle avgjørelser om energisikkerhet og bruk av flaskehalsinntekter, pluss at norsk kraft skulle gå til å trygge industri i Norge.

Statsforfatningen vår avhenger av at regjeringen er bundet av Stortingets vedtak, og når Stortinget har vedtatt at det skal være nasjonal styring over kraften vår, mens EU-kommisjonen sier vi ikke har lov til å styre hvordan denne kraften skal prises, og hvor den skal gå, forplikter det regjeringen til å forhandle og reforhandle med EU, som de nå gjør med jernbanepakken. Jeg vil derfor på det sterkeste be regjeringen lytte til den alternative energikommisjonen og bruke stortingsflertallets vedtak om åtte såkalt ufravikelige krav som utgangspunkt. De må fronte disse kravene høyt og tydelig for EU og ikke gi seg før disse kravene er oppfylt. Jeg kan ikke skjønne at det skal være mindre maktpåliggende for regjeringen å sikre norsk kontroll over vannkraften og over strømmen enn å sikre nasjonal kontroll over persontogtrafikken. Alternativet til dette er å innrømme det som representanten Nikolai Astrup vel har sagt i mediene – at disse åtte såkalt ufravikelige kravene var rent spill for galleriet, og at man førte folk bak lyset. Det tror jeg verken folk der hjemme eller Stortinget vil finne seg i, så her må regjeringen vise handlekraft.

Rødt har også fremmet et forslag om å endre EØS-loven § 2 for å sikre norske interesser. Utenrikskomiteen avgir sin innstilling i den saken i dag. Denne paragrafen sier at EØS-regler automatisk skal gå foran øvrige norske lover og regler hvis det er konflikt. Å sikre at nasjonale lover tvert om kan gå foran overnasjonale organers tolkning av EØS-reglene, er et strakstiltak vi fremmer for både å definere og å sikre handlingsrommet i viktige saker for landet.

Guri Melby (V) [10:30:19]: La meg starte med å takke utenriksministeren for redegjørelsen i forrige uke. Jeg ble veldig glad for å høre i redegjørelsen at regjeringen legger så stor vekt på betydningen av det internasjonale samarbeidet, spesielt med våre naboland i EU,

og at regjeringen ser behovet for å bidra til europeisk samhold i situasjonen vi befinner oss i.

Venstre og jeg er enig i at Norge må samarbeide enda tettere i det europeiske fellesskapet i møte med de store utfordringene i vår tid.

Utenriksministeren brukte tid på å snakke om krigen i Ukraina og den viktige rollen EU har tatt der; på den ene siden militært, i sterkt samspill med NATO, og på den andre siden gjennom å koordinere økonomisk bistand til Ukraina, ikke minst gjennom de tøffe sanksjonene som EU-landene i fellesskap har gjennomført. Det er også verdt å trekke fram den sivile beredskapen, slik utenriksministeren gjorde, som handler om alt fra å levere medisinsk materiell, til kraftforsyning, og til evakuering. I disse spørsmålene er EU helt essensiell.

Sist vi hadde en debatt om utenriksministerens EU- og EØS-redegjørelse i denne salen, sa jeg at det ville vært interessant å tenke seg hvordan den situasjonen vi står i nå, hadde vært dersom vi – uavhengig av Norges tilknytning – ikke hadde hatt et EU, dersom det ikke fantes et overnasjonalt organ som faktisk har mulighet til å reagere, og til å samordne land.

Det er ingen tvil om at EU har vist sin betydning gjennom den krisen vi nå står i, også innenfor det sikkerhetspolitiske området. Jeg savnet derfor noen refleksjoner fra utenriksministeren i hennes innlegg om hva utenforskap i EU faktisk betyr for oss, og hvilke grep vi bør ta for å unngå at det blir en sårbarhet for oss at vi ikke er fullt medlem av EU – uavhengig av hva man ville ha ment om et slikt medlemskap.

Et annet politikkområde der EU har tatt betydelig lederskap, er innenfor klimapolitikken. Vi har akkurat lagt bak oss COP27 i Sharm el-Sheikh, der EU var en av de største pådriverne for å få på plass en enighet som inkluderer både kutt i klimagassutslipp og et internasjonalt solidaritetsfond. På mange andre områder ser vi også at EU har tatt det globale lederskapet i å kutte klimagassutslipp og bekjempe forurensing og miljøgifter – som også preger vår hjemlige debatt.

EU har uten tvil også tatt en lederrolle i energikrisen, som følge av Russlands invasjon av Ukraina, og som følge av Russlands bruk av gass som et våpen i krigføringen mot hele Europa. EU spiller en stadig viktigere rolle i det sikkerhetspolitiske samarbeidet på vårt kontinent, både gjennom det felles forsvars- og sikkerhetssamarbeidet og i dialog med NATO.

Det er mange som har brukt dette sitatet før, men jeg bruker det likevel: Det er tiår der ingenting skjer og uker der tiår skjer.

Nettopp det har vi opplevd i 2022. På kort tid har den sikkerhetspolitiske situasjonen i verden endret seg. Våre naboland i øst, Sverige og Finland, har, på grunn av dette, søkt medlemskap i NATO. Det er krig i Europa, og

vår avhengighet av samarbeid med andre land har blitt veldig tydelig.

Det er heller ingen tvil om at Norge er viktig for veldig mange andre land, slik flere her har trukket fram før meg, bl.a. gjennom den betydningen vi har som en stor leverandør av gass til Europa.

Også i 2020 opplevde vi egentlig litt av det samme, at vi hadde uker der endringer skjedde, som kanskje bare skjer gjennom tiår til vanlig. Det å være en integrert del av EUs helseberedskap og kriserespons var viktig for Norge under covid-19-pandemien, og det er ingen tvil om at det blir viktigere i årene framover å sikre Norge full deltakelse i det europeiske samarbeidet om helseberedskap.

Når samarbeidet i Europa blir enda tettere enn før, innenfor både sikkerhetspolitikk, forsvarspolitikk, energipolitikk og beredskap, må vi samarbeide tettere med våre demokratiske naboland, med de landene som vi kjenner oss igjen i, og som opprettholder den liberale rettsstaten og friheten.

Jeg etterlyser fortsatt at perspektivene fra våre naboland blir ivaretatt gjennom regjeringens EØS-utredning. Når verden endrer seg så dramatisk så raskt, er det viktig at vi oppdaterer vårt faktagrunnlag for å ha en god og nyansert debatt om Norges tilknytning til Europa. En faktabasert debatt er også det som kan gjøre oss motstandsdyktige mot påvirkning fra krefter som ikke vil oss vel.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:35:31]: I går undertegnet Norge en historisk avtale med Den europeiske utviklingsbanken. Avtalen sikrer Ukraina hjelp til gassinnkjøp for 2 mrd. kr. Det svarer på et konkret ønske fra Ukraina om at Norge spesielt bistår til innkjøp av gass denne vinteren, for å dekke akutte behov. Samarbeidet illustrerer i grunnen det prinsippet som jeg vektla i redegjørelsen, at vår bistand må være godt koordinert med ukrainske myndigheter og andre givere, og vår støtte skal innrettes på en måte som er effektiv, og som også er transparent. Da jeg møtte bankens visepresident i går, understreket han at Norge er den nest største giveren til bankens instans i Ukraina, kun USA gir mer enn oss.

Gjennom den brutale aggresjonskrigen forsøker Russland å svekke det grunnleggende verdifelleskapet i Europa og å undergrave våre demokratiske rettsstater og forpliktende internasjonalt samarbeid. Vår europapolitikk er i denne sammenheng en gjenkjennelig del – og også et veldig tydelig svar. Verken krigen eller forsøkene på å angripe våre kjerneverdier kommer Russland til å lykkes med. Dessverre fortsetter demokrati- og rettsstatsutviklingen i flere europeiske land å gå i feil retning. Det forsøker Russland å utnytte for å svekke vår vilje til å

videreføre sanksjoner og også bistand til Ukraina. Denne regjeringa vil fortsette å inn ta en klar holdning overfor både Ungarn og andre land i spørsmålet om demokrati- og rettsstatsutvikling. Det opplever jeg også at det er bred enighet om i denne salen. Sett med norske øyne er det gledelig at EU nå ser ut til å handle mer kraftfullt enn tidligere.

Russland bruker bevisst posisjonen som energistormakt til å ramme europeisk økonomi, og da er det i vår interesse at Europa finner løsninger på energikrisen. Akkurat nå er det viktigste vi kan gjøre, å sørge for en høy og stabil gassproduksjon, i tett samarbeid med EU og Europa. Samtidig skal vi bidra til at EU når sine energi- og klimamål, og vi har store ambisjoner. Derfor ønsker vi å videreutvikle samarbeidet med EU innenfor klima, miljø og også grønn omstilling. Vi er i samtaler med EU om utforming av en grønn allianse. Målet er å kutte utslipp og skape arbeidsplasser gjennom grønn og rettferdig omstilling.

Under FNs klimatoppmøte hadde vi god dialog med EU. Vi samarbeider for å presse på for større ambisjoner innenfor utslippsreduksjoner og for å få på plass et arbeidsprogram for utslippsreduksjon. Det samme gjelder forhandlinger om finansieringsmekanismer for klimarelatert tap og skade i utviklingsland. Flere har pekt på den raske utviklingen i EU på områder som berører norske interesser. I en mer usikker verden søker EU å styrke sin motstandskraft og uavhengighet. I energikrisen ser vi konturene av et mer omfattende samarbeid i Europa.

Til slutt vil jeg si noe om støtte til Ukraina. Når ukrainske myndigheter sender lister med anmodninger om bistand, sender de den samme listen til en lang, lang rekke land. Det at Norge sier nei til å bidra til å dekke enkelte ting som etterspørres på disse listene, innebærer ikke noen avvisning. Fra norsk side har vi vært imøtekommende til veldig, veldig mye. Som jeg har understreket, er givervekoordinering også helt avgjørende, og det innebærer at ikke alle kan gjøre alt. Uavhengige oversikter over militær støtte viser at Norge kommer på topp ti i absolutte tall, og at bare Polen og baltiske land kommer foran når det gjelder bistand som andel av bruttonasjonalprodukt. Vår støtte til Ukraina er omfattende, og vi skal bidra enda mer.

Presidenten [10:39:24]: Det blir replikkordskifte.

Ine Eriksen Søreide (H) [10:39:39]: Utenriksministeren sa i redegjørelsen sin på torsdag at når vi nå er i gang med forhandlingene om en ny periode for EØS-midler, skal man fra norsk side legge vekt på at midlene også skal fremme og beskytte felles kjerneverdier som rettsstat og demokrati. Det er jeg hjertens enig i. Både den forrige regjeringa og dagens regjering opple-

ver jeg har lagt stor vekt på at det skal være mekanismer i selve finansieringsordningene som også legger dette til grunn, altså kondisjonaliteten. Dersom vilkårene ikke oppfylles fra mottakerlandenes side, skal det være mulig å trekke støtten eller på andre måter omdirigere bidragene.

Utfordringen akkurat nå er at mange av de landene hvor rettsstatsutfordringene er størst, også får økende betydning i EU, og de landene som har vært tydeligst på barrikadene for å fremme rettsstats- og demokratiperspektivet, legger det litt i bakgrunnen fordi andre ting også er ekstremt viktig nå, spesielt håndtering av krigen.

Hvordan vurderer utenriksministeren muligheten til å få til en større grad av kondisjonalitet som vilkår i EØS-middelforhandlingene?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:40:47]:

Jeg vurderer dem som gode, nettopp fordi krigen i Ukraina har vist oss hva det er vi forsvarer. Vi har stått opp for å forsvare Ukrainas rett til å foreta demokratiske vurderinger om hvilken tilknytningsform de skal ha til internasjonale organisasjoner. Dermed er det en økende bevissthet om disse fellesverdiene i Europa.

Vi så før en større grad av koordinering fra bl.a. Polen og Ungarn i disse spørsmålene. Nå kan vi si at Ungarn på en måte står i en særstilling, mens Polen i det siste har lagt mer vekt på samarbeid med europeiske land, men det gjenstår å se hvilke innenrikspolitiske konsekvenser dette får i Polen.

Det er klart at dette er høyere på dagsordenen, og vi har en dialog med EU om dette. Vi føler at vi har full støtte for at våre midler skal bidra til rettsstatsutvikling, og at vi står vakt ved demokratiske verdier i Europa.

Hårek Elvenes (H) [10:41:55]: Regjeringen har varslet en utredning der man skal se nærmere på handlingsrommet i EØS-avtalen og Norges erfaringer med denne avtalen. I Hurdalsplattformen står det at man også skal se på nærstående lands alternative erfaringer. Det vil antakelig på mer forståelig norsk bety hvilke erfaringer Sveits har gjort seg med sitt konglomerat av avtaler med EU, og Storbritannias erfaringer med brexit.

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Hvorfor er det mer interessant å utrede disse forholdene, eksempelvis Sveits og Storbritannia, enn å se på det som faktisk er det eneste reelle alternativet til dagens EØS-avtale, nemlig et fullt medlemskap?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:42:44]:

Dette er et spørsmål som har vært oppe i denne salen veldig mange ganger. Denne EØS-utredningen skal ikke utrede hvorvidt Norge skal søke EU-medlemskap eller ikke. Det får være en uavhengig diskusjon som foregår uansett. Det er ulike oppfatninger i denne sal og også

blant det norske folk om dette spørsmålet. Det er ikke unaturlig at det kommer opp igjen, for det er veldig lenge siden Norge har tatt stilling til det spørsmålet.

Denne utredningen legger konkret vekt på hvilke erfaringer vi har når det gjelder både handlingsrom og hvordan vi kan forvalte norske interesser i møte med EU. Noen ganger har vi møtt omfattende utfordringer. Jeg trenger ikke nevne Nav-skandalen og hvilke konsekvenser den har fått, men også på andre områder har vi ønske om å benytte oss av det handlingsrommet som foreligger. Det er noen ganger uklart hva det egentlig innebærer. Så er også tilfellet når det gjelder jernbanepolitikken – vi vil benytte oss av det handlingsrommet som foreligger, fullt ut. Derfor mener jeg det var behov for en slik EØS-utredning, og så får diskusjonen om EU-medlemskap foregå uavhengig av denne. Det er neppe noen EØS-utredning som setter i gang den diskusjonen.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:44:05]: Utenriksministeren sa at jeg var hennes favorittmotstander, og det er jo hyggelig. Vi var på samme lag – tror jeg – i forrige periode, da var det jo Ine Eriksen Søreide vi skulle kjempe mot. Det er i Europa nå blitt en stadig større enighet om at man må behandle asylsøknader i naboland som er trygge. Danmark har gått inn for det, Storbritannia har gått inn for det, flere andre land diskuterer det. Det gjør de for at de som har krav på asyl, vil få asyl – og de som ikke har krav på asyl, får ikke asyl og blir da værende på samme kontinent som de kom fra. Er utenriksministeren enig i at denne formen for innvandring er en stor utfordring, og kan hun si at regjeringen vil støtte en eventuell asylbehandling i opprinnelseslandet – eller det trygge landet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:45:09]:

Dette er et omfattende spørsmål om asylpolitikk, men det som var utgangspunktet for denne diskusjonen, er vel det som har skjedd i Italia den siste tiden, hvor representanten hadde kritiske innvendinger. Dette er en diskusjon som foregår langs mange linjer i Europa, og der det er uenighet.

Det som var tilfellet for Norge, var at Italia har tatt imot veldig mange fra ulike skip, noen av dem har vært norskregistrerte. Det er ikke slik at vi etter havretten har plikt til å ta ansvar for de personene. Når vi allikevel bidro med å ta imot 20 personer, var det som en del av en felleseuropeisk mekanisme. Vi har bestemt oss for å ta 200 av disse migrantene. Det var naturlig å stille opp for Frankrike, som hadde tatt imot et norskregistrert skip, for å avhjelpe dem i denne situasjonen.

Christian Tybring-Gjedde (FrP) [10:46:09]: Utenriksministeren svarer litt flyktig på spørsmålet, og derfor går jeg over til et annet. Klima- og miljøministeren

uttalte etter møtet i Egypt at det er et mål å fjerne produksjon av olje, gass og kull, men han fikk det ikke til denne gangen. Samtidig er regjeringen opptatt av å se på Wisting-feltet i Nordsjøen, som har utvidet olje- og gassproduksjonen, og som vil vare noen tiår fremover i tid. Er utenriksministeren enig med klimaministeren i at man skal fase ut olje-, gass- og kullproduksjonen, eller mener hun det er klokt å øke gassproduksjonen, f.eks. på Wisting-feltet?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:46:59]: Det spørs jo på hvor lang sikt man mener, og når man eventuelt mener man skal iverksette tiltak. Det som er viktig, er at vi bidrar nå, og vi har økt vår gassproduksjon til Europa. Det har vært veldig viktig i den situasjonen vi er i. Det er klart at både olje og gass er overgangsenergiformer. Vi bruker den kompetansen vi har, bl.a. fra norsk olje- og gassindustri, til å investere mer i fornybare energikilder. Dette er overgangsenergiformer. Så kan jeg ikke nå sette noen dato.

Jeg vil bare si at jeg sa en feil i innlegget mitt når det gjelder Den europeiske utviklingsbanken, der skulle det ha vært 200 mill. kr*. Så vil jeg si til Tybring-Gjedde at vi har samarbeidet om veldig mange viktige ting, og noe av det viktigste vi har samarbeidet om, er å få enighet om Det europeiske forsvarsfondet. Det har, som jeg også gjorde rede for i min redegjørelse, fått ganske store konsekvenser – positive sådanne – for norsk industri.

Bjørnar Moxnes (R) [10:48:21]: Jeg tok i mitt innlegg opp regjeringens aktive holdning overfor EU når det gjelder persontogtransporten på anbud, og det jeg etterlyser av tilsvarende aktiv holdning for å utforske handlingsrommet med hensyn til råderetten over kraften, dvs. både priser og ikke minst kraftflyten, med bakgrunn i stortingsvedtaket som Arbeiderpartiet bidro til i 2018 med disse åtte såkalt ufravikelige kravene, betingelsene, for å underlegge Norge EUs energibyrå, ACER. Det jeg vil spørre utenriksministeren om, er om utenriksministeren mener at handlingsrommet overfor EU bør utforskes også når det gjelder spørsmålet om kraft og strøm – tilsvarende det man nå gjør når det gjelder persontogtransporten.

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:49:24]: Representanten og jeg er grunnleggende uenige om ACER, så jeg vil ikke ta noen omkamp om den saken her, men rent generelt er vi opptatt av å utforske handlingsrommet på alle områder. Når det gjelder de åtte betingelsene om ACER, var det uttrykk for den politiske viljen til de partiene som stilte seg bak, og vedtaket om

innlemmelse av tredje energimarkedspakke var i tråd med de betingelsene. Vi førte aldri noen bak lyset da vi stilte disse åtte kravene. Det var et politisk uttrykk for Arbeiderpartiets syn på energisamarbeid med EU, som daværende regjering også sluttet seg til og kommuniserte til EU, og som ble framført av daværende utenriksminister, Søreide, dvs. en politisk villighetserklæring. Det ble aldri sagt at det var en juridisk bindende erklæring.

Bjørnar Moxnes (R) [10:50:13]: Jeg takker for svaret og setter pris på at Arbeiderpartiet har en annen holdning enn Høyres Nikolai Astrup, som går veldig langt i å innrømme at dette var noe som ble sagt for å berolige motstanderne, og at det åpenbart ikke hadde noen realpolitisk hensikt. Det er godt å høre at Arbeiderpartiet mener at dette skal ha betydning. Da er spørsmålet mer konkret hvordan regjeringen vil følge opp disse åtte ufravikelige kravene opp mot EU. Alternativ Energikommisjon mener at regjeringen både kan, bør og må bruke disse ufravikelige kravene, siden de ble lagt til grunn som forutsetning for Stortingets samtykke til ACER. Det gjelder krav om frikobling av prisdannelsen fra den europeiske kraftbørsen og også full norsk kontroll over eksporten dersom vi ønsker å ta kontroll over det. Derfor er spørsmålet: Hvordan vil regjeringen følge opp disse åtte ufravikelige kravene overfor EU?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:51:17]: Jeg er litt usikker på hva representanten mener med «full norsk kontroll over eksporten». Betyr det at vi kan stanse eksport av energi og samtidig kunne få strøm fra EU i en tid da vi har underskudd på kraft? Hvis det er det representanten mener, er vi nok ikke enige på dette punktet. Det er veldig viktig for Norges energisikkerhet. Så tror jeg nok ikke Alternativ Energikommisjon nødvendigvis kommer med de helt korrekte analysene på dette området, men det jeg vil si på generelt grunnlag, er at vedtaket om innlemmelse av tredje energimarkedspakke var i tråd med de betingelsene som vi har stilt.

Guri Melby (V) [10:52:12]: Akkurat nå i denne saken har vi en saklig og god debatt om EU og EØS, men det er ingen tvil om at dette er et spørsmål som generelt vekker sterke følelser hos folk, og som kan bidra til polarisering og splittelse. Det ble bl.a. tatt opp i en rapport som ble bestilt av vår regjering, tror jeg, fra forskere i FFI, som ser på ulike scenarioer for valgpåvirkning fra fremmede makter, der EU-debatten blir brukt som et eksempel på en debatt som kan utnyttes til påvirkning.

*. Utenriksdepartementet har gjort oppmerksom på at det korrekte tallet hva gjelder Norges avtale med Den europeiske utviklingsbanken, er 2 mrd. kr, slik det framgår i første avsnitt av utenriksministerens hovedinnlegg kl. 10.35.

Kommunalminister Sigbjørn Gjelsvik ville først ikke publisere rapporten, fordi han mente at den bidro til å mistenkeliggjøre EU- og EØS-motstandere. Han uttalte:

«Hvis forskere ønsker å presentere slike argumenter for EU og EØS, kan de melde seg inn i en organisasjon eller et politisk parti, i stedet for å pakke inn det i en forskningsrapport om valgpåvirkning (...)»

Mitt spørsmål til utenriksministeren er: Mener utenriksministeren det er en fare for at fremmede makter kan bruke denne debatten til uheldig påvirkning, og hvordan kan vi i så fall unngå det?

Utenriksminister Anniken Huitfeldt [10:53:12]: Takk for et stort og veldig omfattende og viktig spørsmål. Det er noe vi ser på veldig mange områder, at innenrikspolitiske debatter kan brukes, men da er det viktig at vi monitorerer disse diskusjonene på en god måte. Det er klart at vi har fulgt med på det norske valget og andre diskusjoner og sett om vi har vært sårbare på samme måte som USA var for noen år siden. Vi har vel ikke opplevd den samme sårbarheten, men vi må følge med hele tida på hvordan sosiale medier kan bli brukt for å påvirke meningsdanninger i en eller annen retning. Det mener jeg vi har et veldig omfattende arbeid på, men vi kan altså ikke slutte med det. Nå har det vært relativt lite diskusjon om cyberangrep sammenlignet med det det kanskje var i offentligheten for en tid tilbake, men som følge av krigen kan vi ikke utelukke at det kan bli flere cyberangrep, og at det blir økte forsøk på kontroll av meningsdiskusjoner i saker hvor vi er uenige.

Så tror jeg nok representanten Melby og jeg er enige om at vi trenger sterke diskusjoner, og det er ikke alle sterke meninger som er polarisering.

Presidenten [10:54:16]: Da er replikkordskiftet avsluttet.

Nils-Ole Foshaug (A) [10:54:37]: Først vil jeg takke utenriksministeren for en grundig og god redegjørelse, og også for hennes gode innlegg her i dag.

Samarbeidet og samholdet i Europa er tuftet på frihet, demokrati og menneskerettigheter. Det er verdier som har formet våre liv, vårt land og vårt kontinent. I Norge har vi i mange år levd såpass godt, hatt så gode og trygge liv, at vi til tider kanskje har tatt disse verdiene for gitt. Vi har snakket om dem i festtaler på 17. mai og også fra Stortingets talerstol, men verden er annerledes nå, for krigen i Ukraina former vår tid.

Når vi i dag snakker om frihet, demokrati og menneskerettigheter, er det umulig ikke å ha det ukrainske folk i tankene – et folk som har vist seg særdeles standhaftig, og som hver dag mønstrer alt de har av forsvars-

vilje for å beskytte sitt land. De russiske overgrepene har vært mange, og brutaliteten er ubeskrivelig, men det ukrainske folk har ikke latt seg knekke, og de har ikke hatt noen illusjoner om hva de kjemper mot. Det må heller ikke vi ha.

Som utenriksministeren redegjorde for 17. november, forbereder Russland seg på en langvarig konflikt. Det må vi også gjøre. Vi må møte det alvor og den usikkerheten vi i dag står overfor, med et tettere samarbeid med våre allierte og ikke minst med våre europeiske naboer. Den sikkerhetspolitiske situasjonen gjør det ettertrykkelig klart at vi må ta mer ansvar for egen sikkerhet. Det betyr at vi må bruke pengene våre til forsvar bedre, men også at vi må bruke mer penger.

Vår deltakelse i Det europeiske forsvarsfondet, EDF, er et eksempel på svært klok pengebruk, for det å samarbeide om standardisering og felles utvikling av militære kapasiteter er viktig for å få til best samhandling, og for å få mest ut av hver krone. På sikt vil teknologiske nyvinninger bidra til økt forsvarsevne og styrket kampkraft. Norsk deltakelse i EDF er dessuten viktig for norsk forsvarsindustri og for norske arbeidsplasser.

De siste ukene har det, selv for en døl fra Troms, blitt relativt kjølig, og kanskje i kjøligste laget her på Stortinget, men selv om man har blitt noe snufsete, er det ikke så galt at det ikke er godt for noe. Den senkede temperaturen er også en påminnelse til oss folkevalgte om at Russland utfordrer oss – vi som sitter her – med et bredt spekter av virkemidler, ikke minst når det gjelder energi. Russland har, med ulike virkemidler, påvirket energiprisen i et forsøk på å så splid mellom folk – og mellom land – og mens det har foregått på et slags fordekt, indirekte vis, har Russland de siste ukene gått til målrettede angrep mot sivil ukrainsk energiforsyning. Nesten halvparten av landets energisystemer er nå ødelagt, og millioner står uten strøm, så vi skal vel kanskje egentlig ikke klage på litt lavere temperatur her i bygget.

Å verne om det europeiske samarbeidet innebærer å stå opp for verdiene som fellesskapet er tuftet på: frihet, demokrati og menneskerettigheter. Det betyr også at vi må stille opp for Ukraina, selv om det koster. I en slik situasjon er det vår oppgave som tillitsvalgte å bidra til samhold mellom folk og mellom land, og det er viktig, for om vi i resten av Europa evner å forsterke og bevare det samholdet og lar oss inspirere av Ukrainas standhaftighet, ja, da kan regimet i Moskva bare glemme å få viljen sin. Om vi står støtt på våre verdier, vil Russland bli nødt til å skifte kurs.

Hårek Elvenes (H) [10:59:45]: Få kriger i verdenshistorien har vært tydeligere varslet enn krigen i Ukraina. Likevel ble Europa tatt på sengen. Krigen kom som

et sjokk og har ført til fundamentale endringer for vårt kontinent.

Russland er i dag en militarisert terrorstat isolert fra store deler av verdenssamfunnet. At handelen med aggressive, autoritære regimer bærer i seg en betydelig risiko, må erkjennes. Forestillingen om at land som har utstrakt handel med hverandre, ikke går til krig mot hverandre, er død.

Krigen har endret Europa fundamentalt, på godt og vondt. Oppslutningen om NATO er rekordhøy, og det europeiske samholdet er sterkere enn på lenge. Norges plass i det europeiske fellesskapet, gjennom EØSavtalen og NATO, er forsterket. EØS er hovedpilaren i Norges samarbeid med EU, uttalte ihuga EØS-motstander og kommunalminister Sigbjørn Gjelsvik da han leste meldingen om rikets tilstand under Stortingets åpning i oktober. Det er riktig beskrevet. Hva alternativet til EØS-avtalen er, har verken Gjelsvik eller Senterpartiet klart å gi troverdige svar på.

Norge har sluttet seg til EUs sanksjoner, men det er også et tankekors at Norge ikke har plass rundt bordet når sanksjonene vedtas. Norge trenger å være en del av det europeiske fellesskapet EU.

Trygghet i Europa handler både om NATOs militære makt og om EUs politiske kraft. Etter Russlands brutale invasjon av Ukraina samordnet EU-landene utenriks- og sikkerhetspolitikken enda sterkere. Sett i lys av dette framstår det som enda mer underlig at regjeringen ikke vil utrede et EU-medlemskap når Norges erfaringer med EØS-avtalen nå skal utredes. Det eneste reelle alternativet til EØS-avtalen er fullt medlemskap i EU. Dette burde være tiden og anledningen for utenriksministeren å tone flagg i EU-spørsmålet. Svaret har hittil vært at dette er uaktuelt. Krigen og pandemien har med all tydelighet vist betydningen for Norge av et godt og nært forhold til EU. Samarbeid om innkjøp av koronavaksiner er bare ett eksempel.

Europa har gjort helomvending i energipolitikken. Frankrike vil igjen bygge kjernekraftverk, og Tyskland foretar en nådeløs selvransakelse pga. sin avhengighet av russisk gass. Det er en dyp følelse i den tyske befolkning av at noe fundamentalt er endret i det tyske samfunnet etter Russlands invasjon. Dette fikk vi tydelig for midlet under komiteens besøk i Tyskland. De første dagene etter den russiske invasjonen var et totalt sjokk for Tyskland. Vi snakker nå om vår viktigste handelspartner og en av våre absolutt nærmeste allierte.

Norge har økt sin gassproduksjon med ca. 8 pst. sammenlignet med fjoråret. Tyskland har klart å fylle sine gasslagre 100 pst. før vinteren. Dette hadde ikke vært mulig uten Norge som en stabil og langsiktig leverandør av gass.

Europa er vårt kontinent. Et tilbakeslag i Europa vil fort merkes også i vårt land. Europa er vårt desidert viktigste eksportmarked. 80 pst. av varene vi selger til utlandet, går til EØS-land. EØS-avtalen sikrer oss adgang til det europeiske markedet på hjemmemarkedsbetingelser. Et sterkt økonomisk Europa er en forutsetning for at Norge og resten av Europa skal kunne ivareta vår sikkerhet, våre verdier og vår velstand.

Til slutt: Europas sikkerhetspolitikk integreres i stadig sterkere grad gjennom felles politikk mellom EU-landene. PESCO-samarbeidet er en av hovedpilarene i dette samarbeidet. Norge deltar i ett av PESCO-prosjektene, nemlig prosjektet om militær mobilitet. Hadde Norge vært et fullverdig medlem av EU, kunne vi ha spilt en langt mer aktiv rolle i dette samarbeidet som er så viktig for totalberedskapen i vårt land og i Europa.

Ingjerd Schou (H) [11:04:56]: Først vil jeg takke utenriksministeren for en god og grundig redegjørelse. Som redegjørelsen nevnte, har krigen i Ukraina utløst den største sikkerhetspolitiske krisen i Europa siden annen verdenskrig.

Krisen er omfattende. Vi har å gjøre med en humanitær katastrofe som vi ennå ikke kjenner omfanget av. Spørsmålet om suverenitet er utfordret på aggressivt vis. Samholdet vi så langt har sett i Europa, utfordres av en energikrise som rammer alle land.

Hele den sikkerhetspolitiske arkitekturen i Europa er skaket. Vi har sett raske og avgjørende endringer allerede. Tydeligst er dette i Sveriges og Finlands NATO-søknader. Danmark har på sin side avsluttet sitt såkalte forsvarsforbehold i EU. Framover skal landet koordinere sin utenriks- og sikkerhetspolitikk med EU som ethvert annet medlemsland. Jeg vil også minne om at Ukraina, sammen med Georgia og Moldova, sendte sine søknader om medlemskap i EU mens Kyiv var under angrep. Det sier sitt.

Vi kan også vente at den utenriks- og sikkerhetspolitiske profilen til EU vil bli tydeligere framover. Som EUs utenrikstalsmann Josep Borrell uttrykte da det strategiske kompasset for unionen ble lagt fram tidligere i år: EU må lære seg å tale maktens språk. Han la til: Og det må skje fort.

Som et utenforland vil Norge i en rekke av disse spørsmålene være mer observatør enn deltaker. Vår EØS-avtale knytter oss svært tett til unionen, men vi er ikke fullverdige deltakere. Vi vil ikke være der når viktige spørsmål diskuteres – spørsmål som angår oss, og som vil angå oss i stadig større grad.

For oss som representerer Høyre, er dette negativt. Regjeringen deler ikke vårt syn. Det jeg håpet vi kunne enes med regjeringen om, er spørsmålet om kunnskap. Utenriksministeren har gjentatte ganger bedyret at ut-

valget regjeringen har nedsatt som skal vurdere erfaringene med EØS-avtalen, nettopp skal bidra til mer kunnskap. I pressemeldingen uttalte utenriksministeren følgende:

«Nå skal vi skaffe oss et best mulig kunnskapsgrunnlag om EØS-avtalen og det handlingsrommet avtalen gir oss i en omskiftelig tid i Europa.»

Kunnskap er bra, men jeg tillater meg å gjenta kritikken vi har rettet mot mandatet til dette utvalget flere ganger. Dersom vi ønsker å belyse erfaringene med EØS-avtalen og se den opp mot alternative tilknytningsformer, ville det være helt riktig å inkludere alternativet om fullt medlemskap. Dette har regjeringen nektet utvalget å se på.

I forslaget til neste års statsbudsjett ser vi også at kunnskap om EU nedprioriteres. For det første vil regjeringen kutte i bevilgningen til EU-opplysning. I tillegg foreslås det noen pussige grep for bevilgning til forskning. Den tidligere øremerkede støtten til europapolitisk forskning blir nå lagt ned og flyttet til en mer generell, nyopprettet forskningspott. Dette er ikke snakk om store penger. I et stort budsjett mener likevel regjeringen det er viktig å kutte i en bevilgning på noen få millioner.

Vi kan ikke trekke annen slutning enn at dette er en rent symbolsk handling. Det er i tråd med Senterpartiets EU-motstand å gjøre dette, men Arbeiderpartiet er ikke lenger gjenkjennelig i spørsmålet om europapolitikk. Det er i alle fall ikke i tråd med utenriksministerens uttalelse om at målsettingen er å bidra til mer kunnskap.

Det er synd. Vi befinner oss i en kritisk tid hvor europeisk samhold er viktigere enn noen gang. Man kan kanskje ønske seg at et slikt samhold ikke skal involvere EU, men det er og blir en ønsketenkning kun EU-motstanderne tror på.

Presidenten [11:09:22]: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Lise Christoffersen (A) [11:09:38]: Naturlig nok var utenriksministerens redegjørelse også denne gangen konsentrert om Russlands aggressive krigføring i Ukraina. Bekymringen for våre ukrainske kolleger og innbyggerne i landet deres er også gjennomgangstema i parlamentarikerforsamlingen i Europarådet, sammen med de utfordringene krigen utgjør for stabiliteten i Europa og i det europeiske samarbeidet for øvrig.

Europarådet ble dannet i 1949, etter annen verdenskrig, med den kalde krigen som bakteppe og med Norge som en av de ti grunnleggerne. Etter hvert valgte 47 land å slutte seg til. Europas framtid skulle bygges på respekten for menneskerettigheter, demokrati og rettstatens prinsipper.

Nå er disse verdiene alvorlig truet, mer alvorlig enn noen gang på de mer enn 70 årene som er gått. 16. mars i år besluttet ministerkomiteen i Europarådet å ekskludere Russland på grunn av invasjonen av Ukraina. Noe annet ville vært helt umulig, men det fikk samtidig store konsekvenser for 144 millioner russere, som ikke lenger er beskyttet av den europeiske menneskerettighetskonvensjonen.

Det er ikke bare i Russland utviklingen går i feil retning. Rettsstatsprinsippene er under press både i Ungarn og i Polen. Her bør Norge kunne bruke de påvirkningsmulighetene vi har, bl.a. gjennom de pågående forhandlingene om EØS-midlene, der Norge er en betydelig bidragsyter – noe statsråden også viste til i replikkordskiftet tidligere i dag.

Situasjonen på deler av Balkan gir også grunn til bekymring. Faren er at de havner i skyggen av krigen i Ukraina. Jeg er derfor glad for at utenriksministeren så tydelig ga uttrykk for at Norge vil fortsette vårt samarbeid med landene på Vest-Balkan. Det er helt i tråd med anbefalingene fra parlamentarikerforsamlingen i Europarådet, som så sent som i oktober uttrykte stor bekymring for den geopolitiseringen vi de siste årene har vært vitne til i denne regionen, med Russland i førersetet. Oppfordringen til våre regjeringer var at vi alle må bidra med det vi kan, for å bistå Albania, Bosnia-Hercegovina, Montenegro, Nord-Makedonia, Serbia og Kosovo i deres ambisjoner om tettere europeisk integrering. Det er viktig ikke bare for situasjonen på Balkan og de aktuelle landene, men faktisk for stabiliteten på hele det europeiske kontinentet – og det vil komme alle europeiske borgere til gode, også oss i Norge.

Michael Tetzschner (H) [11:12:36]: Utenriksministerens redegjørelse er naturlig nok preget av krigen i Europa. Det er bred tilslutning til situasjonsbeskrivelsen etter Russlands militære overfall på en fredelig nabostat, og også hvilken betydning dette kan ha for fremtidig sikkerhetsordning i Europa.

Ukraina er blitt frontlinjestaten for prinsippene om at hver stat skal kunne leve trygt innenfor internasjonalt anerkjente grenser, og at militær ekspansjonisme for å innlemme en stat ved hjelp av voldsbruk ikke skal ha noen plass i det 21. århundre.

Ukraina fører for seg selv en eksistensiell kamp for overlevelse, men også for allmenne folkerettslige grunnprinsipper, og i et større bilde for hele den europeiske sikkerhetsordning slik vi har kjent den siden 1945. Det er regulær krig i Ukraina som vi ikke kan la landet tape. Forbrytelser skal ikke lønne seg. Hvis krigen ender på en måte som i noen ledd kan utlegges som territoriale gevinster for Russland, er det all grunn til å tro at andre og

langt mindre stater står for tur – de baltiske land, Moldova, Georgia, Kasakhstan.

Når krigen en gang slutter, må Putin-regimet stå til rette for sine krigsforbrytelser. Det blir mye å svare for. Vi har de siste ukene sett hvordan Russlands krigføring er lagt om til å slå ut sivil infrastruktur, særlig energiforsyning, over hele landet. Under hele krigens forløp har formålsløs og uforholdsmessig bombing av boligområder, forsamlingshus og butikker vært en del av terroriseringen av sivilbefolkningen. Sist søndag var det opptalt 400 luftangrep over hele Ukraina. En angriperstat som fremfører seg slik, har satt seg utenfor enhver moralsk skala.

Nylig behandlet Stortinget et representantforslag om at Norge skulle komme fullstendig på linje med EUs sanksjoner mot Russland, hvilket i vårt tilfelle bl.a. ville bety at vi også hadde stengt de tre gjenværende havnene for anløp av russiske fiskefartøy. Forslaget fikk ikke Stortingets støtte. Grunnen til at jeg tar det opp nå, er at det i enkelte pressereferater har vært utlagt som en gal konklusjon. Når noen av oss ikke kunne stemme for dette, hadde det sammenheng med at vi anerkjenner at det er utenriksministeren som fører dag-til-dag utenrikspolitikk, og at Stortinget gir overordnede retningslinjer og føringer, f.eks. gjennom debatter som denne. Jeg vil understreke og minne om at det står utenriksministeren fritt å stenge de tre siste havnene, at det også er mulig å innkalle de farledsbevis som er gitt, og at de såkalte mediekanalene – Russia Today og Sputnik – ikke lenger bør få anledning til å spre krigspropaganda mot en norsk opinion.

Jorodd Asphjell (A) [11:15:55]: Først vil jeg rette en stor takk til utenriksministeren for hennes brede internasjonale arbeid, som nyter stor respekt rundt omkring i verden. Det er veldig viktig.

Norge overtar formannskapet i Nordisk råd fra 1. januar 2023. Norden, med sine 27 millioner mennesker, er en av regionene i verden som har samarbeidet lengst – Nordisk råd feirer 70 år i 2022. Helsingforsavtalen er selve grunnloven for det nordiske samarbeidet.

Utenriksministeren nevnte selv Norden i NATO i sin redegjørelse 17. november ved at Finland og Sverige har søkt om medlemskap i forsvarsalliansen, og at det vil begynne en ny epoke for det nordiske forsvarssamarbeidet framover.

Jeg vil understøtte dette med å vise til det store engasjementet som er rundt nordisk forsvarssamarbeid i Nordisk råd for tiden. Rundebordsmøtet vi hadde på Stortinget i forrige uke, hvor Norge var vertskap, viste også dette engasjementet. Under den konferansen var parlamentarikere fra hele Norden opptatt av å følge

med på arbeidet med fornyelsen av NORDEFCO-visjonen.

Nordisk råd fornyer nå sin internasjonale strategi. Her blir Europa og EU prioritert. Det er viktig. Uavhengig av om ikke alle land i Norden er medlem av EU, binder krisen i Europa og verden oss sammen til sterke fellesskap.

Jeg vil også benytte anledningen til å understreke hovedpunktene i Norges formannskapsprogram for 2023 – et trygt, grønt og ungt Norden. Vi ser at innbyggerne i Norden ønsker mer nordisk forsvarssamarbeid, nordisk samarbeid om forsvars- og sikkerhetspolitikk, krisehåndtering og bedre klimaløsninger. Et trygt Norden er en forutsetning for å nå den nordiske visjonen om at Norden skal være verdens mest bærekraftige og integrerte region i 2030.

Forsyningssikkerhet for energi, mat, medisiner og medisinsk utstyr er sentrale områder for et forsterket samarbeid i Norden, Europa og internasjonalt. Samarbeid om økt beredskapssikkerhet er viktigere enn noen gang, slik at vi sammen kan være bedre rustet til nye krisesituasjoner i verden. Jeg er derfor glad for at utenriksministeren løftet dette så tydelig sammen med regjeringen i sitt arbeid for å sikre trygghet, fred og ikke minst også demokratisk utvikling i land rundt oss i Europa. Så tusen takk for det store engasjementet utenriksministeren viser på dette området. Det er viktigere enn noen gang.

Agnes Nærland Viljugrein (A) [11:18:54]: Min generasjon er avhengig av at dette storting lykkes med en oppgave ingen andre storting har klart før oss. Vi må dramatisk endre norsk klimapolitikk. Vi må stanse klimaendringene før de får fatale konsekvenser. Vi har den oppgaven fordi vi sitter i denne sal og har ansvaret for å gjøre noe med det – ikke bare her hjemme i Norge, men for hele Europa.

På vegne av en hel generasjon har jeg lyst til å be dere huske dette: Når vi diskuterer energikrisen her hjemme eller i resten av Europa, kan vi ikke bare snakke om strømpriser og kabler. Vi er nødt til å diskutere energikrise og klimakrise samtidig, fordi krisene skjer samtidig, og de kan løses samtidig. Så lenge Putin utnytter gassleveranser i et spill om grunnleggende menneskerettigheter i Europa, er det Norges rolle å være en stabil leverandør av gass til Europa.

Det er ikke gass som er framtiden for vårt felles energimarked, og dette storting må være helt ærlig på at det er det fornybar energi som er. Det Europa burde vært avhengig av at Norge leverte mye av nå, er energi fra fornybare energikilder.

Norge skal bidra til å stanse krigen i Ukraina med våpen, forsvarsmateriell og humanitær bistand og ved å

ta imot flyktninger i våre kommuner, men vi er også nødt til å vise solidaritet med Europa i en energikrise. Den krisen hadde sett ganske annerledes ut hvis verden allerede var i gang med en kraftfull utbygging av fornybar energi. Vi kan ikke samarbeide med et Europa som bruker sin avhengighet av Putin til å gjenåpne fossile energikilder, kull- og gasskraftverk. Samarbeidet må bygges på vindmøller, på havvindteknologi og – her hjemme i Norge – på den norske vannkraften. Det er den viktigste oppgaven dagens regjering har, både her hjemme i Norge og også ved å bidra der ute ved å samarbeide om et energimarked som kutter utslipp, som bygger opp grønne energikilder, og som blir uavhengig av Putins gass, ikke på fossile alternativer, men på fornybare.

Jeg er stortingsrepresentant fordi jeg tror det er håp for Europa. Jeg tror det er håp for framtiden til hele min generasjon, men det er bare håp hvis dette storting og politikere i hele Europa er i stand til å ta det ansvaret som nå kreves av oss. Det ansvaret er å bidra med løsninger for Europa i krig og i den klimakrisen vi står i dag, med løsninger som står seg i framtiden. Det haster å kutte utslipp, og det haster å få Europa uavhengig av russisk gass. Løsningen ligger foran oss, den er grønn, og den er fornybar. La oss fortsette den jobben.

Per Ivar Lied (Sp) [11:22:03]: Eg vil gjerne seie litt om Ukraina og om norsk støtte til Ukraina. Utenriksministeren informerte i utgreiinga om at Noreg hittil har bidratt med rundt 2,3 mrd. kr i sivil bistand til Ukraina og nabolanda og i tillegg militær støtte til ein verdi av rundt 2 mrd. kr.

Som utenriksministeren nemnde tidlegare, ligg Noreg på topp ti i absolutte tal – berre etter Polen og dei baltiske land når det gjeld total bistand som andel av BNP. Så ligg det, sjølsagt, forslag om betydelege bidrag til Ukraina for 2022 og 2023. 4 mrd. kr går i inneverande år til humanitær nødhjelp, driftsstøtte til den ukrainske staten samt innkjøp av gass gjennom Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling, EBRD, som er nemnd. Dette trengst.

Gjennom ordninga for sivil beredskap i EU er betydelege leveransar av legemidlar, medisinsk materiell og også materiell til kraftforsyning og anna utstyr sendt frå Noreg til Ukraina. Noreg har bidratt med transport av fleire hundre ukrainske pasientar til ulike land i Europa og har tatt imot 126 pasientar til behandling på norske sjukehus. Noreg har med dette bidratt med nesten ein tredjedel av pasienttransportane frå Ukraina gjennom ordninga for sivil beredskap, ikkje minst med stor innsats frå både helsetenesta og Forsvaret.

13,5 millionar ukrainarar har flykta frå heimlandet eller er internt fordrevne. Belastinga for nabolanda er

spesielt stor. Hittil har Noreg tatt imot 32 000 flyktningar, og over heile landet gjer lokalsamfunn, skular og helsetenesta ein stor innsats for å ta imot alle desse menneska som er tvunga på flukt.

Både sentralt og lokalt i Noreg arbeider ein med ulike former for støtte til Ukraina. Det er sendt utstyr til reparasjonar innanfor kraftsektoren, det blir hjelpt til med annan infrastruktur, som f.eks. bruer, kommunar og mottaksapparat tek imot flyktningar, og det blir utbetalt lønningar til lærarar, sjukepleiarar og legar med hjelp frå Noreg. Ikkje minst er det – i tillegg til det som blir gjort frå det offentlege – eit stort engasjement og innsats i frivillige organisasjonar og lag over heile landet. Det vil også fortsetje, og det trengst for eit land under angrep, for eit folk som går ein knallhard vinter i møte, der svært mange er utan strøm og andre nødvendige forsyningar.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:24:59]: Først vil jeg benytte anledningen til å gratulere representanten Foshaug med dagen – som seg hør og bør.

Så skal jeg gå over til å dekke noen temaer som for så vidt også har vært oppe i debatten.

Jeg er litt overrasket over at utenriksministeren heller ikke i innlegget sitt – hun hadde ett minutt taletid igjen, så det hadde vært mulig – adresserte noe av den tematikken som flere her har vært inne på, nemlig hvordan endringene som skjer i EU, nå påvirker Norge og vår evne til å ivareta norske interesser, og hvordan vi best kan posisjonere oss for et godt samarbeid med EU. Det er ikke fordi noen forventer at utenriksministeren i dag skal kunne presentere alle svarene på hvordan dette vil se ut i framtida, men det handler om å begynne diskusjonen og erkjenne at det er noen utfordringer. Det er helt åpenbart, som flere har vært inne på, at NATO er vår sikkerhetspolitiske tilknytning. Det er like åpenbart at ingen har interesse av å duplisere NATO og EU, men det er altså ting som skjer som får betydning for oss. Det diskuteres saker som berører vår utenriks-, forsvars- og sikkerhetspolitikk, på arenaer der vi ikke er. Et viktig eksempel på det er da EU diskuterte sin nye Arktis-strategi. Det var en diskusjon vi ikke var med på, men vi måtte bruke masse tid på å diskutere med våre gode venner og partnere i Norden, sånn at denne strategien ikke fikk en utforming som ikke ivaretok norske interesser på en fornuftig måte. Spørsmålet er bare hvordan vi forholder oss til endringene.

Så vil jeg på vegne av Høyre si at vi kommer til å støtte med alt vi har, den jobben regjeringa skal gjøre når det gjelder kondisjonalitet, rettsstatsprinsipper og demokrati når det gjelder EØS-midlene. Samtidig er det også der en utfordring, som jeg var inne på i min replikk, nemlig at en person som Tysklands forbundskansler,

Scholz, hadde som en av sine programerklæringer at dette var noe han skulle jobbe med i EU, og det har nå, av for så vidt naturlige årsaker, blitt skjøvet litt til side. Spørsmålet er mer hvilket driv som nå er i EU, og om vi kan regne med den samme støtten fra EU når vi nå jobber med EØS-midlene.

Helt avslutningsvis: Representanten Guri Melby spurte om utenriksministeren mener at EU- og EØS-spørsmål er noe som kan utnyttes av fremmede makter til polarisering, for f.eks. å påvirke valg og ordskifte i Norge. Utenriksministeren ga et godt svar, men svarte ikke på selve spørsmålet, nemlig om dette er et tema som kan utnyttes. Jeg vil også her understreke at dette ikke handler om ja eller nei til EU eller EØS. Mitt klare ja-standpunkt til EU kan like godt utnyttes som et klart nei-standpunkt til EØS. Poenget er at legitime politiske standpunkter, som å være mot EØS-avtalen, kan utnyttes av aktører som har illegitime hensikter. Jeg tror vi må være klar over at EU-/EØS-saken i Norge er en sakk som fort kan ta fyr, for å bruke et sånt begrep, og nettopp derfor må vi også være på vakt mot aktører som ønsker å utnytte det.

Bengt Fasteraune (Sp) [11:28:16]: Utenriksministeren har gitt sin redegjørelse i en tid da det er krig i Europa, med et svært aggressivt Russland, og med en katastrofe for ukrainerne som ingen kunne sett for seg. Det er en tid med energikrise i Europa, som heller ingen kunne sett for seg. Det er til dels store økonomiske utfordringer og til dels forskjellige utfordringer. Det er en pandemi som noen sier er avsluttet, men som i enkelte deler av Europa blomstrer som aldri før. Det er et Europa med store utfordringer – og det er det som har vært utgangspunktet for utenriksministerens redegjørelse.

Vi ser tydelig at vi kan samarbeide om mye, men både Norge og andre land er avhengig av en nasjonal kontroll over den økonomiske situasjonen, energisituasjonen, matsikkerhet og ikke minst tilgang til infrastruktur i bred forstand. Vi ser den samme diskusjonen som vi ser i Norge, i andre europeiske land, og det er helt naturlig når det er en krise, men det er likevel svært viktig at vi bidrar der det er naturlig. Det gjør Norge i stor grad, med felles sanksjoner, felles våpenhjelp, humanitær bistand og levering av energi, spesielt gass, for å få på plass en sikkerhet – og det er det vi snakker om akkurat nå – for vinteren som kommer, og kanskje også en sikkerhet for neste års vinter, som kan bli kritisk i Europa.

Vi har som en selvstendig nasjon utenfor EU gjennom den siste tiden sett viktigheten av å kunne velge løsninger som er av nasjonal betydning, f.eks. vår politikk knyttet til havner og havneforbud, som i ytterste grad betyr noe for forvaltning av torskbestanden, forvaltning av fiskebestanden generelt i Barentshavet. Det-

te gjør at vi selvstendig kan ha en beredskap og beredskapsheving. Vår rolle har ført til den direkte dialogen vi nå har med Finland og Sverige, som er på trappene for å bli medlemmer i NATO, og ikke minst er det svært viktig for vår sikkerhet her og nå.

Nils T. Bjørke hadde her teke over presidentplassen.

Sverre Myrli (A) [11:31:27]: I går var flere av oss fra Stortinget til stede på den årlige sesjonen i NATOs parlamentarikerforsamling i Madrid. Der talte NATOs generalsekretær Jens Stoltenberg og Ukrainas president Volodymyr Zelenskyj. Det var svært tankevekkende innlegg i en veldig spesiell og veldig alvorlig situasjon for Europa, som har utviklet seg bare til det verre og mer tragisk etter Russlands invasjon av Krym i 2014.

Møtet i NATOs parlamentarikerforsamling var selv sagt sterkt preget av situasjonen i Ukraina og alt det medfører for vårt kjære Europa, og av Finlands og Sveriges kommende NATO-medlemskap. Til representanten Tybring-Gjedde: Det er ikke sann at Tyrkia har stoppet eller blokkert – jeg er litt usikker på hva slags begrep som ble brukt – Sveriges og Finlands medlemskap i NATO, snarere tvert imot. Dette er det gode prosesser på. Jeg minner om at under NATO-toppmøtet i sommer – for øvrig også holdt i Madrid – ble det inngått en trilateral avtale mellom nettopp de tre landene: Tyrkia, Sverige og Finland. Jeg er ganske sikker på at det blir løsninger her. 28 av de 30 medlemslandene i NATO har så langt ratifisert Sverige og Finlands inntreden. Nå gjenstår Tyrkia og Ungarn, men som sagt er jeg ganske sikker på at det finnes gode løsninger.

Jeg har forundret meg litt over Høyres framtden og holdninger i denne debatten. Det virker nesten som Høyre er ute etter å overdrive meningsforskjellene overfor EU, og det virker nesten som Høyre nå legger opp til at EU skal overta ansvar fra NATO innen forsvars- og sikkerhetspolitikk. Det er absolutt ingenting som tyder på det. Jeg vil nesten si snarere tvert imot. EU er absolutt viktig, men ikke som et alternativ til NATO. Det er jo NATO som i sterkere grad kommer til å ta seg av forsvars- og sikkerhetspolitikken. Bare for å ha sagt det: Det er ikke sann at det enten er Europa eller NATO. NATO er Europa, og det bor faktisk flere europeere i land som er medlem av NATO, enn i land som er medlem i EU.

Som sagt: Jeg snakker absolutt ikke ned EU, men Høyre må ikke framstille det som at det nå er snakk om enten EU eller NATO. NATO er viktigere enn noensinne, og med Sverige og Finland som medlemmer får vi et enda bedre og sterkere NATO.

Marit Arnstad (Sp) [11:34:51]: En rekke av Høyres representanter i debatten har etterlyst en debatt om

hvordan vi forholder oss til EU – altså at vi på bakgrunn av de endringene som nå skjer i Europa, og på grunn av krigen burde hatt en debatt om hvordan vi forholder oss til EU. Da må jeg stille spørsmålet: Hvilken debatt er det de da vil ha? Vi har jo en debatt. Vi har en debatt om de enkelte sidene av den krigssituasjonen vi ser i Europa. Vi har en debatt om sanksjonspolitikken og hvordan Norge skal forholde seg til det samarbeidet vi har med de ulike landene i Europa på det området. Vi har en debatt om de humanitære forholdene. Vi har en debatt om flyktningstrømmen som er i Europa akkurat nå. Vi har også en debatt om vårt eget samarbeid med EU på f.eks. forsvarssida og om forholdet mellom NATO og EU. Det vi kanskje underspiller litt, er hvilket forhold vi har til et viktig land i Europa som ikke er medlem av EU, nemlig Storbritannia, som når det gjelder forsvarssamarbeid, bokser langt over sin liga med tanke på å være ett enkelt land. Det har mye større betydning i den sammenhengen enn veldig mange andre land i Europa.

Jeg blir litt overrasket over Høyres innfallsvinkel i debatten. Jeg lurer på om vi skal tolke Høyres innlegg slik at de nå fyrer i gang en ny debatt om norsk medlemskap i EU. Da er jo spørsmålet: Hvor raskt mener de vi skal komme i gang? Hvor raskt skal vi søke? Skal vi starte allerede nå? Skal vi legge til rette for en folkeavstemning og en søknad om medlemskap allerede nå?

Vi er uenige om medlemskap i EU. Senterpartiet mener at et medlemskap i EU kommer til å svekke folkestyret og nærheten til beslutningene i folkestyret. Vi mener at det vil føre til mindre kontroll over naturressursene våre – olje, gass, fisk og andre naturressurser. Det er en fair uenighet. De ulike meningene vi har om det, ligger til grunn i enhver debatt vi har om en EØS-redegjørelse i Stortinget. Vi har respekt for de ulike meningene vi har om medlemskap. Egentlig mener jeg at denne salen har vist seg godt i stand til å håndtere problemstillinger knyttet til krigen og det som skjer i Europa, uavhengig av hva en mener om norsk EU-medlemskap, men tonen i debatten i dag er fra Høyres side nesten slik at en skulle tro at vi som ikke ønsker å søke om medlemskap i EU, ikke forholder oss til krigen og det som skjer i Europa, på en realistisk måte. Det ville være en veldig uheldig tolkning hvis det var tilfelle. Jeg skal prøve ikke å tolke Høyre i den retning, men jeg er litt forundret over styrken i en del av innleggene. Jeg lurer litt på hva dette betyr for Høyres del – om de nå mener vi aktivt skal søke medlemskap ganske raskt, og om vi kan forvente oss at de vil ta initiativ til en folkeavstemning og en søknad etter hvert.

Mani Hussaini (A) [11:38:02]: Jeg vil også takke utenriksministeren for en god og grundig redegjørelse.

Redegjørelsen forteller om en urolig tid, en tid hvor det pågår krig på vårt kontinent, men redegjørelsen forteller også om en tid hvor samhold og samarbeid har kommet til overflaten. I debatten i dag har det kommet fram to totalt ulike virkeligheter i synet på samarbeid. På den ene siden mener noen at Norge styres av EU, og på den andre siden mener noen at vi er totalt maktesløse utenfor EU. Begge beskrivelsene må kunne tas med en klype salt. Sannheten er at vi har gjensidig interessefelleskap med Europa, men vi har ved to anledninger valgt å si nei til norsk medlemskap. Vi har funnet vår egen samarbeidsform gjennom EØS, og det er en samarbeidsform vi støtter. Nettopp derfor må vi med jevne mellomrom evaluere, for å forsterke samarbeidet og sørge for at både Norge og EU kommer godt ut av det samarbeidet. Jeg forstår derfor ikke iveren fra enkelte etter å melde seg inn i EU så fort som mulig. Jeg forstår heller ikke motstanden fra de samme om å være imot evaluering av EØS-avtalen. Hva er det man frykter fra en slik evaluering – at EØS-avtalen i det store og hele tjener Norge godt?

La meg minne om at Norge har vært en helt avgjørende aktør for Europas energisikkerhet den siste tiden, særlig etter at Russland ulovlig valgte å invadere Ukraina. Norge er en stormakt i energipolitikken. EU og Europa lytter til Norge, og vi har felles interesse av framtidig industri. Derfor er jeg glad for at regjeringen ser på mulighetene for økt partnerskap og norsk verdiskaping knyttet til CO₂-håndtering, hydrogen, havvind, råvarer, batterier og grønn skipsfart.

I vårt samarbeid med EU gjennom EØS-avtalen kan dette bidra til grønn industriutvikling, til økte eksportmuligheter, til flere arbeidsplasser og ikke minst til en felles innsats for klima.

Vi må rett og slett slutte å undervurdere Norges posisjon i Europa fra denne talerstolen.

Presidenten [11:40:49]: Representanten Ine Eriksen Søreide har hatt ordet to ganger tidlegare og får ordet til ein kort merknad, avgrensa til 1 minutt.

Ine Eriksen Søreide (H) [11:41:07]: Her var det ganske mange villede misforståelser. Representanten Marit Arnstad vet selvfølgelig veldig godt at dette ikke dreier seg om ja eller nei til norsk EU-medlemskap, og representanten Sverre Myrli vet veldig godt at dette ikke dreier seg om at EU skal være et alternativ til NATO. Når 23 av 27 EU-medlemmer er NATO-medlemmer når Sverige og Finland kommer med, og når EU tar en større utenriks- og sikkerhetspolitisk rolle samtidig som det snakkes om at EU nå blir sterkere i NATO, er vi nødt å forholde oss til den utviklingen, og spørsmålet er hvordan. Det betyr at når vi diskuterer disse tingene, handler det om å peke framover på hva vi kan

forvente, hvordan vi skal ivareta norske interesser, hvordan vi best skal samarbeide med EU. Det mener jeg er helt naturlig at vi diskuterer. Det handler ikke om medlemskap i morgen, det handler om å prøve å ivareta norske interesser – og det handler dypest sett om å forholde seg til verden som den er.

Hårek Elvenes (H) [11:42:26]: Representanten Arnstad forsøkte å reise en debatt om debatten. Høyres forventninger til en EU-debatt er knyttet til det den utredningen som er bebudet, egentlig burde inneholde. Det kunne blitt en god debatt hvis den utredningen kunne ta opp i seg den utvikling EU har vært gjennom siden folkeavstemningen i 1994, og de konsekvensene den utviklingen har for Norge som et ikke-medlemsland. Det er et faktum at Europas utenriks- og sikkerhetspolitikk i langt sterkere grad enn tidligere nå samordnes gjennom EU. Det har betydning for Norge, et lite land i Europas utkant som er avhengig av en felles utenriks- og forsvarspolitik.

Så må jeg må si til representanten Mani Hussaini at Norge ikke undervurderer og underspiller sin egen rolle i Europa, men vi skal heller ikke overspille den. Utenrikskomiteen var nylig på besøk i London, Paris og Berlin, og da ble det uttrykt stor takknemlighet for den rollen Norge inntar i Europa med å være en langsiktig og forutsigbar leverandør av gass i en krisetid for Europa.

Vi må huske på at denne EØS-avtalen innebærer så mye, mye mer enn bare det å ha tilgang til et marked som er ca. 80 ganger større enn vårt eget hjemmemarked. Vi kan reise fritt, vi kan delta i de europeiske forskningsprogrammene, og vi vet jo at EU er en pådriver innenfor utviklingen av en dynamisk miljøpolitikk. Alt dette kommer Norge til gode, og alt dette har skjedd etter 1994. Derfor er det å beklage at den utredningen som nå kommer, kun forholder seg til enkeltelementer av den utviklingen vi har sett, og ikke tar opp i seg det store spørsmålet: Hva er Norges kostnad og konsekvenser ved å stå utenfor det EU vi i dag har, ikke det EU som var i 1994?

Presidenten [11:44:55]: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:44:57]

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF) (Innst. 47 S (2022–2023), jf. Prop. 6 S (2022–2023))

Presidenten [11:45:07]: Etter ynske frå næringskomiteen vil presidenten ordna debatten slik: 5 minutt til

kvar partigruppe og 5 minutt til medlemmer av regjeringa.

Vidare vil det – innanfor den fordelte taletida – verta gjeve anledning til seks replikkar med svar etter innlegg frå medlemmer av regjeringa, og dei som måtte teikna seg på talarlista utover den fordelte taletida, får ei taletid på inntil 3 minutt.

Solveig Vitanza (A) [11:45:38] (ordfører for saken): Det er med stor glede jeg i dag kan legge fram innstillingen fra næringskomiteen om endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet.

Regjeringens proposisjon foreslår at Stortinget gir sin tilslutning til Statskog SFs kjøp av aksjene i Meraker Brug. Kjøpet foreslås finansiert gjennom egenkapitalforhøyelse på 2,35 mrd. kr og 300 mill. kr finansiert ved et lån fra staten.

Statskog har gjennomført en vurdering av verdiene som ligger i AS Meraker Brug, herunder mulig forretningsmessig betydning for foretaket, og i hvilken grad kjøp av eiendommen kan styrke foretakets sektorpolitiske mål. Styret mener etter en samlet vurdering at et kjøp på forretningsmessige vilkår underbygger selskapets mål og strategier.

Departementet har også brukt Pareto Securities som finansiell rådgiver i saken. De har uttalt at det er blitt gjennomført en grundig og faglig god vurdering av inntektsprognoser og merverdier. De har også uttalt at prisen er innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsette aksjene til.

AS Meraker Brug er en unik eiendom, og det er sjelden slike eiendommer blir lagt ut for salg. Med sitt areal på 1,2 millioner dekar er Meraker Brug en av landets største privateide eiendommer. Den utgjør nesten hele Meråker kommune, i tillegg til områder i kommunene Stjørdal, Malvik og Steinkjer. Eiendommens aksjer er ikke underlagt noen form for konsesjonsbehandling eller annen kontroll av eierskap. Det er derfor en reell mulighet for at eiendommen ville kunne gå til utenlandske oppkjøpere hvis ikke staten hadde gått inn. For flertallet i komiteen er det viktig at eiendommen forblir på norske hender – at våre felles naturressurser kommer fellesskapet til gode.

Jeg vil takke komiteen for en effektiv og grundig behandling av denne saken, og jeg ser fram til en god debatt her i dag. En sak av denne størrelsesorden fortjener en saklig debatt. Jeg vil legge vekt på at denne saken handler om en investering, dvs. at vi flytter en del av fellesskapets formue til den eiendommen vi nå skal eie sammen – en formuesomplassering som ikke kan bli brukt til andre poster, som helse, veier eller skole i statsbudsjettet.

Spørsmålet om tilgang på fri natur og eierskap av noen av våre største naturområder er politisk og ideologisk. Ut fra innstillingen kan man se at vi har ulike standpunkter her. Arbeiderpartiet og et stort flertall i denne salen mener at muligheten til å kjøpe Meraker Brug er helt enestående og en god anledning til å utvide fellesskapets eie av viktige naturområder. Dette er til det beste for befolkningen. For oss er det en viktig verdi at skog, fjell og fiskevann skal være tilgjengelig for alle. Vårt felles eierskap i Statskog sikrer at det fortsatt kan være slik. Statskog er garantist for allmennhetens tilgang til fri-luftsopplevelser i norsk natur.

Tidligere i denne sesjonen har vi fått overlevert den nye eierskapsmeldingen. Enn så lenge styrer statsrådene etter den gjeldende eierskapsmeldingen, lagt fram av Solberg-regjeringen. Felles for dem begge er målet om profesjonalitet og å ha en statlig eierskapsstyring som holder internasjonalt toppnivå. Det er en målsetting regjeringen vil fortsette å legge til grunn for sitt arbeid, selv om jeg registrerer at andre partier i denne sal har forslag som går på tvers av dette. I henhold til gjeldende eierskapsmelding driver Statskog kommersiell virksomhet innenfor skogbruk, utmarksforvaltning og annen areal- og eiendomsforvaltning. Dersom dette selskapet skal kunne drive kommersielt og innta en likeverdig forhandlingsposisjon ved framtidige investeringer, må vi vise respekt for at de har behov for å unnta forretnings-sensitiv informasjon fra offentligheten.

Som folkevalgte i Stortinget må vi ha tillit til at Statskogs styre er i stand til å foreta forretningsmessige, grundige vurderinger, vurderinger som også har blitt kontrollert av statens uavhengige finansielle rådgiver.

I dag er en gledens dag. I dag får fellesskapet tilbake en av landets største eiendommer. I dag skal vi sikre viktige skog-, fjell- og fiskeområder, slik at de blir tilgjengelig for alle. I dag skal vi sikre at staten stiller opp og sikrer at Statskog på forretningsmessige vilkår får kjøpt Meraker Brug.

Lene Westgaard-Halle (H) [11:51:00]: Jeg skjønner at vi gleder oss over ulike ting.

Dette er en ganske spesiell sak. Det er en spesiell sak ikke bare fordi det er voldsomme summer og en sjelden eiendom det er snakk om, men også fordi Stortinget i dag inviteres til å vedta noe i blinde – og på toppen av det skal det skje gjennom en hastebehandling.

Det er sjelden at eiendommer som Meraker Brug kommer for salg, og jeg noterer meg at statsråden vurderer salget av Meraker Brug som en unik mulighet til «å sikre denne store eiendommen på norske hender nå og i framtiden». Regjeringen har understreket at dette hindrer at eiendommen blir kjøpt av noen som ikke er norske. Så har det kommet fram i Dagens Næringsliv at

det har vært norske budgivere med i prosessen. Det er interessant. Det stiller jo saken i et enda merkeligere lys. Det kan være fordi regjeringen definerer Kjell Inge Røkke som utlending – hva vet jeg?

Videre påpeker regjeringen at kjøpet vil bidra til å realisere både bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske verdier gjennom transaksjonen. Ja vel. Om det stemmer, er det selvfølgelig kjempeflott. Proposisjonen vi har fått oss forelagt, er et notat på fem sider, så den forteller oss ingenting om det, og når vi forsøker å bore mer i saken og spør om regnestykkene som ligger til grunn for uttalelsen, møter vi en mur av intetsigende svar igjen og igjen. Det gjør denne saken utfordrende.

I forbindelse med kjøpet har det vært påpekt at kjøpesummen er betydelig høyere enn hva private investorer ville ha betalt, så om investeringen faktisk vil gi så høy avkastning som en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon, får vi ikke vite. Flere aktører har vært ute og stilt spørsmål ved nettopp det. Prisen er for høy til å kunne tjene pengene inn igjen, sier de. Akkurat dette ser det også ut til at regjeringen sliter veldig med å forklare. For at en plassering skal gi tilstrekkelig finansiell avkastning, må staten kunne forvente å få like godt betalt for risikotaking som en finansiell investor ville ha krevd i samme situasjon. Akkurat det er viktig. Det er viktig fordi lov om Statens pensjonsfond innebærer at det er ulovlig for staten å lånefinansiere utgifter på statsbudsjettet så lenge det er midler i SPU, Statens pensjonsfond utland – og det er litt midler i SPU. I denne saken foreslår regjeringen at om lag 2,6 mrd. kr til kjøp av Meraker Brug skal lånefinansieres. Det vil si at det bevilges av Stortinget som en lånetransaksjon under streken.

Det er normalt to vilkår som må være oppfylt for å kunne budsjettere under streken: 1) Tiltaket må gi en forventet avkastning som svarer til risikoen ved plasseringen. Det vet ikke Stortinget om det kommer til å gjøre. 2) Avkastningen må være finansiell og stamme fra inntekter i et marked. Ja vel.

Statsråden begrunner at kjøpet er markedsmessig ved å vise til analyser statsråden ikke vil dele med Stortinget. Utfordringen blir da at når statsråden tilbakeholder den informasjonen, er det ikke mulig for Stortinget å gjøre en selvstendig vurdering av om avkastningen er markedsmessig, og om forslaget til bevilgningen i det hele tatt er lovlig. Det gjør denne behandlingen vanskelig. Når regjeringen inviterer Stortinget til å fatte et vedtak eller drøfte en sak gjennom å fremme en proposisjon eller en stortingsmelding, skal den gi Stortinget et tilstrekkelig beslutningsgrunnlag. Det får vi ikke i denne saken.

Statsråden skriver at det er nødvendig å tilbakeholde informasjonen fordi den er forretnings-sensitiv, og at hun ikke ønsker at informasjonen skal offentliggjøres.

Det skal vi respektere, men som statsråden vet, er det at en opplysning er underlagt lovbestemt taushetsplikt, ikke til hinder for at man kan ha plikt til å gi Stortinget opplysningen. Vi som jobber her, vet alle at Stortinget har rutiner for å behandle opplysninger som er unntatt offentlighet.

Videre hevder statsråden at verdiskapingspotensialet er stort, at her kan det virkelig bygges kraftproduksjon, og at vi kan se fram til både vindkraft og vannkraft, men når statsråden spørres direkte om akkurat det, svarer hun at dette har regjeringen tidligere avvist. Hvordan man da skal skape alle disse verdiene, framstår som en gåte. Det er altså det saksordføreren kaller «grundig behandling».

Det er veldig utfordrende at statsråden ikke ønsker å bidra til at Stortinget får tilstrekkelig informasjon. Så lenge det ikke skjer, vil ikke Stortinget kunne vurdere innholdet og virkningen av kjøpet av Meraker Brug. Det blir synsing og gjetting i blinde i en sak hvor vi skal bruke over 2,6 mrd. kr. Derfor mener Høyre at det vil være uforvarsvarlig av Stortinget å støtte forslaget.

Per Olav Tyldum (Sp) [11:55:55]: Det norske fellesskapet gjennom Statskog ønsker å kjøpe AS Meraker Brug. Selskapet er en av de største private eiendommene i Norge med arealer som omfatter 1,2 millioner dekar, inklusiv 229 000 dekar produktivt skogareal. Eiendommen ligger i hovedsak i Meråker kommune, men også i Stjørdal, Malvik og Steinkjer.

I Meråker dekker selskapet opp mot 94 pst. av kommunens totale areal. Da er det ikke rart at sommerens store tema i Trøndelag, og spesielt blant Meråkers befolkning, har dreid seg om hvem som vil få tilslaget på kjøp av kommunens rike utmarksarealer.

Styret i Statskog har bedt om fullmakt fra eieren til å kjøpe AS Meraker Brug på forretningsmessig grunnlag. Statsforetaket har foretatt grundige verdi- og markedsvurderinger som grunnlag for kjøpet. I tillegg har statens finansielle rådgiver Pareto Securities vurdert prisen Statskog har avtalt å betale, til å være innenfor den rammen andre budgivere ville kunne verdsatt aksjen til.

Jeg registrerer at en samlet komité har samme virkelighetsoppfattelse av at det finnes betydelige jakt- og fiskeressurser på arealene, og vektlegger at kjøpet styrker mulighetene for å tilrettelegge for allmennhetens adgang til jakt, fiske, rekreasjon og friluftsliv. Det forventes at råderetten over noen av de beste naturressursene vi har i landet, benyttes til fellesskapets beste.

Kjøpet av AS Meraker Brug er helt i tråd med regjeringens eierskapspolitikk. Senterpartiet ønsker å sikre nasjonalt og lokalt eierskap til våre jord- og skogeieendommer og støtter naturligvis at den store og viktige eiendommen kjøpes. Statlig kjøp er spesielt viktig i saker

som dette, der eiendommen ikke er underlagt konseksjonskontroll, og der den er av en størrelse som vil være svært attraktiv, spesielt for utenlandske, kapitalsterke investorer.

Fremskrittspartiet viser i kjent stil hvor forferdelig det er at norske myndigheter vil kjøpe Meraker Brug. Partiet vil ikke løfte en finger for at viktige naturressurser sikres og fortsatt holdes på norske hender, men heller akseptere at en stor bit av Norge kan selges ut av landet. Fremskrittspartiet er ikke alene om denne strategien. Høyre deler samme holdning til norsk eierskap av norske ressurser som sin tidligere regjeringssmakker. Det skjedde i Namdalen i 2020, da det tyske land- og skogbruksselskapet LAM kjøpte 600 000 dekar med skog og utmark. Høyres parlamentariske leder uttalte den gangen at et norsk eierskap ikke var nødvendig fordi skogen «blir i Trøndelag, den blir der den er».

Norsk vann, skog og jord på utenlandske hender er uproblematisk for Høyre og Fremskrittspartiet. Det er vi i Senterpartiet grunnleggende uenige i. Dagens regjering aksepterer ikke salg av Norge. Strømkriser, knapphet på råvarer og økt etterretningstrussel mot Norge understreker nettopp et tydelig behov for norsk kontroll.

Når 94 pst. av Meråker kommunes arealer blir lagt ut for salg, er jeg ekstra glad for at det nettopp er statsråd Sandra Borch som er landbruks- og matminister og eier av Statskog. Hun støttes godt opp av både finansminister og regjeringssjef. Neste steg i regjeringens jobb for mer nasjonal kontroll er å endre loven, slik at det ikke blir mulig å selge store eiendommer som Meraker Brug til utenlandske eiere. Det må en lovendring sørge for.

Med Senterpartiet i regjering blir det mer, ikke mindre nasjonal kontroll. Vi må sørge for nasjonal kontroll over våre rike naturressurser.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:00:43]: La meg få begynne med noe av det prosessuelle med denne saken, uten foreløpig å ta stilling til om det er klokt eller fornuftig at staten gjennom Statskog kjøper denne eiendommen. Det skal jeg komme tilbake til.

Det er noe veldig merkelig med den saken vi nå behandler. Regjeringen inviterer Stortinget, på vanlig måte, til å ta stilling til om man er for eller imot noe, men i de aller, aller fleste andre saker som ligner på denne, opplyser regjeringen om bakgrunnen for og fakta om saken. I denne saken har det imidlertid vært helt umulig for Stortinget å få tilstrekkelig informasjon til å kunne gjøre et opplyst valg. I brev etter brev etter brev har vi i opposisjonen etterspurt informasjon, som regjeringen og statsråd Borch ikke har ønsket å gi Stortinget, under dekke av at det er forretnings sensitiv informasjon.

Om man skulle være enig i at det foreligger svært fortrolig, forretnings sensitiv informasjon som komite-

en eller Stortinget i plenum ikke under noen omstendighet kan vurdere, finnes det, som representanten Westgaard-Halle sa, mekanismer for slik informasjonsutveksling på en sikker, fortløpig måte. Det har regjeringen valgt ikke å benytte seg av. Regjeringen har tvert imot på en ganske nonchalant måte valgt å holde denne informasjonen, som er helt avgjørende for oss som ikke stoler blindt på regjeringen, skjult, slik at det ikke er mulig for oss å ta et opplyst valg her i dag.

Denne informasjonen handler om hvorvidt dette er en investering som er forventet å ha en avkastning som svarer seg utover risikofri rente, og med et akseptabelt avkastningskrav. De beste kildene Stortinget kan legge til grunn ved behandlingen i dag, er egentlig det arbeidet som DN har gjort i denne saken. De har bl.a. snakket med Jon-Aksel Torgersen, som var styremedlem i Meraker Brug i 20 år, fra 2000 til 2020, som uttaler:

«Det er helt klart at prisen som er oppnådd, den er ikke mulig å forsvare fra et rent avkastningsmål. Prisen er for høy til å kunne tjene de pengene inn igjen.»

Det er ingenting fra regnskapene de siste 10–20 årene som tilsier at dette kan regnes hjem, gitt den prisen som er betalt. Avkastningen de siste årene kunne sannsynligvis ikke engang forsvart den anslåtte taksten på halvannen milliard fra i sommer, enda mindre en kjøpesum på nesten 3 mrd. kr.

Det burde ringt en og annen bjelle både her i huset og i statsrådet da minoritetsaksjonær Nils Herman Kiær uttalte følgende like etter at salget til Statskog var annonsert:

«Jeg er overrasket over at prisen kom så høyt. Dette er som å vinne jackpot i Vikinglotto.»

At staten på vegne av skattebetalerne aksepterte at denne salgsprosessen skulle gjennomføres som en lukket budprosess, er et annet punkt som gjør at det skurrer. Hvordan i alle dager skal vi kunne vite at skattebetalerne har betalt den korrekte og markedsmessige summen, når vi ikke aner hva nest høyeste bud var? Det kan ikke være slik at det en svært kapitalsterk stat til enhver tid er villig til å by for noe, automatisk er det som tilsvarer markedspris. Sannsynligvis er det langt mer hensiktsmessig å se på det nest høyeste budet, som ikke kommer fra en svært rik stat, som den reelle markedsprisen. Hva det nest høyeste budet var i denne saken, aner vi imidlertid ikke. Det vet ikke engang regjeringen. Det vet bare de som omtalte salget som å vinne jackpot i Vikinglotto.

Staten kan godt bli en god eier av Meraker Brug, men det er ingen automatikk i at det skjer. Det framstilles ofte fra venstresiden som at bare staten kommer inn på eiersiden, forsvinner alle problemer, og sameksistensen mellom lokalbefolkning og grunneier kommer til å gå knirkefritt. Slik er det sjelden. Slik vil det ikke alltid være – hel-

ler ikke i dette tilfellet. Man kan jo se for seg at lokalbefolkningen i Meråker snart finner ut at en av forutsetningene fra statens side for å regne hjem dette, er å etablere vindparker på eiendommen. Det spørs om ikke begeistringen fra meråkerbyggen blir litt mer begrenset da.

Retorikken som har blitt brukt, har vært hard, om norsk eierskap mot utenlandsk, men ifølge DN var det ingen skumle russere eller kinesere som sto fremst mot staten i budkampen – det var visstnok en fisker fra Molde. Jeg tror nok det også hadde gått bra, akkurat som det går bra for Værdalsbruket noen mil lenger nord, også med en romsdaling som eier.

Til slutt en stemmeforklaring: Vi kommer til å stemme for forslag nr. 2, fra Venstre.

Hege Bae Nyholt (R) [12:06:00]: La meg først begynne med å si at i Rødt er vi veldig fornøyd med at vi nå får en løsning for å sikre Meraker Brug som en del av vårt felles eie. I Norge har vi en tradisjon for at vi eier naturressurser og utmark i fellesskap, men det er ingen selvfølge. For 100 år siden eide utenlandske aristokrater, kapitalister og industrimagnater store deler av norske fosser. Grunnen til at Maridalsfossen i dag ikke er eid av et utenlandsk selskap, er politisk vilje til å ta nasjonal kontroll over fossene, naturen og naturressursene som utgjør vårt arvesølv. Hvis Meraker Brug, med et areal på størrelse med en norsk kommune, skulle ha blitt solgt til utenlandske eiere, til investeringsselskaper eller til skogbruksgiganter, ville det vært et tilbakesteg til den tiden hvor utenlandsk kapital reiste rundt på landsbygda og lurte fosser og daler fra vanlige folk.

I Norge står allemannsretten og fellesskapstanken sterkt. Likevel har vi en veldig høy andel privat eierskap av skogene våre, og inntil Meraker Brug er blitt en del av Statskog, eies 77 pst. av den norske skogen av privatpersoner. Ingen andre land i Europa har en så stor privat eierandel. Noe av det er lokalt eierskap og allmenninger, mens store deler er altså eid av noen av de rikeste i Norge.

Meraker Brug er den største private landeiendommen i Norge. Den er på 1,2 millioner mål og utgjør det meste av Meråker kommune. Rødt mener det ikke er bra at enkeltpersoner eller familieklaner eier områder på størrelse med norske kommuner. Et eie gjennom Statskog sikrer at det er fellesskapet og ikke svingninger i utenlandske investeringsfond eller norske storfolks interesser som styrer hva som skal skje med eiendommen.

Samtidig som mulighetene for skogbruk på eiendommen er store, har eiendommen flere verdier for oss. I tillegg til naturverdiene i seg selv og for reindriftens bruk har den stor verdi for allmennheten og for jakt, fiske og friluftsliv. Jeger- og Fiskerforbundet har fortalt hvordan det er blitt stadig flere restriksjoner for vanlige folk under det private eierskapet, og hvordan jakt- og

fiskeområder har vært forbeholdt dem med tjukkest lommebok.

Nå må Statskog legge opp retten til bruk slik at det ikke bare skal være de rikeste som får oppleve indrefiletten av Meråker, men at flere får muligheten til gode opplevelser i naturen. Nå må Statskog sikre at flere får ta i bruk naturen, samtidig som naturen tas vare på. Det er ikke akseptabelt om det store offentlige eiet ender opp i en oppstyking og privatisering gjennom utbygging av hyttefelt eller store energiutbygginger.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:09:09]: Dette er ei stor sak – ei kompleks sak – og ei sak der eg opplever at argument blir brukte meir etter innfallsmetoden enn i strigente resonnement om årsak og verknad.

Ja, det er viktig at vi sikrar folk flest tilgang til natur, fiske og friluftsupplevingar i norsk skog og utmark. Den retten er vareteken gjennom allemannsretten og friluftsløva, som gjeld uavhengig av om staten eig ein eigedom eller ikkje. Når departementet argumenterer med at det er ein garanti for ålmentas tilgang til norsk natur at staten eig, insinuerer jo det at det motsette er tilfellet dersom staten ikkje eig.

Det er ikkje rett, og det er urovekkjande dersom eit slikt syn blir rådande og vinn fram i det politiske ordskiftet. Noreg er bygd på allemannsrett i utmark som gjeld uansett kven som eig, og det skal Venstre stå opp for.

Venstre har heller ingen statsskrek. Staten er ein stor eigar i Noreg av både skog og anna, og det er ofte gode grunnar til det, men å bruke nær 2,7 mrd. kr i ei tid der regjeringa samtidig argumenterer for at det er stramme budsjett og store uløyste oppgåver, krev ei svært god grunngjeving.

At det kan finnast gode grunnar for at staten skal kjøpe ein så spesiell eigedom som AS Meraker Brug, vil eg på ingen måte avvise. Mi og vår utfordring er for det første at dei gode grunnane til å kjøpe eigedomen til ein så høg pris ikkje er å finne i denne proposisjonen. Saka er så dårleg opplyst at det er umogleg å få tak i vurderingane som ligg bak salsprisen. Uansett kor mykje Stortinget spør, får vi ikkje meiningsfulle svar. Vi kunne like godt ha spurt orakelet i Delfi eller spåmannen Nostradamus. Informasjonsverdien i svara ville ha vore på same nivå.

For det andre: Uansett kjøpesum er kjøpet føreslått gjort på premiss som Venstre på det sterkaste vil åtvare mot. Dette kjøpet blir ikkje gjort med ei ordinær løyving over statsbudsjettet, men med ei løyving som på stammespråket i Stortinget heiter «under streken», altså innskot til eigenkapital og lån til Statskog.

Då bør alle alarmklokker ringe – i alle fall for dei som er opptekne av «ålmentas tilgang», natur og miljø. Ein krystallklar føresetnad for å gjennomføre kjøpet på

denne måten er, for å sitere den finansielle rådgjevaren til departementet, konsultentselskapet Pareto Securities – og det er elles hyggjeleg at Senterpartiet har begynt å like konsultentselskap igjen:

«Vurderingen bygger på at Statskog SF vil drive denne virksomheten i tråd med de kommersielle prinsipper de har lagt til grunn for verdivurderingen. Det er også en viktig forutsetning at selskapet må utvikle merverdier som kraft og eiendom for å oppfylle verdipotensialet som ligger i AS Meraker Brug. Dette tilsier at Statskog SF skal opptre tilsvarende andre kommersielle aktører (...).»

Altså: Statskog skal opptre «tilsvarende andre kommersielle aktører» – og må utnytte hardt kommersielt meirverdiane i kraft og eigedom for å oppfylle krava stilte for den finansieringsmodellen fleirtalet her i dag ser ut til å gje sitt godkjentstempel til.

Kva er så desse kraftresursane som må utviklast? Jo, det er vatn og vind, kan departementet opplyse – vasskraft og vindkraft. Når vi frå Venstre spør departementet kva denne vindkrafta er, får vi opplyst at nei, det er ingen konkrete vindkraftprosjekt på eigedomen akkurat no. Men vi veit at vindkraftprosjekt finst, prosjekt det har vore sterk motstand mot lokalt. Statsråden skriv til Stortinget at ho ikkje vil gå inn på spekulasjonar om kor stor sjanse det er for at vindkraftprosjekt kan bli realiserte på eigedomen i framtida.

No blir det verkeleg krevjande å halde tunga beint i munnen. Går innstillinga til vedtak gjennom i dag, sit staten på både reguleringssida, vedtakssida og eigarsida i komande energiprojekt på eigedomen, prosjekt som etter det som ser ut til å bli fleirtalsvedtaket, må gjennomførast fordi utnytting av dei kommersielle kraftresursane på eigedomen er ein føresetnad for den finansieringsmodellen fleirtalet ønskjer å bruke: kapitalplassering på reint kommersielle vilkår.

Å seie at staten gjennom kjøp av eigedomen på slike vilkår set seg sjølv i ei vanskeleg dobbeltrolle i framtida, er i alle fall ikkje å overdrive. Då er det fort ålmenta sine interesser, natur, miljø og lokalsamfunn som kjem tapande ut, for då startar ballen å rulle i retning beinhard kommersiell utnytting av eigedomen for å gjere det mogleg å rekne heim kommersielt ein kjøpesum på 2,7 mrd. kr.

Det kan ikkje Venstre vere med på. Difor vil eg fremje Venstre sitt alternative framlegg til vedtak i saka i tre punkt. Saka må sendast attende til regjeringa, og regjeringa må sørgje for å skaffe og leggje fram tilstrekkeleg informasjon til Stortinget til at det er mogleg å gjere eit opplyst vedtak.

Presidenten [12:04:05]: Då har representanten Alfred Jens Bjørlo teke opp dei forslaga han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:14:21]: I utgangspunktet støtter Miljøpartiet De Grønne statens kjøp av Meraker Brug, men når staten skal bruke 2,65 mrd. kr på å kjøpe Norges største private skogsgods, må forutsetningen være at fellesskapets midler gir mer samfunnsnytte enn private eiere uansett ville levert.

Trusselen mot arter i Norge, pluss den samme trusselen i alle andre land, summerer seg nå opp til den sjette masseutryddelsen – et tap av arter på nivå med de aller største artskatastrofene i jordens 3,6 milliarder års livshistorie. Blant annet derfor snakker regjeringen mye om grønt skifte og sirkulær økonomi. Et grønt skifte betyr å skape velferd, rettferd og trygghet uten å utrydde arter og ødelegge klimaet, og det betyr å slutte å gjøre velferd avhengig av å spise opp resten av livsgrunnlaget.

Hurdalsplattformen slår fast at

«Regjeringen vil sikre biologisk mangfold og sårbare økosystemer gjennom en kombinasjon av et godt nasjonalt regelverk og god og langsiktig lokal forvaltning.»

Og videre:

«(...) etablere en meny av ulike tiltak som bidrar til å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand.»

Det har skjedd mange miljøforbedringer i norsk skogbruk de siste årene, men i Norge er skog fortsatt den naturtypen som bidrar mest til den store utryddelsen av arter. Seks faktorer trekker den økologiske tilstanden i norsk skog særlig ned: grov ved, løvtrær, areal uten tekniske inngrep, osv. Disse svakhetene er ikke minst et resultat av hvordan norsk skog drives.

Vi skal drive kommersielt skogbruk i Norge – lage flere produkter og arbeidsplasser. Et mål om 10 pst. vern, som noen synes er forskrekkelig, betyr at 90 pst. av den drivverdige skogen skal drives kommersielt. Der lever altså 90 pst. av de skogsartene som nå må tas vare på. Skal norsk skognæring ha en framtid, kan den ikke fortsette å være en trussel mot arts mangfoldet i sine egne skoger. Derfor står skognæringen nå overfor de samme utfordringene som industrien gjorde på 1980-tallet, da staten tredde forurensningsloven ned over ørene på dem og sa til folk som aldri hadde gjort annet enn å forurense, at de nå måtte begynne å produsere varene sine uten å forurense. De samme utfordringene står energiprodusenter og transportører overfor nå – de som aldri har gjort annet enn å slippe ut CO₂, men får beskjed om at de må begynne å lage energi og å transportere ting uten å slippe ut CO₂. Det var umulig, og det har blitt mulig fordi vi måtte og ville. Nå må vi også finne driftsmetoder i norsk skog som både gir økonomi og ivaretar livsvilkår i skogen.

Vaner, priser og rammevilkår gjør det vanskelig for tusenvis av stort sett små norske skogeiere å finne disse

driftsmetodene selv. Regjeringen, derimot, kjøper seg nå den enorme eiendommen Meraker Brug, og de har Norges største og mest kompetente skogbruksmiljø i Statskog. Til sammen gir dette en unik mulighet. Gjør Meraker Brug til mer enn bare en eiendom Statskog driver kommersielt, som andre skoger. Bruk Meraker Brug til å utvikle morgendagens bærekraftige driftsmetoder, som norsk skognæring er helt avhengig av for å ha en framtid. Bruk Meraker Brug til å realisere regjeringens egne hurdalsløfter, som altså er: sikre biologisk mangfold og sårbare økosystemer gjennom en kombinasjon av et godt nasjonalt regelverk og god nasjonal langsiktig forvaltning, og etablere en meny av ulike tiltak som bidrar til å opprettholde et mangfold av økosystemer og god økologisk tilstand.

Dette innebærer selvsagt at en hard kommersiell utnyttning av eiendommen Meraker Brug gjennom vindkraft- og vannkraftutbygging, og annet, slett ikke samsvarer med å bruke eiendommen til å oppfylle regjeringens egne hurdalsmål, men brukes eiendommen til det, kan den være en motor for å hjelpe norsk skognæring dit den må. Miljøpartiet De Grønne foreslår derfor å be regjeringen pålegge Statskog å bruke eiendommen Meraker Brug til å utvikle driftsmetoder for norsk skogbruk som løfter den økologiske tilstanden i skog til god, og som dermed bidrar til et mangfold av økosystemer og god økologisk tilstand.

Jeg tar opp Miljøpartiet De Grønnes forslag.

Presidenten [12:19:15]: Då har representanten Rasmus Hansson teke opp det forslaget han refererte til.

Statsråd Sandra Borch [12:19:30]: AS Meraker Brug er en unik eiendom, og det er sjelden at slike eiendommer legges ut for salg. Eiendommens aksjer er ikke underlagt noen form for konsesjonsbehandling eller annen kontroll av eierskapet. Utenlandsk eierskap har derfor vært en reell mulighet fram til i dag. Ved at Statskog kjøper Meraker Brug, sikres denne store eiendommen på norske hender nå, men ikke minst i framtiden.

Statskog har vurdert at eiendommen passer godt inn i deres eksisterende virksomhet, og at et kjøp vil styrke foretaket forretningsmessig og ikke minst bedre allmennhetens tilgang til jakt og fiske. Et kjøp av Meraker Brug utvider foretakets skogressursbase. Dette gir grunnlag for kostnadseffektiv avvirking av skog og ikke minst fleksibilitet i planlegging og gjennomføring av et bærekraftig skogbruk over tid. Et kjøp gir også grunnlag for at Statskog kan bidra til fortsatt stabil råstofftilførsel til skogindustrien og til skogindustrielle synergier i form av industribygging, næringsutvikling og ikke minst sysselsetting. Kjøpet gir samtidig et bredere grunnlag for ef-

fektiv ressursforvaltning til det beste for samfunnet, i tråd med de målene som staten har for eierskap.

Meraker Brug omfatter store deler av Meråker kommune. Departementet legger til grunn at Statskog viderefører og ivaretar dialogen med kommunen om forvaltning og ikke minst utviklingstiltak. Det er betydelige jakt- og fiskeressurser på den aktuelle eiendommen. Gjennom videre utvikling av disse verdiene vil foretaket kunne styrke allmennhetens tilgang til jakt og fiske.

Departementet legger til grunn at Statskog gjennom overtakelsen kan realisere både bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske verdier gjennom transaksjonen.

I innstillingen har komiteen trukket fram de betydelige jakt- og fiskeressursene på arealene og har vektlagt at kjøpet styrker muligheten for å tilrettelegge for nettopp folks adgang til jakt, fiske, rekreasjon og friluftsliv. Videre legger komiteen til grunn at råderetten benyttes slik at ressursene utnyttes til fellesskapets beste.

Flertallet i komiteen ser det som viktig at staten gjennom Statskog sikres råderett over store og viktige naturressurser med stor betydning for samfunnet.

Jeg deler dette synet, og jeg er glad for at komiteens flertall støtter at staten gjennom sitt eierskap i Statskog sikrer at denne eiendommen forblir på norske hender. Kjøpet går utover foretakets fullmakter, og prosessen fram til at Statskog la inn et bindende bud, har skjedd i forståelse med eier og med forbehold om at et kjøp ville trenge godkjenning fra Stortinget.

Dette er bakgrunnen for forslaget regjeringen har lagt fram i Stortinget, der vi ber om tilslutning til en kapitalforhøyelse på 2,35 mrd. kr og et statlig lån på 300 mill. kr for kjøp av aksjene i Meraker Brug.

Prisen på aksjene har vært gjenstand for debatt, og jeg registrerer at noen mener prisen er for høy, og at det ikke kan forsvares på forretningsmessig grunnlag. I et uregulert marked er det ingen fasit på hva som er riktig pris. Statskog har foretatt en grundig verdsetting av selskapets eiendeler og har lagt inn bud på aksjene i Meraker Brug ut fra forretningsmessige vurderinger.

Verdiene er bl.a. knyttet til skog, kraft, jakt og fiske. Eiendommen omfatter også store utmarksarealer der inntektsrammen kan være fraværende. Eierskap til slike arealer gir eier valgmuligheter som kan ha verdi i framtiden, såkalte realopsjoner. Verdien av å eie disse arealene må vurderes i et langsiktig perspektiv.

Vi har hentet inn en uavhengig ekspertvurdering fra Pareto for å kvalitetssikre vurderingene vi har fått fra Statskog. De konkluderer med at Statskog og deres rådgiver har gjennomført en grundig og faglig god vurdering av inntektsprognosene og merverdier for Meraker Brug. Videre viser de til at prisen Statskog har avtalt å betale for aksjene, er innenfor den rammen de og vi mener andre budgivere ville kunne verdsatt aksjene til.

Jeg viser også til komiteens flertall, som sier at Statskog og departementets rådgiver har identifisert et betydelig verdipotensial for en langsiktig eier, og at eiendommen har et betydelig verdipotensial utover verdien av skogen.

Jeg legger derfor til grunn at kjøpet gjennomføres på markedsmessige vilkår, og at vilkårene for å kunne budsjettere kapitaltilførselen som en omplassering av statens formue er oppfylt.

Presidenten [12:24:37]: Det vert replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:24:54]: Debatten her i dag har for så vidt ikke gjort Stortinget spesielt mye klokere. Det gjenstår fortsatt en lang rekke spørsmål som ikke er besvart, og det framstår som om det var andre elementer enn det å sikre det statsråden selv definerer som bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske verdier, som lå til grunn for det ganske voldsomme budet.

Ordføreren i Meråker sa det egentlig ganske godt selv da hun snakket om den enorme kjøpesummen. Hun sa:

«Det var en politisk markering av regjeringen».

Tar ordføreren i Meråker feil når hun sier at dette først og fremst er en politisk markering?

Statsråd Sandra Borch [12:25:32]: Det er ingen tvil om at dette skiller denne regjeringen fra forrige regjering. Denne regjeringen og Senterpartiet har vært veldig opptatt av norsk eierskap, og vi vet at det var utenlandske interessenter som var interessert i denne eiendommen. Da var det for regjeringens del viktig å sikre at en av Norges største skogeiendommer havnet på norske hender, slik at det skal komme allmennheten til gode.

Vi har også ambisjoner for Statskog, og vi har tillit til den vurderingen Statskog har gjort, også med sin rådgiver. Vi ønsker nå å bruke denne eiendommen, slik vi refererer til i Hurdalsplattformen, bruke Statskog aktivt i næringsutvikling. Det er et betydelig potensial på denne eiendommen for å gjøre det.

Selvfølgelig er dette også politikk. Det handler om norsk eierskap, og det er jeg stolt av å representere en regjering som ønsker å favne om.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:26:25]: Det er jo interessant, all den tid det var en lukket budrunde, så det blir vel strengt tatt bare spekulasjoner fra regjeringen.

Men til dette med betydelig potensial: Jeg er for så vidt enig med statsråden i det, og det er spennende hvis det er slik. Vi i opposisjonen har forsøkt – igjen og igjen – å få svar på akkurat det av statsråden, uten å lykkes, men jeg er optimist, så jeg forsøker igjen: Kan statsråden redegjøre for – helt kort, helt enkelt – hvordan dette kjø-

pet vil gi den forventede avkastningen som svarer til risikoen som tas med det kjøpet?

Statsråd Sandra Borch [12:26:56]: Statskog har gjort en forretningsmessig vurdering av verdiene på eiendommen, og ikke minst av det potensialet som ligger her. I sine beregninger har Statskog tatt utgangspunkt i eksisterende og ikke minst framtidige kontantstrømmer fra både skogdrift, jakt og fiske, arealutleie, eienomsutvikling, utnyttelse av energiresurser og andre inntekter og verdier som finnes på denne eiendommen.

Men jeg vil igjen poengtere at debatten handler vel så mye om at denne regjeringen er opptatt av å sikre at arealer i Norge forblir på norske hender. Vi kunne ha risikert at en utenlandsk kjøper hadde kjøpt eiendommen. Det vi gjør nå, med at Statskog kjøper, er at vi sikrer at denne eiendommen også i framtiden er på norske hender.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:28:04]: Jeg ble litt overrasket over at statsråden i sitt innlegg ikke var inne på det som de fleste av oss i opposisjonen har vært inne på i våre hovedinnlegg, nemlig dette med prosessen som har pågått, og dialogen mellom Stortinget og komiteen og statsråden. Vi har sendt brev etter brev etter brev og egentlig bare fått tilbake god dag, mann – økseskaft. Spørsmålet blir da: Hvorfor har det ikke under noen omstendigheter vært mulig for regjeringen å dele såkalt forretningsmessig informasjon med Stortinget når man – uten å mukke, så vidt jeg forstår – har kunnet dele den samme informasjonen med konsulenter i Pareto? Hvordan henger det sammen?

Statsråd Sandra Borch [12:28:56]: Som jeg har vært inne på, og som jeg også var inne på i mitt hovedinnlegg, er det gjort en forretningsmessig vurdering fra Statskog, som har brukt Pareto til å kvalitetssikre det arbeidet Statskog har gjort. Det har jeg tillit til. Men dette er, som også representanten er inne på, forretningsmessig informasjon. Jeg har som statsråd selvfølgelig bidratt til å svare på de spørsmålene Stortinget har stilt gjennom denne prosessen, og det er i denne salen viktig å si at et av vilkårene for at selger skal selge denne eiendommen til Statskog, er at man har en prosess som gjør at man får en avklaring før jul.

Jeg vil igjen påpeke at for denne regjeringen er norsk eierskap viktig. Jeg merket meg at Fremskrittspartiet, da de satt i regjering, ønsket å selge både Statskog og store deler av Statkraft, så dette er også en politikk som skiller denne regjeringen fra den forrige.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:30:00]: Det medfører ikke riktighet. Da Fremskrittspartiet satt i regjering, fo-

reslo regjeringen verken å selge Statskog eller selge deler av Statkraft. Det er direkte feil.

Men tilbake til spørsmålet: Pareto har jo vært engasjert av Landbruks- og matdepartementet, så vidt jeg forstår. Det er i hvert fall det som kommer fram av korrespondansen som Stortinget har hatt med regjeringen, og da har altså regjeringen gitt den type informasjon til Pareto som man ikke har villet gi til Stortinget og næringskomiteen. Man kunne ha gjort det på en sikker måte, det finnes mekanismer for det, så spørsmålet gjensstår: Hvorfor har det vært riktig for regjeringen å gi denne typen forretningsmessig informasjon til Pareto, men ikke til Stortinget, under riktige omstendigheter?

Statsråd Sandra Borch [12:30:51]: Det er rett at departementet har engasjert Pareto. Det er et paradoks hvis Fremskrittspartiet plutselig mener at vi ikke skulle kvalitetssikre denne prosessen, men bare kjøpe det. Det var viktig for regjeringen nettopp å kvalitetssikre dette gjennom Pareto. Dette er, som jeg har svart i forbindelse med en rekke spørsmål fra representantens parti, forretningsmessig informasjon som det ikke går an å dele. Jeg har stor tillit til at Statskog og den finansielle rådgiveren, Pareto, har gjort grundige vurderinger, som gjør at vi og Statskog nå sikrer norsk eierskap og sikrer allmennheten tilgang til denne viktige, store skogeiendommen.

Heidi Greni hadde her overtatt presidentplassen.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:31:54]: Eg òg merka meg at før valet ville leiaren i Senterpartiet kutte i konsulentbruken i departementa og sa at det opna for politisk ansvarsfraskrivning ved at statsrådar kan skylde på blemmene til konsulentselskap og dermed toe sine hender – men det var då.

Eg skal spørje om noko heilt anna. Det står i proposisjonen til denne saka at det at Statskog eig, vil vere «en garantist for allmennhetens tilgang til jakt, fiske og friluftsupplevelser i norsk natur». Eg kjem frå ein del av landet der Statskog ikkje er ein stor eigar av skog og utmark. Meiner statsråden at privat eige trugar ålmentas tilgang til friluftsupplevingar i norsk natur? I så tilfelle: Kva vil statsråden og regjeringa gjere for å hjelpe dei områda i landet der staten ikkje er ein stor eigar, og der det dermed ikkje finst ein garanti for ålmentas tilgang til norsk natur?

Statsråd Sandra Borch [12:32:56]: Nei, statsråden mener ikke det, men her hadde vi en stor skogeiendom som ble lagt ut for salg, og her var det viktig for regjeringen å sikre norske ressurser. Vi vet at det er veldig mange private eiendommer og arealer rundt omkring i hele

dette fantastiske landet som selvfølgelig også allmennheten kan bruke, men vår bekymring var at det skulle komme utenlandske aktører inn i dette området, noe som kunne lagt bånd på bruken av området, som kunne ha fått konsekvenser for allmennhetens tilgang til det. Nå skal vi bidra til at denne eiendommen kan forvaltes av vanlige folk i området og i hele landet for utøvelse av viktige friluftaktiviteter og for å kunne bidra med jakt og fiske i det som er et fantastisk fiskeområde. Statsråden selv gleder seg til å kunne ta i bruk området når anledningen og tiden strekker til.

Rasmus Hansson (MDG) [12:34:10]: I salen her sitter også regjeringens ivrigste bruker av begreper som «grønt skifte» og «bærekraftig næringsvirksomhet», og jeg lurer på om det klør litt i dressen til næringsministeren når han hører sin kollega, landbruksministeren, så kontant unngå å bruke noe som helst tid på å snakke om miljømål for driften av dette gigantkjøpet på statens vegne. Jeg vil gi landbruksministeren én mulighet til: Vil regjeringen bruke Meraker Brug aktivt til å oppfylle Hurdalsplattformens målsettinger om god økologisk tilstand i skog?

Statsråd Sandra Borch [12:34:57]: Jeg og regjeringen er opptatt av at alt norsk skogbruk skal være bærekraftig, ikke bare Meraker Brug, og her vil det også være viktig å se bærekraftsmomentet i kombinasjon med næringsutvikling, altså det grønne skiftet. Siden næringsministeren er her, kan vi snakke om den grønne satsingen som gjøres også på skogsiden. Det er klart at dette kommer til å bli et viktig område også for den satsingen, men det må ikke være noen tvil om at norsk skogbruk er bærekraftig og skal også være det i framtiden.

Presidenten [12:31:39]: Replikordskiftet er omme. De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Maren Grøthe (Sp) [12:35:55]: Når regjeringen og Stortinget nå kjøper Meraker Brug gjennom Statskog, er det en historisk og en gledens dag, for nasjonal kontroll over naturressursene våre har vært en suksesshistorie for Norge. Norsk eierskap til jorden, skogen, fisken og kraften har hatt en enorm verdi for det samfunnet vi har i dag. Ta f.eks. mitt hjemfylke, Trøndelag. Der har det lagt grunnlaget for arbeidsplasser, industri og verdiskaping i lokalsamfunn over hele fylket i generasjoner, samtidig som det har bygget opp det sterke kompetansemiljøet vi har i byen vår.

Vi kan bare tenke oss hvordan det hadde stått til med lokalmat på Røros, oppdrettsnæring på Namdalskysten, kraftselskap i Tydal – kontrollen – eller bønder

langs Gaula, om generasjonene før oss hadde gitt bort kontrollen over naturen vår til store utenlandske selskap på 1900-tallet. Da hadde vi ikke hatt grunnlaget for industrieventyr, den sterke matproduksjonen eller ringvirkningene av disse næringene i dag.

Nå sikrer vi at også arealene og eiendommene i Meraker Brug skal forvaltes i tråd med samfunnets interesser i årene framover, og til det beste for innbyggerne lokalt. Allmennheten skal få enda bedre tilgang til området, jakt og fiske og både skog, reindrifts- og landbruksareal vil bli tatt vare på.

Meraker Brug er Norges nest største private eiendom, et areal dobbelt så stort som Oslo, med store skogområder og 90 pst. av arealet i Meraker kommune. Det sto i reell fare for å bli solgt ut av landet. Nå blir det fellesskapets eie – litt mitt og litt ditt. Det er viktig. Derfor stusser jeg når Fremskrittspartiets stortingsrepresentant fra Trøndelag, Sivert Bjørnstad, omtaler kjøpet som en «vanvittig prioritering av regjeringen» til E24, eller når Høyres Tina Bru fortsetter i samme retning og omtaler det som «veldig spesielt» til TV 2. Jeg kunne ikke ha vært mer uenig.

Her går det et klart skille mellom oss. For Senterpartiet handler nasjonalt eierskap og kjøpet av Meraker Brug om å sikre grunnlaget for det vi skal leve av, og det vi skal leve med i framtiden, og at det forblir på norske hender. Vi kan ikke – og skal ikke – bli generasjonen som solgte ut naturressursene våre.

Kathrine Kleveland (Sp) [12:38:46]: Det var en gang et land med en regjering som mente at det var best å beholde jord, skog og eiendom på egne hender og innenfor egne landegrenser.

Den unge regjeringen ville heller ikke fortsette å tilate å selge ut deler av landet til kinesere, tyskere eller folk fra andre land som ønsket biter av det værbitte, naturskjønne landet velsignet med ulike naturressurser der nord.

Et av partiene i regjeringen tillot seg endatil både å pusse støv av og stadig bruke ordene «nasjonal kontroll», og si at det å kjøpe AS Meraker Brug handlet om nasjonal kontroll.

Derfor ville regjeringen ha aktivt norsk eierskap til de 1,2 millionene mål, inkludert 229 000 mål produktivt skogsareal, med skogbruk, jakt, fiske, eiendomsutvikling, fallrettigheter, alpinsenter, gårder og hytter i fokus.

For Senterpartiet handler dette rett og slett om nasjonal kontroll og klok forvaltning videre av de naturressursene Meraker Brug representerer, akkurat på samme måte som vi i tidligere tider har forvaltet vannkraft og oljeutvinning. Men i dag handler saken først og fremst om å godkjenne kjøpet, og det ser jeg fram til å stemme for.

Per Ivar Lied (Sp) [12:40:36]: Meraker Brug AS er ein av de største eigedommane i Noreg. Selskapet sitt areal omfattar 1,2 millionar dekar, inkludert 229 000 dekar produktivt skogareal. Kjerneverksemda er skogbruk, jakt og fiske og eigedomsutvikling. Selskapet har fleire fallrettar, eig ein tredjedel av Meraker Kraft, nesten halvparten av eit alpinsenter og ein rekkje hytter som blir leigde ut til jakt og fiske.

Styret i Statskog har vurdert at eit kjøp av aksjar i Meraker Brug vil underbygge Statskogs vedtektsfesta føremål og overordna strategiar, styrkje føretaket forretningsmessig og betre ålmenta sin tilgang til jakt og fiske. Styret si vurdering er at salet av Meraker Brug er ein sjeldan moglegheit, at kjøpet kan styrkje Statskogs verksemd, og at arealet ligg godt til for det Statskog elles eig i området.

Kjøpet av Meraker Brug vil gi Statskog betre vilkår for skogsdrift i Trøndelag, auka fleksibilitet ved avverkning og dermed betre tilpassing til skiftande behov i industrien. Dette er viktig for å sikre vidare industribygging og næringsutvikling basert på skogen, i tråd med ambisjonane i Hurdalsplattforma.

Kjøpet av Meraker Brug er heilt i tråd med regjeringas eigarskapspolitikk, og gjennom kjøpet sikrar ein moglegheitene for utnytting av ressursane til fellesskapets beste. Dette er spesielt viktig i saker som dette, der eigdommen ikkje er underlagt konsesjonskontroll og er av ein størrelse som vil vere attraktiv for kapitalsterke investorar nasjonalt og internasjonalt.

Eigdommen har eit betydeleg verdipotensial utover sjølve skogverdien, og Senterpartiet ønskjer å sikre nasjonal råderett over store og viktige naturressursar, med stor betyding for samfunnet. Hurdalsplattforma er tydelig på at salet av Statskogs eigdommar skal bli stoppa, og vi vil bruke Statskog som eit verktøy for industribygging og næringsutvikling.

Alfred Jens Bjørlo (V) [12:43:09]: Det har vore mange 17.-maitalar her i debatten. Eg skal ikkje bidra til å trekkje debatten ut veldig mykje lenger – utover å minne om at premissen for det som fleirtalet her gjer, er at Statskog skal opptre og utnytte eigedomen tilsvarande andre kommersielle aktørar.

Det eg tok ordet for, var ein ting eg gløymde i stad, og det var å varsle om at dersom forslaget vårt fell, noko som ser ut til å vere svært sannsynleg, vil Venstre subsidiært støtte framlegg nr. 4, frå Miljøpartiet Dei Grøne, om at

«Stortinget ber regjeringen pålegge Statskog SF å bruke eiendommen AS Meraker Brug til å utvikle driftsmetoder som skal bidra til å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand.» Vi kjem subsidiært til å gje vår støtte til det.

Rasmus Hansson (MDG) [12:44:14]: Vi diskuterer i dag et kjempemessig offentlig oppkjøp av en privat eiendom som skal drive en av norsk næringslivs største og viktigste framtidige bionæringer. Tross flere oppfordringer avviser landbruksministeren fullstendig å bekrefte at denne eiendommen og dette kjøpet vil bli brukt offensivt til å nå nye miljømål og til å fremme nye driftsmetoder, som norsk skognæring er helt avhengig av. Statsråden hevder til og med at norsk skognæring er bærekraftig. Det er jo positivt feil. Det er bare å lese rødlisten.

Som følge av den uvilligheten til å gjøre noe som helst for å oppfylle regjeringens egne miljømål med dette kjøpet, kommer Miljøpartiet De Grønne ikke til å stemme for kjøpet, og vi kommer subsidiært til å stemme for forslagene nr. 1–3, fra Venstre.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:45:45]: Det har så langt i debatten vært ganske mye stråmannsargumentasjon, og det har blitt malt både én og to fanderer på veggen, både i denne salen og i andre saler og i ulike leserinnlegg de siste ukene. Beskyldningene har bl.a. gått på at undertegnede og mitt parti ikke ønsker norsk eierskap i Norge. Det er direkte feil. I dag ble det også gjentatt en påstand om at jeg og mitt parti mener det vil bli helt forferdelig hvis staten overtar denne eiendommen. Det mener ikke jeg, og det mener ikke mitt parti, men jeg har tillatt meg å stille noen spørsmål ved den prisen som betales, og at den er over en milliard kroner mer enn hva man i sommer mente var en konservativ takst på eiendommen.

Jeg mener, som jeg også sa i mitt forrige innlegg, at det bør ringe en bjelle eller to når en minoritetsaksjonær uttaler at salget er som å vinne jackpot i Vikinglotto. Det kan ikke innby til tillit og rungende seier i regjeringen når noe sånt blir uttalt fra en som nettopp har solgt en eiendom. I hvert fall ville ikke jeg tenkt det hvis jeg hadde kjøpt meg en leilighet og selgeren av den leiligheten etterpå kom og sa at dette var jaggu som å vinne jackpot i Vikinglotto. Da tror jeg det er et stykke mellom det andre tilbudet som har blitt gitt, og det staten har tilbudt. Hele problemet der er at staten har akseptert at det skal være en lukket budprosess, at man spiller harsard med skattebetalernes penger i stedet for å være ute i det åpne landskapet.

Den argumentasjonen som de rød-grønne politikerne bruker her i dag, at man skal sikre norske eiendommer på norske hender, er jo en argumentasjon som kan brukes på absolutt alle eiendommer, ikke bare på skog – alle tomter og alle bygninger kan staten kjøpe fordi vi skal sikre norsk eierskap til norske tomter, norske skogarealer og norske bygninger. Staten er ikke bare rikest i Norge; staten er rikest i verden, staten kan nesten

kjøpe alt i Norge. Sånn som rød-grønne politikere snakker her i dag, settes det ingen begrensninger. Hvor den grensen skal gå, hadde det vært interessant å få høre.

Så tilbake til kjepphesten om den såkalte forretningssensitive informasjonen: Statsråden svarer ikke på hvorfor det ikke er aktuelt å gi den til Stortinget, f.eks. i lukkede rom. Det er fullt mulig å gjøre det. Man har overdratt denne informasjonen til private konsulenter i Pareto Securities, men man kan ikke gjøre det til Stortinget, stortingsrepresentanter og komiteen. Det er ikke mulig å forstå.

Presidenten [12:48:52]: Presidenten vil bemerke at begrepet «jaggu» med fordel kunne vært byttet ut med et mer parlamentarisk uttrykk.

Per Vidar Kjølmoen (A) [12:49:12]: Vi får håpe det går bedre med den parlamentariske språkbruken med undertegnede enn med forrige taler.

Debatten forteller meg egentlig at akkurat som folk er forskjellige, er ulike partier også sannelig forskjellige. Debatten minner meg også om det gamle ordtaket om at en konservativ er en som er enig i at noe må gjøres, bare ikke i dag. Det er jo ikke måte på hvilke formalistiske argumenter som stables opp for i realiteten ikke å gjøre noe med Meraker Brug, og en kan bare spekulere i hvilken handlekraft den blå-blå regjeringen ville ha hatt, både i denne og andre saker, om valget hadde gått annerledes i fjor.

Spekulere gjør for øvrig også både Høyre og Fremskrittspartiet, og det antydes at med staten som eier vil det bli nærmest fri flyt av vindmøller – som om staten skulle være en slags rovkapitalist som bare er opptatt av mest mulig avkastning. Selvsagt er det ikke slik, i hvert fall ikke så lenge Arbeiderpartiet eller Senterpartiet sitter i regjering.

Som lovgivende forsamling må vi respektere at eierdialogen skjer mellom departementet og Statskog. Tidligere i denne sesjonen har vi fått overlevert den nye eierskapsmeldingen, og enn så lenge styrer vi etter den forrige eierskapsmeldingen, lagt fram av Solberg-regjeringen. Felles for dem begge er målet om profesjonalitet og en statlig eierskapsstyring som holder internasjonalt toppnivå. Det er en målsetting regjeringen vil fortsette å legge til grunn for sitt arbeid, selv om jeg registrerer at enkelte partier i denne salen har forslag som går litt på tvers av det. For eksempel er Venstres forslag om å kreve at Statskog inngår forhandlinger med selger, for på den måten å reforhandle prisen, et grovt brudd med den praksisen. Om Venstres representant skulle være i tvil om det, burde vedkommende ta en telefon til den forrige næringsministeren, Iselin Nybø.

Som folkevalgte i Stortinget må vi ha tillit til at Statskogs styre er i stand til å foreta forretningsmessig

grundige vurderinger, vurderinger som også er kontrollert av statens uavhengige finansielle rådgivere. Storingsregjeringer egner seg dårlig, både i denne og i andre saker.

Den grunnleggende motsetningen i denne saken er nok ideologisk og politisk, snarere enn formell og økonomisk. For Høyre og Fremskrittspartiet handler dette om en tilsynelatende hvilken som helst finansiell plassering. For oss i Arbeiderpartiet og Senterpartiet handler det om noe mer. Arbeiderpartiet mener at muligheten til å kjøpe Meraker Brug er helt enestående og en fantastisk mulighet til å utvide fellesskapets eie over viktige naturområder. Jeg må minne om at samfunn der eiendom sentraliseres og privatiseres på få hender, utvikler seg helt annerledes enn samfunn der både det offentlige og helt vanlige bønder og småbrukere kan være eiendomsiere.

Slik sett er kjøpet av Meraker Brug også en investering i et samfunnssystem, ikke bare i en eiendom. Det handler om nasjonal kontroll over en viktig del av Norge. Dessuten er jeg overbevist om at dette vil bli en god investering for oss alle (presidenten klubber), eller som Mark Twain sa det: «Buy land, they ain't making it anymore.»

Presidenten [12:52:21]: Der var taletiden ute.

Willfred Nordlund (Sp) [12:52:36] (komiteens leder): Det er en god dag når det handler om å sikre det framtidige grunnlaget for videre drift av Statskog SF, og det er også en god dag for de berørte lokalsamfunnene der hvor eiendommen Meraker Brug ligger. Det er en bra dag for de av oss som mener at det er rett og rimelig at staten sikrer eierskap og nasjonal kontroll over viktige naturressurser.

Samtidig er det egentlig kjøpet vi diskuterer i denne saken i dag, ikke en masse andre spørsmål som jeg opplever at enkelte parti ønsker å dra opp. Det er nå engang sånn at god forretningsmessig drift av skogen nødvendigvis innebærer en bærekraftig og god forvaltning av de ressursene. Det innebærer også at man – i likhet med andre profesjonelle eiere – forvalter ressursene i Statskog på en god, bærekraftig og økologisk fornuftig måte og ikke på helt andre premisser. Det vil for øvrig både representanten Bjørlo og representanten Hansson få mulighet til å diskutere når vi over nyttår skal behandle den nye eierskapsmeldingen som undertegnede er saksordfører for. Da dreier diskusjonen seg om hvordan man skal utvikle de ulike statlige eierskapene for å ivareta flere ulike hensyn.

Diskusjonen knyttet til hvilken informasjon Stortinget skal motta i forbindelse med ulike kjøp – om det gjelder dette selskapet eller andre selskap – blir litt vanskelig å forholde seg til, for det bygger jo på et premiss om

at man har mistillit til at man forvalter fellesskapets ressurser på en god måte, og gjør relativt konservative anslag om hva som er mulighetsrommet i sånne kjøp. Det er for øvrig helt riktig at det også kan ligge andre verdier som prisen kan reflektere, utover de enkelte forretningsmessige sidene. Det er jo derfor vi har ulike statlige foretak for eierskap av ulike deler av viktige felleseierskap i Norge.

Jeg tror det vil bli problematisk om Stortinget skal begynne å gå inn i alle typer forretningsmessige kjøp, uavhengig av transaksjonsstørrelse, for det foretas kjøp, både i denne transaksjonsstørrelsen og i andre transaksjonsstørrelser, daglig i Norge, bl.a. gjennom Statens pensjonsfond utland. Jeg tror at hvis Stortinget skal begynne å legge seg opp i det daglige virket der, vil vi få en meget krevende diskusjon, som jeg ikke tror denne saken er tjent med.

Helt til slutt må jeg bemerke at det er en grense for hva Stortinget skal gå inn i. Jeg tror den grensen passerer med det forslaget som Venstre har lagt fram, om hvordan man skal håndtere det som må anses som forretningsmessig informasjon.

Oppsummert er det egentlig det som er saken. Vi diskuterer kjøpet her i dag, og hva vi skal gjøre videre med eierskapet gjennom Statskog SF, kommer opp ved en senere anledning.

Lene Westgaard-Halle (H) [12:55:58]: Jeg må innrømme at jeg synes det er nesten litt parodisk å sitte i salen og høre på både hyllester og eventyrfortellinger og det ene med det andre fra stortingsrepresentanter som ikke har noen som helst innsikt i prosessen, for det er det ingen av oss som har. Innimellom alle disse eventyrfortellingene har vi ikke hørt en eneste representant fra regjeringspartiene adressere noe av det som opposisjonen er bekymret for: det at vi ikke vet det vi trenger å vite knyttet til det kjøpet, at vi ikke vet om avkastningen svarer til risikoen som vi tar. Det er et paradoks – det må jeg innrømme, og det tenker jeg egentlig ganske ofte – at tyskere, engelskmenn, svensker og dansker ikke skal kjøpe så mye som en meter i Norge, men den norske stat kan gjerne ha kjøpefest i utlandet, det er helt greit.

Representanten Kjølmoen hevder at opposisjonen urettmessig spekulerer i at det skal bygges vindkraft i Meråker. Det er vel 15 minutter siden statsråden svarte meg på spørsmålet om hvordan regjeringen skulle sikre avkastning. Svaret var skog, jakt, fiske – og energiresurser. Med andre ord: Med mindre det er noen skjulte energiformer dypt inne i skogene i Meråker, innebærer dette også vindkraft, så det er ikke noen spekulasjon.

Ja, det er forskjell på posisjonen og opposisjonen i denne saken. Noen følger blindt. Andre gjør jobben sin

og stiller spørsmål når 2,65 mrd. kr skal brukes under strek på ett enkelt eiendomskjøp.

Presidenten [12:57:31]: Representanten Sivert Bjørnstad har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:57:44]: Det var representanten Kjølmoen som fikk meg til å bli veldig ivrig. Det var to ting av det han sa, som jeg bet meg merke i. Det ene er å kalle det at opposisjonen er kritisk til det regjeringen gjør her, for «stortingsregjereri». Det er overhodet ikke noe stortingsregjereri all den tid regjeringen har sendt denne saken over til Stortinget for behandling her. Hadde regjeringen hatt fullmakt til å foreta dette kjøpet på egen hånd, hadde det vært noe annet, men det er altså Stortinget som skal ta stilling til disse sakene.

Representanten Kjølmoen sa også at staten ikke skal opptre som noen kapitalist som eier av Meraker Brug, men det er jo akkurat det Pareto legger til grunn – at staten skal opptre tilsvarende andre kommersielle aktører, altså at man skal opptre som om man er profittmaksimerende. Hele grunnlaget for at man kan bevilge disse pengene under streken, er jo at man skal være en kapitalist, Kjølmoen.

Solveig Vitanza (A) [12:59:06]: Først og fremst vil jeg si at jeg synes det er veldig fint at vi har en så stor og grundig debatt om dette. Det er store summer vi snakker om. Men jeg synes representanten Nordlund hadde et godt poeng med hensyn til hvordan vi driver med investering og forvaltning av vår formue i Norge. Vi har som kjent oljefondet, og der skjer det daglig investeringer i det store utland. Da er det litt rart, synes jeg, at det er så kontroversielt når vi skal bruke deler av Norges formue på å kjøpe norske ressurser.

Så vil jeg også si at jeg har stor respekt for norske medier. Jeg har stor respekt for at vi kan gå ut og finne informasjon på det store, verdensomspennende nettet. Men når vi behandler saker i denne salen, bruker jeg å ta utgangspunkt i det departementet har gitt oss. Jeg vet at hvis jeg bruker norske medier osv., finner jeg selvfølgelig akkurat den informasjonen jeg ønsker å bruke, men jeg synes ikke det holder når jeg skal redegjøre for mine saker her i denne salen. Derfor velger jeg å stole på det norske byråkratiet isteden.

Vi har også vært inne på dette med eierskapsmeldingen og drift av selskaper. Det synes jeg er viktig her, både med tanke på hvordan vi skal drive grønt i Norge, og med tanke på hvordan vi skal sørge for at dette er en kommersiell investering. Selvfølgelig har vi et ansvar også etter at vi gjør dette vedtaket, for å sørge for at det blir kommersielt lønnsomt. Det eierskapet skal vi bl.a.

ivareta gjennom eierskapsmeldingen og gjennom den årlige oppfølgingen som generalforsamlingen har overfor sine selskaper, og hvor jeg er sikker på at styret kommer til å gjøre en utmerket jobb for å dekke de forventningene som står i eierskapsmeldingen, og gjennom den årlige oppfølgingen.

Per Vidar Kjølmoen (A) [13:01:41]: Jeg lurte nesten på om jeg har litt dårlig diksjon i dag, for både representanten Bjørnstad og representanten Westgaard-Halle har misforstått det som har blitt sagt på talerstolen fra min side. Når det gjelder vindmøller, sa jeg at

«det antydes at med staten som eier vil det bli nærmest fri flyt av vindmøller – som om staten skulle være en slags rovkapitalist som bare er opptatt av mest mulig avkastning».

Jeg mener at staten bør kjøpe denne eiendommen på forretningsmessige vilkår, men jeg mener også at staten er bedre i stand til å ta også andre hensyn enn de rent forretningsmessige – bedre i stand til det enn f.eks. tyske investorer, som kjøpte en stor skogeiendom i Namdalen da Høyre og Fremskrittspartiet satt i regjering. Det er poenget med nasjonal kontroll, at en kan ta videre samfunnshensyn.

Så videre til de formalistiske problemene som en prøver å stable opp i saken: Stortinget står helt fritt til å si ja eller nei til å kjøpe eiendommen. En kan synes prisen er høy, eller at prisen er for lav, men jeg opplever at opposisjonen vil langt inn i styrerommet til Statskog og gå inn og på en måte overta styrets rolle. Det synes jeg er feil i denne saken. Det er ikke det som er Stortingets rolle.

Som sagt, jeg tror ikke saken egentlig handler om økonomi. Jeg tror den egentlig ikke handler om formaliteter heller, men den handler om politikk og ideologi. For å gjenta mitt poeng: Samfunn der eiendom sentraliseres og privatiseres på få hender, utvikler seg helt forskjellig fra samfunn der det offentlige og helt vanlige bønder og småbrukere også kan være eiere av eiendommer. Sånn sett er kjøpet av Meraker Brug også en investering i et samfunnssystem, ikke bare i en eiendom. Det handler om nasjonal kontroll over en viktig del av Norge.

Presidenten [13:03:50]: Representanten Lene Westgaard-Halle har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:04:09]: Saksordføreren sa:

«(...) jeg synes det er veldig fint at vi har en så stor og grundig debatt om dette.»

Videre mener representanten Vitanza at man skal stole på departementet, ikke på pressen. Det er selvføl-

gelig en veldig fristende holdning når man sitter i regjering. Jeg tror kanskje man gjør klokt i innimellom å lese det som fjerde statsmakt sier, særlig når det gjelder den saken, hvor vi som sitter i opposisjon, faktisk har fått mer informasjon gjennom pressen enn vi har fått av departementet.

Til det at vi skal lytte til departementet: Ja vel, men vi får jo ikke informasjon, vi får ikke svar. Hva er det vi skal lytte til? Vi vet ikke noe som helst om avkastningen. Vi har spurt og spurt og spurt, i brev etter brev etter brev og i innlegg etter innlegg i dag. Vi får jo ikke svar. Da blir det litt merkelig å oppfordre til at vi skal lytte til departementet, for det er ikke noe å lytte til.

For øvrig er jeg ikke for fri flyt av vindkraft, slik representanten Kjølmoen er.

Presidenten [13:05:05]: Representanten Alfred Jens Bjørlo har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:05:18]: Det held fram å kome innlegg frå representantar frå regjeringspartia om at dette eigentleg handlar om eit heilt anna samfunnssyn og eit heilt anna syn på korleis desse verdiane skal utnyttast. Ein snakkar òg om at vi er opptekne av formalisme. Nei, det vi er opptekne av, iallfall frå Venstre si side – eg oppfattar at det gjeld dei andre partia i opposisjon òg – er at ein føreslår å finansiere dette kjøpet med pengar under streken, der føresetnaden for bruken av dei pengane er at utnyttinga av eigedommen skjer på reint kommersielle vilkår, at ho er finansiell og skjer på tilsvarende vilkår som for ein aktør i ein marknad. Der- som ein hadde ønskt andre føremål med det statlege eigarskapet, måtte denne finansieringa ha skjedd på ein annan måte, der eksempelvis delar av beløpet kom over streken. Det er ikkje gjort, og difor held vi oss til framlegget slik det her ligg.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:06:34]: Dette er en interessant debatt, og – som saksordfører Vitanza var inne på – en stor og grundig debatt. Vi må stole på det som departementet har gitt oss, som opposisjonen mener er veldig mangelfullt. Vi har spurt om informasjon uten å få det – informasjon som regjeringen velvillig deler med sine private konsulenter.

Representanten Kjølmoen har ikke utelukket at det vil etableres vindmøller på eiendommen, men en stortilt vindmølleutbygging blir det vel kanskje ikke.

Representanten Kjølmoen var inne på at denne debatten ikke handler om økonomi, men om politikk og skillelinjer. Det handler om mer enn det. Det handler også om hvorvidt Stortinget får den nødvendige informasjonen til å behandle saken på en god og grundig måte. Opposisjonen mener Stortinget ikke har fått det. Her

skal man foreta et kjøp på 2,65 mrd. kr under streken – en såkalt formuesforflytting – uten at Stortinget får den nødvendige informasjon om andre budgivere. Hva var bud nummer to? Når man ser på verdien på eiendommen, har regjeringen lagt til grunn at man skal være prisdriver på sånne eiendommer.

Statsråd Sandra Borch [13:08:36]: Dette ble en interessant debatt, og det er bra med debatt. Det viser skillelinjene mellom de politiske partiene, og dette er vel også en sak som viser tydelige skillelinjer.

Jeg har behov for å si – og det er viktig for meg å poengtere – at Statskog har gjort grundige forretningsmessige vurderinger av verdien på den underliggende eiendomsmassen og det potensialet som ligger i denne. I sine beregninger har Statskog tatt utgangspunkt i både eksisterende og ikke minst framtidige kontantstrømmer fra både skogdrift, jakt og fiske, eiendomsutvikling, arealutleie og utnyttelse av energiresurser og i andre inntekter fra verdier på eiendommen.

Det er også viktig å poengtere at vi må ha tillit til Statskog som et statseid foretak, og at de gjør grundige vurderinger. Departementet har bidratt med å kvalitets sikre dette gjennom Pareto, og de har uttalt at de oppfatter at Statskog og deres rådgivere har gjennomført grundige og faglig gode vurderinger av inntektsprognosene og merverdier for kjøpet av denne viktige eiendommen.

Så er det igjen viktig å si at dette er en investering som innebærer omplassering av formue. Formuesplasseringer som dette lånefinansieres av staten og påvirker ikke oljepongebruken eller handlingsrommet i statsbudsjettet, slik jeg har sett enkelte representanter i ulike medieoppslag har prøvd å spre usikkerhet rundt.

For denne regjeringen er det viktig å ha en eierskapspolitikk som skal bidra til å sikre råderetten over landets store naturressurser. Statlig eierskap i bl.a. Statskog bidrar nettopp til å sikre utnyttelsen av ressursene til fellesskapets beste. Det har vært viktig for regjeringen å sikre norsk eierskap i denne saken. Det framkommer også tydelig av Hurdalsplattformen til regjeringen, som vi har lagt til grunn, at innen enkelte områder er det avgjørende at fellesskapet bruker statlig eierskap for å sikre nettopp nasjonal kontroll. Dette gjelder spesielt i områder der våre energi- og naturressurser, viktig infrastruktur og strategisk viktige deler av norsk næringsliv ligger. Meraker Brug er en av de største skogeidommene i Norge, som det var viktig for regjeringen å sikre norsk eierskap til.

Så vil jeg, når vi går til avslutningen av denne debatten, invitere representantene Bjørnstad og Westgaard-Halle med på en fisketur i området når anledningen byr seg, og hvis staten kjøper dette området. Det gleder jeg meg til.

Presidenten [13:11:33]: Flere har ikke bedt om ordet i sak nr. 3.

Sak nr. 4 [13:11:41]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Westgaard-Halle, Sivert Bjørnstad, Alfred Jens Bjørlo og Rasmus Hansson om å opprettholde Norges innbetalinger til Den europeiske romorganisasjonens (ESA) frivillige programmer på dagens nivå (Innst. 46 S (2022–2023), jf. Dokument 8:36 S (2022–2023))

Presidenten [13:12:09]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Willfred Nordlund (Sp) [13:12:46] (komiteens leder og ordfører for saken): Næringskomiteen har hurtigbehandlet et Dokument 8-forslag fra noen av stortingsrepresentantene om de forpliktelsene som Norge i dag skal inngå knyttet til Den europeiske romorganisasjonen, ESA. Vi snakker altså om et annet ESA enn det man ofte diskuterer i denne salen.

Det er mange grunner til at dette er viktig. Dette er en sak som engasjerer Stortinget, og som har gjort det i lang tid, både i denne perioden, i forrige periode, i perioden før det og i perioden før det igjen. Det er dessverre sånn at den omfattende norske romfartsvirksomheten med underliggende bedrifter er for dårlig kjent. Jeg husker ennå diskusjonen da Stortinget ga sin tilslutning til kapitalforhøyelse knyttet til Andøya Space og satellittoppskytinger, hvor det i mange av kommentarfeltene i sosiale medier dreide seg om Norge nå skulle begynne å skyte opp raketter. Ja, det har vi gjort siden 1962. Det er ikke noe nytt at Norge har store eierinteresser i dette.

Saken dreier seg om hvordan Norges tilslutning skal finansieres i Den europeiske romorganisasjonens frivillige industrirettede programmer, der Norge og norske næringslivsaktører har erfaring med at man får godt betalt tilbake. Dette har bidratt til viktig teknologisk utvikling og har vært nyttig for Norge som nasjon. Det har vært nyttig for forsknings- og utviklingsmiljøer, og det har ikke minst en viktig beredskaps-, kontroll- og overvåkingsfunksjon. Det er nå engang sånn at Norge er et vidstrakt land, og vi er avhengig av den aktiviteten som foregår i rommet for å holde oversikten – om det dreier seg

om fiskeri, ulike sikkerhetstrusler eller det som skjer knyttet til klima og natur, som kanskje er vel så viktig.

Norge har brukt dette medlemskapet til å utvikle og skaffe viktige tjenester med tanke på både kommunikasjon og navigasjon. Det har også gitt oss en av verdens fremste jordobservasjonsmiljøer. Vi har 50–60 norske bedrifter som er tilknyttet denne næringen, og som omsetter for milliardbeløp. Det er som sagt dessverre for lite kjent. Det er over 1 000 stykker som er tilknyttet disse virksomhetene. Norge har ambisjoner om å øke denne andelen. Det vil være et viktig grep for å sikre og øke eksporten.

Jeg vil avslutningsvis takke komiteen for hurtig behandling og også bemerke at dette ikke dreier seg om at regjeringen har foreslått å redusere bevilgningen til romfartsprogrammer, men at man foreslo en lavere ny bevilgningsforpliktelse kontra det man lovet i 2019. De som har lest svaret som følger saken, vil se at det blir litt lave summer i slutten av perioden. Det må nødvendigvis Stortinget og regjeringen komme tilbake til, med nye lovnader i 2025 og videre utover.

Sverre Myrli (A) [13:16:06]: I likhet med komitélederen kan det kanskje være på sin plass å oppklare den godt brukte forkortelsen i denne saken. Det er ikke sikkert alle, i den grad noen følger med på Stortingets debatter, kjenner til alle forkortelser som brukes fra denne talerstolen. Vanligvis når vi prater om ESA, prater vi om EFTAs overvåkningsorgan, EFTA Surveillance Authority. Nå prater vi altså om et annet ESA, European Space Agency, eller Den europeiske romorganisasjonen, som vi gjerne sier på norsk.

Den europeiske romorganisasjonen finansieres med bidrag fra de 22 medlemslandene. Det er to typer finansiering. Det er en generell finansiering, og så er det ulike programmer der landene selv bestemmer hvilke programmer de vil være med i, i hvilken grad de vil være med, og hvor mye de vil være med på å finansiere.

Jeg har tenkt mye over begrepet «romfart» på norsk. Antakeligvis kommer det fra det tyske «raumfahrt». Det er egentlig litt misvisende, for det høres ut som om vi skal ut og farte, ut i rommet, til andre planeter osv. Det dreier seg litt om det også, men egentlig veldig lite om det. Romfart, romvirksomhet, «space» – en får kalle det som en vil – dreier seg om veldig mange hverdagslige ting. Det dreier seg om satellitttjenester, det dreier seg om karttjenester, det dreier seg om havovervåkning, det dreier seg om nordområdene, det dreier seg om miljøovervåkning, og det dreier seg ikke minst om forsvar. NATO har definert rommet som det femte såkalte operasjonsdomenet, som de kaller det. Så dette er veldig viktig, og her ligger det store muligheter. Derfor har også

regjeringen en svært offensiv satsing på romvirksomhet, noe som er slått fast i Hurdalsplattformen.

Deltakelse i Den europeiske romorganisasjonen gir store oppdrag i retur til norsk romnæring, og norsk romnæring er betydelig, som også komitélederen sa. Nylig ble Spaceport Norway gjennomført her i Oslo. Kjeller Innovasjon jobber f.eks. med å etablere det de kaller en romfartsklynge. Vi har Andøya Spaceport, som også ble nevnt, og vi snakker om at vi skal gjennomføre en oppskyting av den første satellitten på det europeiske kontinentet, fra Andøya i 2023.

Jeg er glad for at vi nå har funnet en løsning, kanskje til og med enstemmig, og at regjeringen gir beskjed på ESAs ministerrådsmøte, som finner sted i dag og i morgen, og der statssekretær Anne Marit Bjørnflaten deltar fra Norge. Så vidt jeg vet, har hun holdt innlegget fra Norges side og gitt beskjed om hva stortingsflertallet mener.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:19:33]: Minus hyllest av Hurdal er jeg veldig enig i mange av de kloke ordene representanten Myrli kom med før meg. Han og jeg er så heldige at vi får lov til å representere Stortinget inn i alt vi driver med av romvirksomhet, så det er et godt og nyttig samarbeid på tvers av partilinjene.

Men til denne saken: Hvis du fikk 4 kr igjen for en investering du gjorde, ville du da latt være? Svaret på det er åpenbart nei, men det var nettopp det regjeringen foreslo å gjøre i denne saken. Det europeiske samarbeidet om romfartssatellitter er svært lønnsomt for Norge. Å strupe det vil sette mange norske arbeidsplasser i fare. Det lærte vi i Høyre i 2016. Nå håper jeg både posisjonen og opposisjonen har vært gjennom dette mange nok runder til at vi kan frede ESA-bidraget i lang tid framover.

Hovedformålet med norsk offentlig satsing på romvirksomhet er at det skal være et verktøy for norske interesser. Det er ikke fordi vi skal reise til månen, det er det andre som driver med. Så sier saksordføreren at regjeringen ikke foreslo å kutte. Vel, regjeringen foreslo i statsbudsjettet å kutte med om lag 70 pst. i støtten til de frivillige romfartsprogrammene, så det er egentlig ikke et definisjonsspørsmål.

Deltakelse i disse programmene er veldig viktig for norsk industri, for innovasjon og næringsutvikling og for arbeidsplasser over hele landet. Det var også bakgrunnen for at Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne la fram dette representantforslaget, og det er grunnen til at vi er så klare på at vi vil videreføre satsingen, som regjeringen i utgangspunktet ville kutte. Heldigvis ser det nå ut til at alle partier vil støtte forslaget, og det er bra.

Vår politikk for romindustrien har fremmet lønnsomme bedrifter, det har fremmet vekst, og det har fremmet sysselsetting. I disse dager er de fleste av oss også svært bevisst på viktigheten av å sikre norske utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitiske interesser.

Norge har de senere årene satset på flere nasjonale prosjekter innenfor romfart, prosjekter som har blitt mulig på grunn av ESA-deltakelsen. Dette har vi holdt på med i mer enn 30 år. Andøya Spaceport, som blir Europas første oppskytingsbase for småsatellitter, er et av dem, og kanskje det mest kjente. I tillegg til dette finner vi de mellom 50 og 60 bedriftene som driver med romfartsteknologi, spredt utover hele landet. Deltakelsen i ESA er viktig for å opprettholde arbeidsplasser i en rekke av disse bedriftene, og romvirksomhet er en viktig bidragsyter til verdiskaping i norsk økonomi.

Skal Norge videreutvikle den muligiggjørende teknologien som romvirksomhet faktisk er, i tillegg til å være med på å påvirke utviklingen av nye samfunnsnyttige romtjenester som utvikles i Europa, må det skje gjennom aktiv deltakelse i ESAs forsknings- og industrirettede programmer. Det er bakgrunnen for at vi foreslår å videreføre satsingen, og jeg er glad for at alle i denne salen – så vidt jeg kan se – stiller seg bak det.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:22:44]: Romindustri betyr mye mer enn hva mange tror. Ofte er det ikke nødvendigvis det som får mest oppmerksomhet rundt midagsbordet, i media eller her i stortingssalen, som er det viktigste. Slik tror jeg det er med romfarten også.

Selv om det finnes en rekke bedrifter som arbeider med dette, er det lite oppmerksomhet rundt temaet. Kanskje er det vi politikere som bør ta på oss ansvaret og forklare viktigheten og betydningen av denne næringen – betydningen for norsk utenrikspolitikk, sikkerhets- og forsvarspolitikken, maritim sektor, offshorenæringen, luftfart og landbasert transport. Ikke minst er romfartens og romindustriens betydning for samfunnssikkerhet, beredskap og suverenitetshevdelse særdeles viktig i dagens geopolitiske landskap.

Den jobben blir heller ikke enklere for oss politikere når regjeringen foreslår kutt for de frivillige programmene til Den europeiske romorganisasjonen. Det er i veldig stor grad det samarbeidet som har gitt norske forskningsmiljøer innpass i store flernasjonale forsknings- og utviklingsprosjekter, og norske bedrifter har fått store og viktige kontrakter som har vært en avgjørende faktor for å bygge opp den spisskompetansen vi har på dette feltet i dag.

Jeg er veldig glad for at store deler av opposisjonen samler seg om framleggelsen av dette representantforslaget. Konstellasjonen Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne er kanskje ikke helt van-

lig. Sannsynligvis blir det også i framtiden lang tid mellom hvert framlegg fra de fire partiene, men denne gangen var det til gjengjeld veldig kraftfullt, for nå står en samlet komité sammen om ikke å akseptere regjeringens kuttforslag. Det tror jeg ikke hadde skjedd uten dette forslaget.

Alfred Jens Bjørlo (V) [13:25:02]: Eg vil på vegner av Venstre også seie meg særst glad for at denne saka fann si løysing så å seie på overtid, faktisk så mykje på overtid at eg ikkje skal dra ut debatten veldig mykje, og slik at vi rekk å votere over saka i dag, for det er akkurat no i desse dagar dei viktige ministermøta i ESA føregår. Uansett har vi klart å rydde opp i denne saka, ei sak som gjorde at heile det norske rommiljøet, som mange her har omtalt på ein god måte, fekk hakeslepp då forslaget til statsbudsjett blei lagt fram. Det trur eg det er lov til å seie, på grunn av dei kutta det låg inne framlegg om i dei frivillige avtalane med Den europeiske romorganisasjonen. No er det historie, no er det ein samla komité som stiller seg bak at her skal Noreg vere med for fullt. Det betyr enormt mykje for små og store bedrifter over heile landet og for Noreg som nasjon.

Eg hadde gleda av på fredag i førre veke, dagen etter innstillinga frå næringskomiteen, å vere på besøk på Andøya: besøkje Andøya Space og sjå det heilt fantastisk unike miljøet som er der. Vi sit altså på Europas einaste eigna oppskytingsområde for satellittar, på grunn av dei heilt spesielle geografiske forholda der. Då eg var der oppe, var NASA og eit amerikansk universitet på besøk og planla ei oppskyting av to satellittar for overvaking av nordlys, som blei skotne opp søndag kveld. Det nye oppskytingsfeltet for småsatellittar, Andøya Spaceport, er under bygging. Tyske Isar har no inngått ein 20-årsavtale for å utvikle dette, har oppretta eit norsk dotterselskap og tilsett folk – det veks på Andøya. Dette er berre det som skjer på Andøya, og så har ein heile det store miljøet av industribedrifter landet rundt: Kongsberg, Nammo og mange andre. Dette er eit næringsområde som eg iallfall er glad for at vi no får løfta fram, at det er eit tverrpolitisk engasjement for det, og at vi no faktisk får fram betydninga dette kan ha både for samfunnet vårt, for utvikling av nordområda og for nyskapande norsk næringsverksemd. Eg skal ikkje trekkje denne debatten ut meir enn det. Eg seier meg veldig glad for at denne saka har funne si løysing.

Så vart det sagt – eg lurar på om det var av representanten Myrli – at dette romfartseventyret i Noreg har vart sidan 1962, då den første satellitten blei skoten opp. Då vil eg i ei undersetning seie at det faktisk har vart heilt sidan 1941, for då kom det første juleheftet med ingeniør Knut Berg ut på klingande nynorsk, den første norske romfarar. Dei julehefta blir endå utgjevne og er

vel verde å lese. Det er norsk romfartshistorie på nynorsk frå Fonna forlag, som heile komiteen bør skaffe seg i år.

Rasmus Hansson (MDG) [13:28:18]: Vi kan fortsette litt til med norsk romfartshistorie. Da vi hadde satt de første satellittsenderne på bjørner på Svalbard, måtte vi vente i ukevis på tjukke konvolutter med timers utskrifter fra Argos-senteret i Toulouse for å få vite hvor de bjørnene hadde gått. Det var gøy, men ingen i Norge kunne hjelpe oss med å lese ned Argos-satellitter da. Nå er det gøy å være i næringskomiteen og se hvor enormt norsk romteknologi har utviklet seg siden da. Nå har Norge et stort fagmiljø og industrimiljø, og vi har bedrifter i verdensklasse som henter data fra alle slags satellitter, og som pakker og formidler det til alle slags brukere. Det utvikles ekstremt avanserte sensorer og annen teknologi til alle disse greiene som flyr flittig rundt jorda vår, og som vi blir stadig mer avhengige av at fungerer godt. Det er planer om en norsk satellittfabrikk, og vi skyter opp forsknings- og kommunikasjonssatellitter mer effektivt og fra en bedre posisjon enn de aller fleste.

Dette skaper stadig flere spennende jobber, en utrolig kompetanseutvikling og betydelige inntekter – på Kongsberg, i Tromsø, på Eidsvoll, i Longyearbyen, på Andøya og mange flere steder. Dette gir oss kommunikasjon, data om solsystemet, om avskoging, om havets tilstand, om klima, om fiskerikriminalitet, om nordlys, om romsøppel osv.

Få ting er det mer innlysende at er avhengig av internasjonalt samarbeid enn romteknologi. En viktig grunn til at Norge får til så mye, er samarbeid med European Space Agency. Som representanten Westgaard-Halle fra Høyre påpekte, får vi for hver krone vi putter inn i det samarbeidet – angivelig, i hvert fall – minst 4 kr tilbake til aktivitet og jobber i Norge.

I forslaget til statsbudsjett for 2023 ville altså regjeringen kutte sterkt i det norske bidraget til ESA fram mot 2030. Det fikk vi klar beskjed om fra hele det norske romfartsmiljøet at ville vært en norsk romkatastrofe. Denne gangen kan komiteen altså klaske seg selv og hverandre på skuldrene for å ha funnet en løsning sammen. Kuttet er kuttet. Norsk romindustri kan fly videre.

Takk til representantene Westgaard-Halle, Bjørnstad og Bjørlo og takk til regjeringspartiene for et astronomisk nyttig samarbeid.

Statsråd Jan Christian Vestre [13:31:07]: La meg først få understreke at regjeringen har ambisiøse mål for norsk romvirksomhet. Romvirksomheten har stor betydning for nasjonal sikkerhet, for klimaovervåking, sikker ferdsel på havene våre og for næringsutvikling. Norsk romindustri omsetter for om lag 8 mrd. kr i året,

og hele 70 pst. er eksport. La det være klart: Mer skal det bli.

Regjeringen ser at mange av målene våre når det gjelder vekst, verdiskaping, bærekraft, utslippskutt og det grønne skiftet kan hjelpes av den type data som infrastrukturen i verdensrommet kan gi oss. I Hurdalsplattformen har regjeringen definert våre romambisjoner. Vi skal satse på romindustrien, bl.a. gjennom aksen Andøy–Narvik–Tromsø–Svalbard. Vi skal legge til rette for en komplett norsk industriell verdikjede for rombasert infrastruktur og tjenester for småsatellitter, og vi slår fast at europeisk samarbeid om romvirksomheten er helt sentralt for Norge og for regjeringen.

I regjeringens forslag til budsjett, som alle vet er stramt, har vi – av hensyn til hvordan det påvirker helheten i økonomien og kostnadsveksten – måttet prioritere hardt mellom gode saker. Innen romvirksomhet prioriterte vi satellittbasert havovervåking og videre deltakelse i ESAs industrirettede programmer, dog på et lavere nivå. Dette er prosjekter som bidrar til å løse viktige nasjonale behov, inkludert å ha en nasjonal egeevne innenfor teknologiutvikling og industrialisering, og sågar kanskje bygging av småsatellitter, og derfor la vi opp til å styrke norsk industri og kompetanse med flere ulike virkemidler.

Når det er sagt, er jeg veldig glad for at næringskomiteen også er opptatt av det internasjonale samarbeidet innen romvirksomhet. Betydningen av internasjonalt samarbeid og strategisk uavhengighet for Europa har kommet enda tydeligere fram som følge av utviklingen i krigen i Ukraina. Vi har derfor også tatt konsekvensen av den utviklingen vi har sett, og de innspillene vi har motatt. Det har vært en klar og tydelig tilbakemelding, for å si det forsiktig, særlig fra industrien vår. Som alle derfor er kjent med, har altså regjeringspartiene, sammen med vår gode budsjettpartner, SV, allerede kommet til en enighet om å videreføre nivået på deltakelsen i de industrirettede ESA-programmene på 161 mill. euro også for perioden 2023–2030. Det har gjort denne romsatsingen enda bedre.

Jeg kan forsikre Stortinget om at regjeringen vil følge opp denne enigheten på ESAs ministerrådsmøte, som pågår akkurat nå, og så ser jeg fram til et fortsatt godt, bredt tverrpolitisk samarbeid for å bygge en enda sterkere norsk romindustri i Norge.

Presidenten [13:34:00]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:34:21]: Statsråden sier at vi allerede har kommet til enighet om dette. Det synes jeg er interessant, for den enigheten kom vel strengt tatt regjeringen og SV til etter at dette representantforslaget ble lagt fram av opposisjonen. Jeg skjønner spillet mellom posisjon og opposisjon, men jeg sy-

nes kanskje statsråden skal være litt mer redelig når det kommer til det.

Så må jeg innrømme at jeg synes dialogen med regjeringen i denne saken har vært utfordrende. Jeg er veldig glad for resultatet; jeg er veldig glad for at vi er enige i dag. Det er det viktigste. Når det er sagt, har f.eks. jeg som representant stilt et skriftlig spørsmål til statsråden om budsjettrelevans. Det fikk jeg ikke svar på. Under en uke senere stiller en representant fra posisjonen samme spørsmål. Han får svar. Hva er grunnen til at statsråden holdt den informasjonen tilbake fra Stortinget?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:35:11]: Jeg og departementet holder ingen informasjon tilbake for Stortinget. Vi fikk en rekke spørsmål om ESA-bevilgningene og hvilke konsekvenser det ville ha for norsk industri. Det er krevende spørsmål å svare på. Noen av spørsmålene er det sågar kanskje ikke mulig å svare på med det presisjonsnivået som Stortinget ønsker, men vi har svart på de spørsmålene som har kommet fra Stortinget. Hvis det skulle være flere spørsmål Stortinget har i sakens anledning, vil vi selvfølgelig også svare på dem.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:35:44]: Det er ikke helt riktig, for det spørsmålet jeg stilte, fikk jeg ikke svar på. Jeg fikk en klipp og lim fra Hurdalsplattformen. Det var det svaret jeg fikk. Jeg skjønner at det kanskje er et interessant svar for statsråden, men det var ikke helt det jeg spurte om, for å si det på den måten. Da synes jeg det er veldig rart at en representant fra et regjeringsparti får akkurat det svaret jeg ba om, bare en uke senere. Er det ny informasjon som har kommet inn i bildet? Gjorde man ikke denne vurderingen før man la fram budsjettforslaget? Jeg regner med at man har hatt en runde på dette i regjeringen før man faktisk foreslår sånne voldsomme kutt. Så jeg spør igjen: Hva er grunnen til at Stortinget ikke fikk den informasjonen da opposisjonen spurte, men kun da posisjonen spurte?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:36:27]: Nå har vel representanten selv poengtert to ganger at det gikk en uke mellom at disse spørsmålene ble stilt, og som jeg understreket i det første svaret, fikk vi en rekke spørsmål som det tar litt tid å forberede svar på, også fordi det bes om informasjon som innebærer at vi involverer Norsk Romsenter, at vi involverer industrien, og at vi har dialog med ESA om det er behov for det. Når en representant da stiller spørsmål en uke senere, vil det kanskje være mer informasjon å dele. Jeg har veldig stor respekt for Stortinget, og jeg understreker at dersom representanten eller andre representanter har flere spørsmål i sakens anledning, svarer jeg selvfølgelig på det, uansett hva det måtte være.

Lene Westgaard-Halle (H) [13:37:07]: Takk for det. Det er jo litt interessant, for regjeringen har jobbet med dette statsbudsjettet i et år. Det er ikke så lenge siden vi andre satt i regjering, så vi vet hvordan prosessen fungerer. Jeg synes det er litt skremmende å høre, hvis det er sånn at statsråden faktisk ikke hadde oversikt over budsjettkonsekvensene av dette kuttet før han la fram statsbudsjettet. Det ble lagt fram i starten av oktober, og nå er vi langt ute i november. Spørsmålet jeg stilte, var også i starten av november, så jeg synes det er litt rart. Det jeg lurer på da, er: Hva var det som skjedde den uken, som gjør at dette svaret ble annerledes enn da dere faktisk utformet statsbudsjettet?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:37:44]: Regjeringen legger selvfølgelig fram et statsbudsjett vi kan stå inne for, hvor de ulike delene av det statsbudsjettet er vurdert. Vi foreslo en lavere bevilgning til ESAs romprogrammer i neste periode. Det henger også sammen med at vi reduserer oljepengebruken med 18 mrd. kr.

Da Høyre hadde næringsministeren, foreslo de enda større nedtrekk til ESA. I det budsjettet økte de oljepengebruken med over det vi reduserer den med, og da regner jeg også med at de ulike sidene av dette ble vurdert. Likevel valgte altså et annet flertall i Stortinget å endre bevilgningene. Nå er det et bredt flertall i Stortinget, forhåpentligvis hele salen, som er enige om at disse bevilgningene skal videreføres. Det er et viktig signal til romindustrien. Jeg takket sågar hele Stortinget for at det er utvist stor tverrpolitisk enighet.

Dersom representanten føler at representanten ikke har fått svar på enkelte spørsmål, er det bare å stille spørsmålene, så skal selvfølgelig Nærings- og fiskeridepartementet svare på dem i tur og orden, som vi alltid gjør.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:39:00]: Statsråden satt her også under den forrige debatten, som vi også kan si går inn i skismaet om aktiv næringspolitikk, og statsråden har selv snakket om aktiv næringspolitikk en og annen gang det siste drøye året – og det er jo grunn til å snakke om det når vi snakker om romfart og bevilgningene vi gir til ESA, som har svært stor relevans for norske FoU-miljøer, men også for norske bedrifter. Som flere har vært inne på, gir én krone investert her fire tilbake, så det er en svært god investering.

Mitt spørsmål er på hvilken måte kuttet i ESAs frivillige programmer var et uttrykk for en aktiv næringspolitikk.

Statsråd Jan Christian Vestre [13:39:48]: Hele næringsbudsjettet er uttrykk for en aktiv næringspolitikk som skal få opp investeringene og øke eksporten, kutte

utslippene og få flere i arbeid, og de resultatene ser vi allerede uttrykk for.

Vi satser på romindustrien med en lang rekke ulike formål: Vi støtter aktivt opp under det som nå skjer på Andøya. Det er industrihistorie som skrives der. Der har vi sågar utfordret Andøya-miljøet på om vi kan tenke enda større og ikke bare bli ledende innenfor oppskyting av satellitter, men også innenfor produksjon av satellitter. Vi styrker havbasert overvåking, og vi skal være med videre i ESAs programmer. Vi sier ikke frivillige programmer – av en grunn, som er at dette strengt tatt er ting vi bør være med på. Vi bør kalle det for industrirettede programmer, og det håper jeg også Stortinget vil være med på.

Jeg er glad for at Stortinget nå har sluttet opp om at vi kan videreføre bevilgningen på samme nivå som sist. Det vil være bra for norsk romindustri, men det er ikke tilstrekkelig for at vi skal bli den stormakten vi ønsker å være innenfor denne verdikjeden.

Sivert Bjørnstad (FrP) [13:40:52]: Det er i og for seg ikke vanskelig å være enig med statsråden når han sier at vi skal føre en politikk som bidrar til mer sysselsetting, økt vekst og mer eksport, men det er vel vanskelig å se at det kuttet i ESA-bevilgningen fører til nettopp de målsettingene som statsråden målbærer, både her i Stortinget og ellers. Det kuttet i disse programmene – kall det hva man vil; Stortinget kan sikkert være med på å kalle det industrirettede programmer i stedet for frivillige programmer – vil altså ikke føre til mer eksport, det ville ikke ført til høyere sysselsetting, ville ikke ført til mer verdiskaping rundt omkring i det ganske land.

Spørsmålet til slutt blir vel kanskje da: Er statsråden tilfreds med at Stortinget kom inn og gjorde endringer i hans budsjett her, eller skulle han helst ha sett at hans og hans regjeringens forslag ble med videre?

Statsråd Jan Christian Vestre [13:41:54]: Jeg tror jeg er like tilfreds med den endringen som næringsminister Monica Mæland fra Høyre og finansminister Siv Jensen fra Fremskrittspartiet var i 2016 da Høyre-Fremskrittsparti-regjeringen foreslo et enda større nedtrekk i ESA, i et budsjett som økte oljepengebruken med 21 mrd. kr. Vi har lagt fram et budsjett som reduserer oljepengebruken med 18 mrd. kr, og har derfor måttet prioritere hardere.

Vi kan gjerne lage mye partipolemikk omkring dette, men jeg er mest opptatt av at vi nå sender et kraftfullt signal til industrien vår, til våre samarbeidspartnere i Europa, til omverdenen, om at Norge har store ambisjoner, at hovedlinjene i norsk romfartspolitikkligger fast, at vi ikke bare ser for oss å bli ledende innenfor deler av denne verdikjeden, men at vi kan tenke enda mye større, skape jobber, få opp industrialisering, utvikle tekno-

logi og eksport. Det er det regjeringen jobber med hver eneste dag, og vi vil gjerne gjøre det sammen med Stortinget.

Presidenten [13:42:56]: Replikkordskiftet er da over.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Willfred Nordlund (Sp) [13:43:13]: Jeg trodde jeg skulle være siste inntegnede taler, så vi kunne få dette vedtatt i dag, men dette engasjerer Stortinget. Det er ikke unaturlig, for Stortinget er kjent med den norske historien og vet hva slags betydning de industrirettede programmene til ESA, og øvrige typer aktiviteter som vil bidra til å bygge opp Norge som romfartsnasjon, har. De har stor betydning for verdiskaping, vekst, arbeidsplasser og eksport, som statsråden for øvrig var inne på, og som jeg var inne på i min innledning.

Det er over 1 000 ansatte i disse bedriftene. Det er mellom 50 og 60 bedrifter som er direkte knyttet til norsk romvirksomhet, og det er klart at det har stor betydning for en rekke av de nasjonale verdiene som regjeringspartiene mener er viktige, og som også hele opposisjonen er enig i.

Jeg tar ordet igjen fordi jeg mener at man er nødt til å rydde opp i begrepsbruken. Det er altså en tilsagnsfullmakt vi snakker om her, på en rammebevilgning for en periode hvor periodene ikke er i overensstemmelse med de nye tilsagnene som ble gitt, noe som også framkommer av svaret statsråden ga på mitt spørsmål knyttet til saksbehandling som følger saken. Det er derfor jeg også innledningsvis sa at det ser ut som man nå egentlig reduserer og kutter i slutten av programperioden. Mitt poeng med hovedinnlegget var at dette vet vi ingenting om for de nye lovnadene for neste programperiode, fordi disse ikke kommer lineært. Dem vil vi komme tilbake til når regjering og storting skal vedta nye bevilgningsoverslag knyttet til lovnader i 2025, 2028 og 2031, så dette vil løpe.

Det er jo et poeng her at regjeringen ikke foreslo noe kutt som sådan. Man foreslo å videreføre allerede inngåtte forpliktelser. Man foreslo å legge nye 45 mill. euro på bordet. Stortinget sier at vi ønsker å forsterke det ytterligere, med de konsekvenser det vil ha for handlingsrommet framover, som statsråden nå var inne på. Det må også alle partiene i fellesskap ta ansvar for når vi skal finansiere alt dette, når det etter hvert kommer til utbetaling.

Sverre Myrli (A) [13:45:28]: Til dem som sier at vi diskuterer romvirksomhet for lite: Vi har i hvert fall fått en anledning nå til å diskutere det ganske grundig i Stortinget, og det var egentlig det som fikk meg til å ta

ordet. Vi skal være litt forsiktig med å si at norsk romvirksomhet er lite kjent, i den grad noen sier det, for det vil jeg påstå ikke er en sannhet en gang. Hvis det skulle være en sannhet, er det med veldig mange modifikasjoner, for norsk romvirksomhet er betydelig, også internasjonalt sett. Vi har veldig mange store, solide norske bedrifter og mange nye, mindre og veldig spennende bedrifter som opererer innenfor områder som har med romvirksomhet å gjøre. Vi kan nevne store flaggskip som Kongsberg, KSAT, Nammo og EIDEL, altså Eidsvoll Electronics, som representanten Hansson og jeg har hatt gleden av å besøke sammen. Telenor og Andøya Space er nevnt, Indra Navia – det er mange veldig viktige bedrifter og som sagt mange små selskaper som startes opp innenfor romvirksomhet og tilknyttede næringer.

I tillegg: Like viktig er alle universitetene og forskningsmiljøene i Norge som jobber med romvirksomhet, «space», på en eller annen måte, det er veldig, veldig interessant – Forsvarets forskningsinstitutt, IFE, Institutt for energiteknikk, SINTEF, universitetet i Trondheim, som jeg har hatt gleden av å besøke, Universitetet i Tromsø – vi kan fortsette. Det er veldig mye, og det er et betydelig kompetansemiljø i Norge. Vi deltar i det internasjonale samarbeidet. Nå slår vi fast at det skal vi fortsette med, i den grad det var noen tvil om det. Det var det jo ikke, men nå skal vi i hvert fall understreke at vi skal delta for fullt fra Norges side, og vi deltar på veldig mange områder.

Representanten Lene Westgaard-Halle nevnte f.eks. at Stortinget har to representanter i det som heter European Interparliamentary Space Conference, EISC – det blir fryktelig mange forkortelser når vi diskuterer romfart. Der sitter Lene Westgaard-Halle og jeg som representanter fra Stortinget, så Norge er med. Vi er store innen romfart, og vi kan og bør bli enda større hvis vi spiller kortene våre riktig framover, og der har vi et ansvar alle sammen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [13:48:14]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen (Innst. 61 S (2022–2023), jf. Dokument 8:248 S (2021–2022))

Presidenten [13:48:14]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Olve Grotle (H) [13:49:12] (ordfører for saka): Saka gjeld eit representantforslag frå stortingsrepresentantane Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen, om ein ny vår for mineralnæringa.

Ein samla komité er samd om at samfunnet har aukande behov for mineral, m.a. på grunn av digitaliseringa, den teknologiske utviklinga og det grøne skiftet. Det er difor nødvendig å leggje til rette for at behovet kan dekkjast og sikrast. Komiteen er også samd om at næringa har stort potensial i Noreg, med høg næringsaktivitet og verdiskaping, og at det kan leggje til rette for samarbeid over landegrensene. Vidare meiner komiteen at mineralutvinning har miljøutfordringar med eit aukande krav til berekraft. Mineral har òg ei sikkerheitspolitiske side. Skal ein kunne utløyse potensialet, må det skje ei styrking og forbetring på fleire område.

Komiteen viser til at regjeringa gjennom næringsminister Jan Christian Vestre har slutta seg til mykje av det som går fram av representantforslaget. Regjeringa har òg vist til arbeidet som er gjort i NOU 2022: 8, Ny minerallov, frå minerallovutvalet, og peikar på at regjeringa skal leggje fram ein ny mineralstrategi i løpet av 2022. Når det gjeld dei enkelte forslaga i representantforslaget, vil regjeringa vurdere desse i samanheng med utarbeidinga av mineralstrategien og oppfølginga av minerallovutvalet.

Høgre er samd i mykje av det som går fram av representantforslaget, ikkje minst det som er sagt om Noregs potensial, og kor viktig det er å sikre seg mineral i framtida. Vi vil i samband med dette vise til Critical Raw Materials Act i september, der Ursula von der Leyen uttalte at hinder i forsyningar av mineral til Europa vil vere meir alvorleg enn at forsyningar av olje og gass ikkje blir noko av. Internasjonalt fokuserer ein i aukande grad på strategisk autonomi for mineral blant vestlege land, ikkje minst ettersom Kina systematisk over mange år har teke kontroll over verdikjeder for minerala i verda. Som eit mineralrikt land har Noreg mykje å bidra med, ikkje minst når det gjeld å få ei meir berekraftig og miljømessig god mineralnæring.

Høgre vil støtte tre av forslaga som er sette fram. Det er forslag nr. 1, frå Høgre, Framstegspartiet og Venstre:

«Stortinget ber regjeringen se på muligheten for økt nordisk samarbeid i utvinning og foredling av mineraler og forskning og utvikling for å begrense miljøutfordringene.»

Det er forslag nr. 2, som lyder slik:

«Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.»

Og videre, forslag nr. 3:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).»

Til slutt vil eg takke komiteen for eit godt arbeid i saka.

Presidenten [13:52:11]: Da har representanten Olve Grotle tatt opp de forslagene han refererte.

Sverre Myrli (A) [13:52:31]: I debatten tidligere i dag om europapolitikk og europeisk samarbeid viste jeg til sesjonen i NATOs parlamentarikerforsamling i Madrid i går, der generalsekretær i NATO Jens Stoltenberg deltok og holdt et tankevekkende innlegg. Stoltenberg advarte der – som han for så vidt også har gjort tidligere – mot å gjøre seg avhengig av Kina. Mange er nå bekymret for avhengighetsforholdet mange av verdens land har overfor Kina. Det er ikke bare Europa og europeiske land som har det når det gjelder mineraler og metaller, der Kina spiller en helt sentral rolle, og der vi i realiteten har skapt oss et stort avhengighetsforhold til Kina.

Som næringskomiteens medlemmer vil huske fra komitéreisen som vi hadde tidligere i høst, da vi bl.a. var i Argentina, og fra møtet med våre kolleger i det argentinske parlamentet – jeg tror til og med det het gruvekomiteen – ble den samme bekymringen brakt fram der, dvs. bekymringen over det store avhengighetsforholdet til Kina. Derfor må Europa, Norge og de andre landene i større grad være selvforsynt med mineraler og metaller framover.

Skal vi nå klimamålene våre, må vi digitalisere og elektrifisere i stort monn, og til det trengs det store mengder med mineraler og metaller. EU-kommisjonen har slått fast at hvis vi skal nå de internasjonale klimapliktelserne våre, må vi få opp tempoet. Vi må rett og slett få tilgang på mer mineraler og metaller. Dette er alvor, og her har Norge store muligheter. Mineralnæring er det tradisjon for i Norge, og vi må utvikle den videre, noe også Hurdalsplattformen slår fast.

Dette kommer vi tilbake til i det regjeringen har varslet som sin mineralstrategi. Det foregår allerede i dag stor grad av mineralutvinning i Norge. Det er grafitt på Skaland på Senja, kvartsitt i Tana, Syd-Varanger skal starte opp igjen med jernmalmen sin, det er ilmenitt i Sokndal i Rogaland, og vi kan snakke om Fensfeltet i Nome i Telemark og mange andre steder i Norge hvor det ligger til rette for mineralnæring og mineralutvinning framover.

Willfred Nordlund (Sp) [13:55:50] (komiteens leder): Saksordføreren la fram saken på en utmerket måte og understreket at det i stor grad er et bredt politisk flertall som ligger om at man skal satse mer på mineralnæringen, og at man ønsker å gå videre. Vi vurderer også en del av forslagene til forslagsstillerne i tilknytning til det arbeidet som pågår med å utvikle en ny mineralstrategi og oppfølging av minerallovutvalgets innstilling.

I den sammenheng er det viktig at man også klarer å se helheten, og selv om man kan være tilbøyelig til å være enig i mange av forslagene i seg selv, må man også sette det inn i en større sammenheng. At verken Arbeiderpartiet eller Senterpartiet kommer til å gå for noen av de forslagene som foreligger her i dag, betyr ikke at man ikke deler intensjonen i dem – la meg understreke det – men at dette arbeidet må skje på rett måte, og det kommer til å gå relativt raskt også. Det kommer nok representanten Grotle til å oppleve, og jeg opplever også at representanten Grotle er enig med undertegnede om det formålet at skal vi klare å få mer eksport, sikre flere arbeidsplasser og gjøre oss mer selvforsynt med viktige mineraler knyttet til nye næringer og ikke minst de nye teknologiene som kommer, vil det være viktig at den aktiviteten foregår i Norge og på norske premisser, tilpasset norsk virkelighet, samtidig som vi ivaretar det behovet som vi også ser på vestlig side om å være mindre avhengig av andre, eller i hvert fall passe på at man har et gjensidig avhengighetsforhold av hverandre. Det er vel det som egentlig er det kloke, for slik sikrer man at alle sammen har god interesse av å få til et godt arbeid.

Selv bor jeg oppå en av de store grafenforekomstene i Norge, og det er for så vidt interessant å følge den diskusjonen som pågår også ute i offentligheten. Jeg tror kanskje ikke alle partiene kommer til å bli helt enige om dette, men jeg tror at de store partiene på Stortinget i hvert fall må diskutere både hvordan man skal ivareta lokalsamfunn, og hvordan man skal sikre at folket anser dette som et behov som faktisk forsvarer en del av de inngrepene som det vil være å drive mineral- og gruve drift i en større skala igjen i Norge enn det vi har vært vant med de siste årene, selv om det, som representanten Myrli riktig var inne på, foregår en masse mineralvirksomhet i Norge. Vi har mye kompetanse, men det er klart at hvis vi virkelig skal ta i bruk alt det potensialet som Norge har, kommer det til å kreve kløkt og klokskap. Det krever at vi skaper en større forståelse for at denne aktiviteten vil være synlig, den vil vises, men man skal gjøre det så skånsomt og nennsomt som overhodet mulig, for ellers klarer vi ikke å få på plass de mineralene vi trenger til å løse de andre ulike utfordringene vi har framover.

Det oppfatter jeg vel egentlig er det komiteen i stort sies, nemlig at disse problemstillingene må vi ta hensyn til, og vi skal ha en ny vår for mineralnæringen når vi bare er ferdige med alle de prosessene som må bli ferdige.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [13:59:07]: Tilgang til mineraler i dagens urolige verden er både sikkerhets- og geopolitikk. Internasjonalt fokuseres det i økt grad på å sikre tilgang til mineraler, ikke minst ettersom Kina systematisk og over tid har sikret seg kontroll over verdikjeder for mineraler i verden.

Det er en stor og økende etterspørsel etter mineraler i verden. Det har sammenheng med at vi blir mer avhengig av stadig mer avansert teknologi, som krever flere typer og større kvanta mineraler. Det grønne skiftet bidrar særlig til økt etterspørsel.

Verdikjedene til en rekke av de viktigste mineralene er konsentrert til enkeltland og -områder. Vi ser nå ut til å gå inn i en periode preget av mer usikkerhet, ustabilitet og geopolitiske maktkamper. Fremskrittspartiet mener derfor det er store muligheter til å utvikle en mineralnæring i Norge som kan skape store verdier og mange arbeidsplasser, spesielt i distriktene, og som samtidig vil bidra til å sikre tilgang på kritiske og sjeldne mineraler.

Både i USA og i Europa er tilgang på kritiske mineraler en politisk prioritet. Det er viktig å gjøre seg uavhengig av totalitære stater og stater med helt andre lønns- og arbeidsvilkår for gruvearbeidere, eller steder som også tillater barnearbeid.

Den forrige og også den nåværende regjeringen har sett på hvordan mineralnæringen kan utvikles, og regjeringen har varslet en mineralstrategi som skal legges fram i 2022. Den strategien skal imidlertid ikke behandles i Stortinget. Fremskrittspartiet mener derfor det er viktig at Stortinget gjennom behandlingen av dette representantforslaget får anledning til å gi tydelige signaler til regjeringens arbeid med mineralpolitikken.

Fremskrittspartiet er utålmodig og ønsker et takt-skifte innenfor norsk mineralnæring og økt utvinning av mineraler i Norge. Som et mineralrikt land har Norge mye å bidra med, ikke minst med å få en mer bærekraftig og miljømessig god mineralnæring. Med det vil jeg ta opp de forslagene som Fremskrittspartiet har lagt fram alene.

Morten Wold hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten [14:01:42]: Representanten Bengt Rune Strifeldt har tatt opp de forslagene han refererte til.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:01:56]: Det er bra at vi får opp denne saka på initiativ frå Framstegspartiet. Vi snakkar om ei av dei store næringane i framtida. Mineralnæringa heng òg nært saman med heile den grøne omstillinga vi skal gjere av samfunnet vårt, og ikkje minst med å gjere Noreg og Europa meir uavhengig av land vi ikkje ønskjer å vere så avhengige av som i dag – som vi i stor grad er når det gjeld tilgang til mineral og sjeldne jordmetall.

Dette er òg ei næring med store utfordringar knytte til miljø og natur, der vi må vere i forkant og stille klare krav til berekraft og sirkulær utnytting av ressursane. Komiteleiaren nemnte òg at i alle fall dei store partia må vere opptekne av å syne kløkt og klokskap for dei lokal-samfunna det gjeld. Eg veit ikkje om han reknar sitt eige parti blant dei store partia, men eg legg vel det til grunn, og kan stadfeste at det ønskjer òg Venstre å gjere, sidan vi er eit omtrent jamstort parti om dagen.

Uansett: Eg er glad for at regjeringa varslar så tydeleg både at ein arbeider på spreng med ein mineralstrategi, som vil vere ferdig om kort tid, og at ein arbeider med å følgje opp det arbeidet regjeringa Solberg sette i gang med ein ny minerallov, som eg oppfattar også er på gang og på veg framover. Det er viktige rammeverk å få på plass.

Venstre har i den saka som ligg føre her i dag, valt å støtte ein god del av dei framlegga som er lagde fram, både frå Framstegspartiet og frå Raudt, SV og Miljøpartiet Dei Grøne. Det går på å stille tydelege miljøkrav, vere i forkant når det gjeld miljø, og vere i forkant når det gjeld å stille krav om at kommunane kan sitje igjen med ein større del av verdiskapinga knytt til mineralverksemd. Det gjeld òg å stille veldig tydelege krav om sirkularitet, gjenbruk, i alt som har med handsaming av mineral og metall å gjere i framtida.

Så kjem det eit eige stort tema, som er så stort at eg ikkje skal gå inn på det no i dette korte innlegget, og det handlar om det neste store temaet innanfor mineralutvinning, som er havbotnsmineral. Det er eit tema som kjem til å bli endå meir komplekst å handtere enn det denne saka og dette forslaget i hovudsak handlar om, nemleg å utvinne mineralressursane på landjorda i Noreg.

Dette er debattar vi kjem tilbake til, og sidan Raudt ikkje har vore på talarstolen, og heller ikkje SV, vil eg nytte høvet til å ta opp dei framlegga vi står bak som ikkje har vore tekne opp her i dag.

Presidenten [14:04:53]: Da har representanten Alfred Jens Bjørlo tatt opp de forslagene han refererte til.

Rasmus Hansson (MDG) [14:05:09]: Takk for et bra forslag fra Fremskrittspartiet.

Miljøpartiet De Grønne er for bærekraftig gruvedrift. Da næringskomiteen nylig besøkte Norsk Hydros bauksittgruver i Brasil, fikk vi se en langt mer bærekraftig gruvedrift enn vi er vant til her hjemme. Den vanlige metoden er å rasere skog og jordsmonn, grave opp tusenvis av tonn med bauksitt og etterlate svære områder som herpet rød ørken, men isteden tar altså Hydro vare på jordsmonnet før de graver opp bauksitten, samler sammen nedhogd vegetasjon, heller de brukte jordmassene tilbake i bassengene etter utvinning og dekker til med biologisk materiale som de planter til med lokal skog.

Hydro vil drive naturpositiv gruvedrift, som skaper mer natur og naturmangfold, ikke mindre. Det må vi gjøre i Norge også. Det går an i Førdefjorden, hvis regjeringen krever det. Foreløpig gjør ikke regjeringen det. Fensfeltet ved Ulefoss, med sjeldne jordartsmetaller som en fossilfri framtid trenger, kan utvikles bærekraftig. Vil regjeringen kreve det?

Politikkens jobb er nå å gjøre naturpositiv gruvedrift lønnsom og naturødeleggende gruvedrift ulønnsom, men da holder det som sagt ikke bare å si det, flertallet må beslutte det.

For det andre: Stortinget må fordøye hva grønt skifte og sirkulær økonomi faktisk betyr. Det betyr ikke at vi skal bruke enda mer energi, ødelegge enda mer natur og bruke enda mer metall – på toppen av alt det vi bruker fra før av. Grønt skifte og sirkulær økonomi betyr å gjøre ting bærekraftig i stedet for å gjøre det ikke-bærekraftig. Det betyr at en ny vår for mineralnæringen, som dette forslaget etterspør, må være en ny vår for å resirkulere metallresurser, ikke en ny vår for mer gruvedrift av det gammeldagse slaget.

Når vi trenger metaller til vindmøller og elbiler, skal vi begynne med å resirkulere oljeplattformer og fossilbiler, vi skal ikke begynne med å grave enda flere hull i verdens aller siste natur for å finne de aller siste metallene.

Det grønne skiftet kommer til Norge når storting og regjering skjønner at det ikke bare er en unnskyldning for å bruke enda mer, men at det er en måte å skape velferd, rettferd og trygghet på uten å ødelegge mer av livsmiljøet. Derfor er Miljøpartiet De Grønne med på en del forslag i den retning.

Statsråd Jan Christian Vestre [14:08:24]: Det blir ikke noe grønt skifte uten grønne mineraler. Norge har sannsynligvis Europas største forekomster av sjeldne jordarter, mineraler og metaller, og vi har bare tatt en brøkdel av dette. Det er grunnen til at jeg i begynnelsen av mai varslet at regjeringen ville legge fram en mineralstrategi, med mål om at Norge skal utvikle verdens mest bærekraftige mineralnæring. Jeg ser selvfølgelig – med stor glede – at Stortinget også er interessert i denne

saken, og at Dokument 8-forslaget som ble lagt fram etter at vi i regjeringen sa at vi skulle legge fram en mineralstrategi, og også avslørte en del av hva som skal stå i den mineralstrategien, inneholder en del av de samme momentene. Det er fint hvis vi kan få en bred politisk forståelse av hva som er nødvendig for å lykkes med dette arbeidet. Den forrige mineralstrategien vår er fra 2013, også da en rød-grønn regjering. Det har skjedd mye siden det, og vi har blitt enda mer bevisst på hvor viktig disse mineralene er for det grønne skiftet.

Før sommeren la regjeringen fram et veikart for grønt industriløft og en batteristrategi. Også der snakker vi om hvor viktig mineralnæringen er. Vi påpeker at den må bli mer sirkulær, vi vurderer å stille økte krav til gjenbruk av overskuddsmasser, vi vil vurdere framtiden til sjødeponier, og vi vil utrede hvordan en større del av verdiskapingen kan bli igjen lokalt og nasjonalt.

Her er internasjonalt samarbeid helt avgjørende. Vi jobber med EU om det industrielle partnerskapet, der batterier og mineraler vil være de første innsatsområdene. Vi har blitt med i det amerikanskledede initiativet The Minerals Security Partnership, som er et samarbeid mellom flere land om råvaretilgang. Vi jobber nå med gjennomgangen av minerallovutvalgets NOU, der det er en rekke nye, spennende forslag. Det har vært stort engasjement. Vi går igjennom høringsuttalelsene, med mål om å få til mer mineralutvinning og mer sosial og miljømessig bærekraft. Vi vil få til enda bedre sameksistens med andre interesser, herunder samiske interesser, folkeretten, reininteressen, og ikke minst vil vi bidra til at mineralnæringen og storsamfunnet i større grad kan bidra til å forebygge og redusere konfliktene.

Det er krevende saker vi skal ta stilling til. Jeg har vært opptatt av å ha en god prosess, at alle skal bli hørt – miljøbevegelsen, industrien, fagforeningene, partene, ekspertene, våre samarbeidspartnere internasjonalt og selvfølgelig også Sametinget. Det er grunnen til at dette arbeidet er noe forsinket, og med det klarer ikke regjeringen å ferdigstille arbeidet med en mineralstrategi før jul. Det beklager jeg, for det hadde jeg gledet meg til, men strategien vil komme i løpet av vinteren, og jeg ser fram til å presentere den for Stortinget. Vi tar selvfølgelig også med oss innspillene fra Stortinget.

Presidenten [14:11:29]: Det blir replikkordskifte.

Ola Elvestuen (V) [14:11:44]: Vi har en regjering som snakker med store ord, og nå skal vi ha den mest miljøvennlige mineralnæringen i verden. Det er vi jo alle for, men man må også gjøre det man sier man skal gjøre. Da er spørsmålet til statsråden: Hvordan rimer det å ha den mest miljøvennlige mineralnæringen i verden med den prosessen regjeringen har satt i gang med konsekvensutredning for å åpne opp for gruvedrift på

havbunnen? Det er mange land som er imot det, og havpanelets ekspertgruppe mener at det ikke er forenlig med en miljøvennlig produksjon av mineraler.

Statsråd Jan Christian Vestre [14:12:28]: Representanten vet godt at den vurderingen ikke ligger til denne saken, ei heller til dette departementet eller denne statsråden, men med respekt for Stortinget svarer jeg selvfølgelig på de spørsmålene jeg får, selv om dette burde vært rettet til olje- og energiministeren, som for øvrig gleder seg til spontanspørretimen i morgen. Der vil det bli rikelig anledning til å spørre om både det ene og det andre.

Så til spørsmålet: Regjeringen kommer selvfølgelig til å legge føre-var-betraktninger til grunn også her. Det er et stort potensial for utvinning av havbunnsmineraler, men en må selvfølgelig gå forsiktig og skrittvis fram og innhente den kunnskapen som er nødvendig. Dette er sårbare økosystemer, og det er mye vi foreløpig ikke vet. Derfor blir det ikke noen åpningsbonanza verken her eller der. Vi har internasjonale forpliktelser, vi har våre egne forpliktelser, vi er ledende innenfor arbeidet med å ta vare på livet under vann. Det er ett av FNs viktige bærekraftsmål som Norge har vært pådriver for. Jeg kan forsikre om at vi kommer til å gjøre dette i god norsk tradisjon, som er å legge føre-var-betraktninger til grunn, men jeg kan heller ikke avvise at det kan finnes viktige muligheter for det grønne skiftet også under vann.

Ola Elvestuen (V) [14:13:33]: Jeg er klar over det konstitusjonelle ansvaret, men når dette er den mest miljøvennlige mineralnæringen i verden, tenker jeg at åpningsprosesser i våre havområder også er en viktig del av det.

Men la meg forholde meg til det som er statsrådens konstitusjonelle ansvar. Jeg vil spørre om han kan si noe mer om en annen tillatelse som vi gir, som nesten ingen andre land gjør – jeg skal ikke si for sikkert om Tyrkia eller andre noen andre land også gjør det – og det gjelder videre bruk av sjødeponier. Forrige regjering hadde et vedtak om at man ikke skulle tillate nye sjødeponier. Da blir mitt spørsmål: Er denne regjeringen innstilt på å ha en like offensiv holdning som den forrige regjeringen hadde, og si nei til nye sjødeponier?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:14:24]: Jeg kan gjerne svare på det også, selv om den tidligere miljøministeren, representanten Elvestuen, utmerket godt vet at utslippstillatelser, herunder spørsmål om sjødeponi, ligger til Miljødirektoratet, som ikke ligger under Nærings- og fiskeridepartementet. Men igjen – med respekt for Stortinget – svarer jeg på de spørsmålene jeg får.

Representanten vet – for det har jeg kommunisert allerede for mange måneder siden – at regjeringen i arbeidet med ny mineralstrategi skal søke ny kunnskap om ulike deponeringsformer, herunder vurdere sjødeponienes framtid. Vi sier at vi skal bygge en næring som er mer sirkulær, med forståelse av at alt har verdi i sirkulærøkonomien, der en skal jobbe aktivt for å redusere behovet for deponier, bl.a. gjennom gjenbruk og insentiver, eventuelt se på avgiftssystemet. Vi har sett på mulighetene for å forbedre massebalansen: Når en f.eks. bygger ut infrastrukturprosjekter, kan en flytte noe av overskuddsmassene over. Vi vil også øke forsknings- og innovasjonstakten innenfor dette feltet. Men svarene kommer i mineralstrategien.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [14:15:38]: Statsråden prater om at vi skal ha verdens mest miljøvennlige og bærekraftige mineralnæring. Det er vi for så vidt enig i, men det næringen opplever som den kanskje største utfordringen, er søknadsprosessen. Der har vi i lag med Høyre fremmet et forslag om å sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge – for de siste søknadene som har vært i Norge, har vel tatt ca. 20 år å få gjennom.

Kan statsråden dele noen tanker om hva han mener om saksbehandlingstid og samordning for å få ned konsesjonsbehandlingstiden innenfor mineraler?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:16:25]: Det synes jeg er et interessant forslag. Det er også en av de tingene vi vurderer i mineralstrategien, og jeg kan love representanten at vi kommer tilbake til det i mineralstrategien.

Det er jo ulike deler av dette. Det ene er saksbehandlingskapasitet, det er kompetansen, og det handler om at det er ulike forvaltningsnivåer med ulike forvaltningsoppgaver som skal fungere sammen. Det handler videre om at det er et til dels ganske komplisert regelverk som gjør at en del av disse aktørene, som ikke søker konsesjoner og tillatelser hver eneste dag – rett og slett fordi det er så langt mellom prosjektene – kanskje ikke er superdrevne på det og trenger mer veiledning.

Det er en lang rekke tiltak vi kan gjøre for å komme raskere i mål, på en måte som er demokratisk, som sikrer at alle blir hørt og at motforestillinger kommer fram, og som ikke tar noen som helst snarveier på miljø og sosial og miljømessig bærekraft, men som gjør at vi kan få mer mineralutvinning i Norge. Det har jeg allerede varslet, både i konsesjonsbehandlingen av Engebø og ikke minst også i Grønt industriløft.

Rasmus Hansson (MDG) [14:17:42]: Debatten om ny mineralnæring dreier seg fortsatt veldig mye om å drive ny og mer gruvedrift for å skaffe flere metaller og

flere mineraler til alt det vi har bruk for en gang i framtiden, og så handler den veldig lite om det som må bli den måten vi skaffer oss mineraler og metaller på i framtiden, nemlig å resirkulere det vi allerede har.

Kommer mineralstrategien som statsråden arbeider med, til å handle like mye om å resirkulere og utvinne allerede utvunne metaller og mineraler, som den kommer til å handle om videre, tradisjonell gruvedrift etter enda mer?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:18:32]: Akkurat hvor mye det kommer til å stå om hvert og ett punkt, får vi se på, men jeg er enig i premisset i spørsmålet til representanten – og for øvrig enig i mye av det representanten mener også om dette – for det er et faktum at vi må resirkulere mer. Norge har nå den første fabrikk-en i Europa for resirkulering av brukte elbilbatterier, i Fredrikstad: Hydrovolt, et norsk-svensk samarbeid, også støttet med risikoavlastning fra staten. Der klarer de å hente ut – jeg tror det er – 98–99 pst. av de viktigste mineralene som kan gjenbrukes i en batterinæring. De er de første i sitt slag.

Jeg mener at Norge skal være ledende i hele denne verdikjeden for bærekraftig utvinning av råmineralene til bærekraftig batteriproduksjon, med lavere energifotavtrykk. Så skal vi være helt ledende internasjonalt, også på resirkulering – ikke bare på det vi gjør selv, men også gjennom å utvikle og spre teknologi som gjør at verden kan bli bedre til å resirkulere og gjenbruke disse mineralene. Da vil behovet for nye gruver bli mindre. Men det vil fremdeles være et stort behov, for det grønne skiftet krever enormt mye ressurser.

Rasmus Hansson (MDG) [14:19:37]: I løpet av statsrådens svar hørte jeg ham utvikle seg fra ikke å vite hvor mye denne nye mineralstrategien kommer til å handle om resirkulering, til å hevde at Norge, og da forhåpentligvis mineralstrategien, skal bli verdensledende på akkurat dette – hvilket bør innebære at det blir en dominerende del av mineralstrategien. Så kan vi i svar to få en bekreftelse på at det å resirkulere er hovedmålet for Norges framtidige mineralstrategi?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:20:19]: Med fare for at jeg fulgte litt dårlig med – beklager det – virker det som at spørsmålet har utviklet seg litt. Jeg kan ikke nå si hva som blir hovedfokuset, fordi poenget er at vi trenger begge deler. Jeg opplever at den norske miljøbevegelsen er veldig konstruktiv og sier det samme. Vi må resirkulere, gjenvinne og gjenbruke så mye som mulig av de ressursene vi har, men det alene vil ikke være tilstrekkelig. Det vet også representanten.

Vi står overfor den største omstillingen i menneskehetens historie. Alt som kan elektrifiseres, skal elektrifi-

seres. Vi skal bli mer bærekraftige, vi skal bli mer digitale. Vi trenger veldig mye mer mineraler, og derfor må vi også utvinne mer. Da må vi passe på at når vi utvinner mer, må det skje på en bærekraftig måte, med respekt for balansen i naturregnskapet, med minst mulig klimafotavtrykk. Det må skje sosialt bærekraftig.

Det er ganske urovekkende å se bilder og høre historier fra hvordan mineralutvinning skjer i mange andre land i dag. Vi kan mye bedre enn dette i Norge, og jeg mener vi skal ha som mål å vise verden hvordan dette kan gjøres.

Presidenten [14:21:22]: Replikordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Ola Elvestuen (V) [14:21:39]: Som flere har vært inne på: Både den geopolitiske situasjonen, hvor vi må få kontroll over verdikjedene på mineraler, og det grønne skiftet viser at vi trenger mineraler. Som i det siste spørsmålet her også, som er tatt opp av flere, må hovedgrepet for dette være å få mer sirkulære verdistrømmer, der en gjenvinner og gjenbraker mineralet. Det må være hovedgrepet.

Vi vil også trenge moderne gruvedrift med strenge miljøkrav, der restmassene utnyttes, gjenbrukes eller fylles tilbake i gruvene. Vi må også ha en modernisering av lovverket, slik at vi ikke tillater nye sjødeponier. Som jeg sa i mitt spørsmål til statsråden: I forrige regjering, dvs. i regjeringsplattformen fra Jeløya, sa vi altså nei til nye tillatelser til sjødeponier. Dagens regjering bør ha den samme offensive holdningen. Så håper jeg – og det har vært en lang kamp – at det heller ikke blir sjødeponier verken i Repparfjorden eller i Førdefjorden.

Så til et av de forslagene som ligger her, nemlig at vi trenger et moratorium mot gruvedrift på havbunnen. I oktober la regjeringen ut på høring en konsekvensutredning for å åpne et stort område for gruvedrift på havbunnen. Det er virkelig et gigantisk område – det er vel omtrent på størrelse med to tredjedeler av Norges landarealer. Det er langt mot nord. Ifølge Havforskningsinstituttet har vi god nok kunnskap i dette området på mindre enn 1 pst. av arealene.

Vi ser ingen andre land som i dag driver med kommersiell gruvedrift på havbunnen. Vi må også være klar over at det å drive leteaktivitet vil i seg selv ha store negative konsekvenser. Det er stor motstand internasjonalt mot å åpne opp et område for gruvedrift på havbunnen. Havpanelet, som jo statsminister Jonas Gahr Støre er i ledelsen av, og deres ekspertrapport går imot at vi nå skal åpne opp for drift og gruvedrift på havbunnen. FNs miljøprogram – finansinitiativet – sier at det bryter med FNs prinsipper for bærekraftig finans. Det er motstand i World Economic Forum og Det europeiske investerings-

fondet, og det er tolv land og mange fiskeriorganisasjoner som går inn for et moratorium. Det er ingen tvil om at dette medfører en stor risiko for ødeleggelse av leveområder for et unikt dyreliv som vi kjenner veldig lite til. Dette er et forslag som regjeringen bør legge til side.

Olve Grothe (H) [14:25:04]: Det ville vere feil å seie at debatten har lyfta opp temperaturen i salen. (Munterheit i salen.) Det er ikkje fordi saka ikkje er viktig, men rett og slett fordi det er stor einigheit.

Takk til Framstegspartiet for eit godt og viktig representantforslag. Ingen av forslaga får fleirtal, men det kjem ikkje av at det er ei underliggjande reell ueinigheit, det er andre grunnar som først og fremst blir lagde fram, ikkje minst at vi vil få saka tilbake gjennom lovforslag. Så vil vi også måtte finne ei form å debattere regjeringas mineralstrategi på når denne vil kome over nyttår.

Takk for ein god debatt.

Presidenten [14:25:53]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [14:25:55]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes og Kathy Lie om et nasjonalt løft for kreative næringer (Innst. 58 S (2022–2023), jf. Dokument 8:244 S (2021–2022))

Presidenten [14:26:09]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på 3 minutter.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:26:30] (ordfører for saka): Eg vil som saksordfører takke forslagsstillerane, representantane Torgeir Knag Fylkesnes og Kathy Lie, for dette framlegget om eit nasjonalt løft for kreative næringer, og eg vil takke komiteen for godt samarbeid om eit undervurdert tema i næringspolitikken.

Dei kreative næringane – altså kultur- og mediesektoren, musikk, film, reklame, dataspel, design og arkitektur – er ein viktig og ikkje minst stadig større del av næringsstrukturen i Noreg. I 2019, før pandemien, hadde desse næringane ei samla verdiskaping i Noreg på over 50 mrd. kr og ein omsetnad på 140 mrd. kr, og dei sysselsette over 90 000 menneske. Dei hadde òg hatt ein vekst på over 20 pst. dei siste ti åra.

EU har anslått at kjerneaktivitetane i kulturnæringane og kreative næringar har sysselsett nær åtte millionar menneske i Europa, og at det økonomiske bidraget frå desse næringane i EU er større enn både telekommunikasjon, farmasøytisk industri og bilindustri. På verdsbasis kan vi snakke om så mykje som 50 millionar jobbar i dei kreative næringane, der halvparten av dei som arbeider i sektoren, er kvinner, og svært mange er unge.

Dei kreative næringane skapar ikkje berre sysselsetting. Dei skapar glede og trivsel for folk elles, og dei skapar store ringverknader. Dei kan bli ei betydeleg større eksportnæring for Noreg enn i dag. For å ta eitt døme: I sommar blei det lagt fram ein ringverknadsanalyse av insentivordninga for filmproduksjon i Noreg. Han syner at kvar krone løyvd til refusjon gjev ringverknader på 4 kr proveny, for det offentlege på kring 1 kr og 90 øre. Då snakkar vi berre om ein liten flik av dei mangfaldige kreative næringane.

Det er ein samla komité som deler ønsket frå forslagsstillerane om auka verdiskaping og vekst i dei kreative næringane, og som meiner det er nødvendig å sikre betre kunnskap og anerkjenning av kultur som næring i det politiske miljøet og i det offentlege verkemiddelapparatet. Dei kreative næringane møter mange av dei same utfordringane som andre delar av næringslivet, og då må det òg vere slik at dei som driv i dei kreative næringane, har den same tilgangen til næringsretta tiltak for innovasjon og vekst som andre delar av næringslivet. Slik er det ikkje nødvendigvis i dag, og det er eit politisk ansvar å gjere noko med det.

Difor stiller ein samla komité seg bak at Stortinget i dag skal vedta å be regjeringa

«utarbeide og fremme forslag om en strategi for vekst innenfor kreativ industri. Strategien skal ha som mål å øke verdiskapingen og bidra til vekst i antall bedrifter, bærekraftige arbeidsplasser og eksport».

Det er òg ein samla komité som stiller seg bak at Stortinget skal be regjeringa

«gjennomgå hele virkemiddelapparatet for kulturelle næringer og vurdere hvordan man kan sikre bedre koordinering, herunder om det kan være hensiktsmessig å samle flere virkemidler for kulturnæringer i Innovasjon Norge, samt sørge for at Innovasjon Norges kulturnæringskompetanse styrkes».

Eg ser fram til ein god debatt og vil igjen takke for godt samarbeid.

Med det vil eg ta opp dei framlegga i saka som Vensstre er med på – og det er vel ved nærare ettertanke alle mindretalsforslaga.

Presidenten [14:29:59]: Det er alle mindretallsforslagene, ja.

Da har representanten Alfred Jens Bjørlo tatt opp de forslagene han refererte til.

Per Vidar Kjølmoen (A) [14:30:10]: Forrige saksordfører var opptatt av temperaturen i salen, og før debatten startet, fikk jeg et vennlig hvisk i øret: Per Vidar, nå må du ikke bidra til å hisse på deg masse motstand i debatten, for vi har et komitémøte etterpå. Vi får se hvordan det går; jeg skal gjøre mitt aller ytterste.

La oss begynne med handelsbalansen i 2020. Da falt den til negativ verdi selv om vi regner inn omtrent 380 mrd. kr i olje- og gassinntekter. Over tid har handelsbalansen vår med utlandet sunket jevnt og trutt, og den er nå på et nivå der vi er fullstendig avhengig av olje- og gassinntekter. Det er svært viktig at vi klarer å få en bredere portefølje av varer og tjenester vi selger til utlandet.

Mye omtales som den nye oljen. McKinsey har laget en rapport om ti fremtidsnæringer. Det er interessant nok å se at hvis man lykkes 100 pst. med alle de ti fremtidsnæringene McKinsey plukker fram som de mest spennende, vil det kunne erstatte kun 70 pst. av olje- og gassinntektene fram til 2030. Det er altså inntektene før den enorme prisoppgangen på energi på grunn av krigen i Ukraina.

Kreative næringer kan selvsagt også være en del av den nye oljen. Det er en næring der det er bra med aktivitet i Norge, og der vi har potensial for mer eksport. Den internasjonale eksporten er også sterk og økende, men kreative næringer har noen unike utfordringer som må løses. Produktsyklusene kan være korte, produksjonskostnadene kan være høye, og det kan gjøre det krevende å videreutvikle konkurransefortrinnene. Her er det aktuelt å bruke virkemiddelapparatet.

Det er gledelig at en samlet komité vil ha både en strategi for vekst innenfor kreativ industri og en gjennomgang av virkemiddelapparatet for å styrke arbeidet med kreative næringer. Dette er nok forslag som dels slår inn åpne dører, for ikke bare jobber denne regjeringen med dette allerede, Kulturdepartementet vil til våren også legge fram en evaluering om satsinger på kreative næringer i Norge, men alt som bidrar til å styrke kreative næringer og annen næringsutvikling, er selvsagt av det gode.

Med det håper jeg vi har passe høy temperatur i salen.

Presidenten [14:32:51]: Vi skal nok klare å holde varmen.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:33:10]: Det utfordrende med å ha en så kald stortingssal er at vi vil opp på talerstolen hele tiden – men «here we go».

Et viktig mål i kulturpolitikken er at kunsten skal nå ut til et større publikum, og der tror jeg vi er tverrpolitisk enig. Kunsten kan oppnå et større marked, som igjen øker inntekten til kunstnerne og bidrar til økt sysselsetting i kreative næringer. Kulturlivet og de som jobber i kulturen, skal få flere økonomiske ben å stå på, og private givere bør oppmuntres til å ta et større ansvar for finansiering av kunsten. Vi tror det vil skape et bredere engasjement og bidra til nyskaping.

Regjeringen Solberg styrket og videreutviklet kreativ næring som en viktig del av kunsten, f.eks. var etableringen av Talent Norge viktig for våre fremste talenter, sånn at de får støtte og oppfølging både forut for og i kjølvannet av høyere kunstfaglig utdanning. For denne ordningen og for en rekke andre ordninger i bransjen var gaveforsterkningsordningen svært viktig. Den økte den private givergleden og fungerte godt. Derfor må jeg innrømme at jeg synes det var ganske beklagelig at regjeringen avviklet denne ordningen i januar.

Kultursektoren omfatter tusenvis av bedrifter og veldig mange selvstendig næringsdrivende som skaper store ringvirkninger, kanskje særlig for reiselivet. Høyre støtter forslagene om en strategi for vekst innenfor kreativ næring, og at virkemiddelapparatet som rettes mot denne næringen, gjennomgås. Virkemiddelapparatet kan ha en viktig rolle i å styrke effektene for sysselsetting og verdiskaping og kan gi ringvirkninger for andre næringer. Et godt eksempel på dette er insentivordningen for å få utenlandske filmproduksjoner til Norge – som bedre enn noen reklamekampanje kan bidra til å markedsføre Norge som et attraktivt reisemål.

Dersom de økte ambisjonene for de kreative næringene skal bli en realitet, må virkemiddelapparatet styrkes og koordineres bedre. Ordningene i dag er for spredte, for sprikende og for svake. Flere av tiltakene som i dag ligger under Kulturdepartementet, burde f.eks. i stedet forvaltes av Innovasjon Norge, siden det er tiltak for å styrke næringer. Eksempler på det er filmsentivordningen og ordningen for kreative næringer.

Jeg opplever at veldig mange av partiene i denne salen er ganske enige om hva vi ønsker å oppnå. Vi er litt uenig om hvordan vi skal komme dit, men jeg håper vi vil komme dit til slutt, for jeg tror det kommer til å styrke en næring som det kanskje ikke har vært satset like mye på som det burde.

Per Ivar Lied (Sp) [14:36:02]: Kreative næringer er ein viktig del av næringsstrukturen i Noreg. Det utgjør ca. 3 pst. av Noregs BNP. Mange kreative næringer blei hardt ramma av pandemien, og besøkstall og omset-

ning er i mange delar av bransjen ikkje tilbake på nivå-et før pandemien.

Noreg bør ha ambisjonar om å auke verdiskapinga, antal berekraftige bedrifter og arbeidsplassar og ta ein større del av den internasjonale veksten innanfor kreativ industri. Kompetanse og bevisstheit om at kultur også kan vere næring er dei siste åra blitt styrkt. Det har vore ei positiv utvikling når det gjeld sysselsetjing, men verdiskaping og eksportinntekter er framleis beskjedne.

Senterpartiet støttar forslaget om å utarbeide og fremje forslag om ein strategi for vekst innan kreativ industri for å auke verdiskaping, vekst i talet på bedrifter og større eksport.

Næringsministeren la tidlegare fram eksportstrategien Heile Noreg eksporterer, som skal kome eit samla næringsliv til gode. Målet med satsinga er å styrkje arbeidet med eksport, bidra til forenkling for næringslivet og kutte administrasjonskostnader. For å oppnå måla i næringspolitikken må det næringsretta verkemiddelapparatet vere omstillingsdyktig og tilpassa framtida, og bedriftene skal i størst mogleg grad oppleve å ha ein veg inn til verkemiddelapparatet.

Innovasjon Noreg forvaltar fleire generelle verkemiddel som er opne for alle bransjar og sektorar, også verksemdar innanfor kulturell og kreativ næring, låne- og garantiordningar, tilskuddsordningar, rådgiving, kompetanse og profilering. Innovasjon Noreg har også låne- og garantiordningar som skal bidra til å fremje fleire gode gründerar og vekstkraftige verksemdar.

I tillegg har Kommunal- og distriktsdepartementet ordningar i sitt budsjett til Interreg-program, for fleire prosjekt i kreativ næring, og det kommunale næringsfondet er også blitt brukt til å støtte utviklingsprosjekt innan kreativ næring.

Senterpartiet støttar derfor også ein gjennomgang av heile verkemiddelapparatet for å støtte kulturnæringane endå betre og for å sikre betre koordinering, både når det gjeld korleis fleire verkemiddel på kulturfeltet kan samlast i Innovasjon Noreg, og når det gjeld korleis ein kan styrke Innovasjon Noregs kompetanse innan kulturnæringane.

Kathy Lie (SV) [14:38:50]: Kreative næringer er så mangt. Det er stor variasjon innen dette feltet. Det rommer alt fra scenekunst og musikk til håndverkstradisjoner og dataspill – ja, mye mer også. I denne næringen jobber mange ildsjeler og mange selvstendige og frilansere. Kreativ næring er en stor eksportartikkel, men samtidig en viktig næring for Norge, ofte i tilknytning til turisme og reiseliv.

En utfordring for kulturnæring med kommersielt potensial i dag, er mangelen på samordnede virkemidler. De trenger at vi tar dem på alvor som næringsdriven-

de, og at de får tilgang til de samme virkemidlene som annen næring. Vi så tydelig utfordringene under pandemien. Da måtte hele kulturlivet stenge ned, og kulturarbeiderne sto uten inntekt over natten fordi så mange er selvstendig næringsdrivende og frilansere.

Vi mener de kreative næringene trenger et løft for å bli en stabil næring med arbeid som kunst- og kulturarbeiderne kan leve av. Jeg er glad for at komiteen og næringsministeren er enig i at det er behov for en strategi for vekst innenfor kreativ industri – for økt verdiskaping, vekst i antall kreative bedrifter og bærekraftige kulturarbeidsplasser.

Organisasjonene som ivaretar de kreative næringene, har gitt oss innspill på at virkemiddelapparatet har vært fragmentert og lite koordinert. Derfor er det viktig og bra at det nå er flertall for at regjeringen skal gjennomgå hele virkemiddelapparatet for kulturelle næringer. Det er viktig å se på de delene av kulturnæringen som har reelt kommersielt potensial, men som i dag faller utenfor virkemiddelapparatet og utenfor mandatet for den varslede kunstnermeldingen.

Det er krevende å skulle drive vellykket kulturnæring samtidig som man skal holde seg oppdatert på alle mulige virkemidler og søknadsordninger. Ved å samle virkemidlene på ett sted og gjøre søknadsprosesser oversiktlige og enklere, vil de som jobber i næringen, få mer tid til å være kreative, produsere kunst og kultur og dermed ha større mulighet for å lykkes. Ved å samle virkemidlene i Innovasjon Norge og sørge for økt kulturnæringskompetanse der, vil potensialet for vekst ivaretas på en bedre måte.

Disse punktene er vi fornøyd med at det er bred enighet om. Vi ser fortsatt behov for å gjennomgå momsregelverket for kulturnæringen. Det er et ganske komplisert felt og vil nok trenge noe mer bearbeiding.

Jeg synes det er synd at komiteen ikke har støttet opp om behovet for et velfungerende vern om opphavsrettighetene. Næringsministeren argumenterer for at rettighetshavernes interesser må veies opp mot brukernes interesser i å kunne bruke åndsverk, og at det er nødvendig at opphavsrettigheter går ut av landet for videreutvikling, innovasjon og kommersialisering. Det holder ikke.

Jeg synes det er gledelig at komiteen har vist så stort engasjement for den viktige kreative næringen. Jeg ser fram til å få presentert en virkningsfull strategi for vekst og økt verdiskaping, og jeg ser fram til resultatet av gjennomgangen av virkemiddelapparatet. Kunst og kultur er viktig i seg selv, men det er også arbeid for mange og en viktig næring for framtiden.

Statsråd Jan Christian Vestre [14:42:11]: Regjeringens overordnede mål for næringsomstillingspolitik-

ken er, ved siden av størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi innenfor bærekraftige rammer, å få flere i jobb, øke eksporten, få opp investeringene i fastlandsøkonomien og kutte klimagassutslipp. Hvis vi skal få til dette store løftet, må alle næringer bidra – store som små – innenfor produksjon, innenfor tjenestesektor, innenfor et spekter av næringsliv og ikke minst over hele landet. Der spiller også kulturell og kreativ næring en viktig rolle.

Jeg er helt enig med forslagsstillerne i at vi bør ha som mål å øke verdiskapingen og bidra til vekst i antall bedrifter, bærekraftige arbeidsplasser og eksport også innenfor denne næringen. Jeg vil derfor takke forslagsstillerne og komiteen for gode innspill, som regjeringen selvfølgelig skal følge opp.

Jeg vil understreke at kulturell og kreativ næring er en nyskapende, grønn næring som opplever internasjonal vekst. Næringen har allerede hatt en positiv utvikling når det gjelder sysselsetting, og vi bør ha ambisjoner om å realisere en enda større del av dette verdiskapingspotensialet som vi nå ser at etterspørselen etter norsk kunst og norske kulturelle opplevelser representerer.

Forslagsstillerne peker på utfordringer knyttet til at virkemiddelapparatet bør styrkes og koordineres bedre. Det er jeg enig i. Vi har en pågående følgeevaluering av satsingen på kulturell og kreativ næring ved Innovasjon Norge, Kulturrådet og Norwegian Arts Abroad, som gir oss en viktig indikasjon på hvordan virkemiddelapparatet treffer denne næringen. Vi er også i gang med en større gjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet. Målet er å forenkle, tilgjengeliggjøre og styrke ordningene slik at de blir lettere tilgjengelig, og slik at alle bedrifter, store som små, opplever å ha én dør inn.

Regjeringen har sagt at vi skal gjenoppta arbeidet med en kunstmelding. Der vil vi bl.a. vurdere hvordan det kan legges til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer over hele landet, og hvordan sikre at kunstnerne får rimelig betaling for arbeid og bruk og visning av verk. Meldingen vil også ta for seg hvordan vi kan skape et bedre sikkerhetsnett for utøvende kunstnere og kulturarbeidere. I denne meldingen vil vi legge fram et forslag til en helhetlig kunstnerpolitikk for Stortinget.

Regjeringen vil også øke satsingen på å fremme norsk kultureksport og næringsfremme på det europeiske og globale markedet i utlandet. Det er en del av kulturløftet, og det vil bli en del av Hele Norge eksporterer.

Det er satt i gang en rekke initiativ. De følger vi opp. Nå har vi fått flere initiativ. De skal vi også følge opp. Regjeringen vil, etter mitt syn, gjennom utformingen av den nye kunstmeldingen følge opp store deler av innstillingen fra en samlet næringskomité. Arbeidsplasser, kompetansemiljøer, verdiskaping og internasjonalt

samarbeid vil bli berørt. Vi vil også se på hva som kommer ut av virkemiddelgjennomgangen, og vi vil selvfølgelig følge opp arbeidet med strategien og holde Stortinget løpende informert.

Presidenten [14:45:12]: Det blir replikkordskifte.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:45:25]: Først vil jeg få lov til å rose statsråden fordi han veldig ofte bruker ordet «grønt». Jeg gleder meg veldig til å se oppfølgingen av akkurat det og til at han fyller det med innhold. Der er jeg veldig optimistisk, og jeg heier på det.

Til denne saken: I regjeringens foreslåtte eksportreform, Hele Norge eksporterer, og i Veikart for grønt industriløft legges det ikke fram noen målrettet plan for eksport av kreative næringer. Kreative næringer står i en særstilling mot øvrig industri og næringer, og mange kreative aktører er verken informert om eller opplever at de favnes av regjeringens nevnte ordninger. Mitt spørsmål er derfor: Vil statsråden vurdere å inkludere kreative næringer i regjeringens strategier for eksport?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:46:12]: Takk for spørsmålet. Jeg vet det er Høyres taktikk å si at næringsministeren snakker om det grønne skiftet. Faktum er at regjeringen leverer på det grønne skiftet, og det begynner det å bli en lang rekke eksempler på. Jeg gleder meg til den videre debatten og til å synliggjøre all den politikken som nå gjennomføres, som ikke er snakk, men som bidrar til reelle investeringer, reelle eksportløft, reelle arbeidsplasser og reelle nedtrekk av klimagassutslipp.

Det er næringslivet som skal bestemme eksportsatsingene. Høyre tror at en offentlig etat skal bestemme det. Jeg tror at næringslivet skal bestemme det. Det er grunnen til at vi har reformert eksportfremmearbeidet vårt. Vi har satt sammen et næringslivsråd som gir regjeringen innspill til nasjonale strategiske eksportnæringer, og det er de som vet hvor potensialet for eksport i Norge er størst. Vi har fått forslaget til de to første nasjonale eksportsatsingene, det er havvind og mer og grønnere maritim eksport. Jeg venter på flere forslag, og hvis næringene selv mener at de kan bidra for å få opp norsk eksport, vil vi selvfølgelig peke i den retning.

Lene Westgaard-Halle (H) [14:47:13]: Det var faktisk ærlig ros, det var ikke ment som at statsråden snakker veldig mye. Det var ærlig ros – det er vel litt hva man sier, og hva man hører. Det er for så vidt interessant det statsråden sier om akkurat den saken, at næringene selv må be om, for jeg opplever at næringene selv har bedt om, og jeg opplever at næringene selv sier at de favnes ikke, eller de opplever ikke selv at de favnes av disse ordningene, og de ønsker en større satsing på det. Når

næringene selv, som statsråden sier, har gitt uttrykk for at de ønsker det, vil han da vurdere å inkludere dem?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:47:52]: Takk for ros. Det kommer godt med i disse dager, kan jeg understreke overfor representanten, så det setter jeg pris på.

Vi lytter selvfølgelig til det næringene sier, og det er også grunnen til at det er et bredt flertall – ja, hele komiteen – som ønsker at det skal lages en strategisk tilnærming til dette, og at vi skal gjennomgå virkemiddelapparatet. Det er vi allerede i full gang med, og det kommer vi til å levere på. Vi kommer til å informere Stortinget. Finner vi der at det er rom for forbedring av ting vi ikke har identifisert, ordninger som ikke fungerer, ordninger som ikke er godt nok koordinert, og at det mangler helhet og sammenheng – kanskje det til og med er hull i virkemiddelapparatet – vel, da får vel representanten og vi sammen bidra til å fylle de hullene.

Det er også veldig viktig at vi har en nasjonal og strategisk tilnærming til eksportarbeidet fordi vi er en liten nasjon. Vi har veldig ambisiøse mål. Vi skal få opp norsk eksport utenom olje og gass med 50 pst. innen 2030, og da er det veldig viktig at vi prioriterer de næringene som viser sterkest «commitment» fra næringslivet selv, og der vi ser at det er stort potensial. Jeg tror absolutt på kreative næringer, og så avventer jeg råd og innspill fra Nasjonalt eksportråd.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:49:02]: Eg kan, som representanten Westgaard-Halle, forsikre om at opposisjonen har berre dei beste hensiktene med vår kritikk av regjeringa – ikkje ulikt Nidaros sosialdemokratisk forum.

Det eg hadde tenkt å spørje statsråden om, og som det ikkje er fleirtal for i denne saka, går på momsproblematikk for kulturnæringa. Eg trur vi kan vere einige om at dagens momsregelverk for kulturnæringa er uoversiktleg og administrativt belastande. Tusenvis av kulturarbeidarar landet rundt bruker dags- og årsverk på å klø seg i hovudet over korleis dette regelverket skal tolkast, og veit at viss dei tolkar feil, kan det få svært uheldige konsekvensar. Det blir ikkje fleirtal her i dag for framlegget som går på momsregelverk, men kan statsråden seie noko om kva regjeringa vil gjere for å rydde opp i ein uoversiktleg momssituasjon for kulturnæringa?

Statsråd Jan Christian Vestre [14:49:58]: Takk for spørsmålet. Jeg har stor forståelse for at dette regelverket kan være krevende og by på utfordringer for både den ene og den andre. Det er også verdt å si at det regelverket vi har i dag, også for denne næringen, og ikke minst fritakene for merverdiavgift og ulike merverdi-komponenter, er et resultat av en ganske omfattende og grundig prosess som næringen selv har vært med på.

De unntakene som finnes i dag, er ment å ivareta ulike hensyn og er gjerne et utslag av ulike avveininger mellom disse og andre hensyn som gjør seg gjeldende. Jeg er helt sikker på at Finansdepartementet, som dette sorterer inn under, vil lytte til rådene som kommer både i denne behandlingen og kanskje spesielt fra næringen selv.

Så har vi et skatteutvalg som jobber, og der er også merverdiavgift en del av mandatet. De legger fram en spennende utredning, og eventuelle anbefalinger i lys av det utvalget vil selvfølgelig også bli nøye vurdert, herunder det vi snakker om nå, hvis det er en del av utvalgets anbefalinger.

Presidenten [14:51:00]: Replikskordskiftet er omme.

De talerne som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Alfred Jens Bjørlo (V) [14:51:24]: I stad gjorde eg som saksordførar greie for komiteen si tilråding til Stortinget, men eg vil på vegner av Venstre få kome med nokre utfyllande kommentarar, også om dei framlegga vi stiller oss bak og er medforslagsstillar på, som det diverre ikkje er fleirtal for i komiteen.

Først av alt: Jamt over er vi i Noreg gode på å lage kreative og kulturelle produkt, men vi er dårlege til å selje dei. At vi har eit uforløyst potensial for vekst i desse næringane, er 100 pst. sikkert. Ta spelbransjen som eit døme. Sverige og Finland er stormakter på spel; Noreg er knøttlite. Sjølv Island er større enn oss på eksport av dataspel. Betyr så det noko i den store samanhengen? Vel, dataspelbransjen globalt er ti gonger større enn laksenæringa og veks tre gonger fortare. Det er kanskje ei farleg samanlikning med denne regjeringa som tilhøyrar – no blir det vel grunnskatt på dataspel også, men eg får ta den sjansen.

Uansett: Eit av dei få suksesselskapa innanfor dataspel i Noreg, Funcom, er nyleg selt til Kina. Akkurat no står mange fleire spelselskap på trappene til å bli større. Vil dei finne kapital og utviklingsrom i Noreg, eller må dei òg ut av landet? Kva kan vi gjere for å sørgje for at dei blir her – i ei næring som i prinsippet kan byggjast og utviklast kvar som helst?

Det handlar sjølvsagt om generelle rammevilkår for næringsliv i Noreg, det handlar om å ha eit verkemiddelapparat som forstår og er rigga for dei kreative næringane, og det handlar om at vi må få på plass fleire finansieringskjelder for utvikling av kreativ industri. Det er eit forslag som elles næringspositive parti som Høgre og Framstegspartiet merkeleg nok ikkje stiller seg bak i innstillinga, men som Venstre står åleine om i lag med SV, Miljøpartiet Dei Grøne og Raudt.

Eit anna tema eg var innom i replikk til statsråden, og som ikkje blir løfta skikkeleg fram av fleirtalet her i

dag, er kulturmomms. Dagens momsregelverk for kulturnæringa er ikkje berekraftig. Det må ryddast opp i, og det hastar. For å ta eit par døme er regelverket i dag slik at for ei kulturbedrift/arrangørbedrift som skal gjennomføre eit arrangement med konferanse på dagtid og konsert på kveldstid, er det som skjer på dagtid, momspliktig, og det som skjer på kveldstid, unnateke moms. For ein festival som skal kjøpe inn LED-skjermar, er skjermene momspliktige brukte til reklame og momsfritekne brukte til kameraproduksjon. I praksis blir dei brukte til begge delar. Innleigd utstyr er momspliktig ved innleige frå ein annan leverandør, mens momsen blir ein kostnad ut til kunden når oppdraget er unnateke moms. I praksis motiverer det til at alle kjøper eige utstyr i staden for å leige inn frå andre ved behov – ikkje akkurat sirkulærøkonomi i praksis.

Det kan hende at det er faktafeil i det eg har sagt, men det understreker berre poenget med kor komplisert dette regelverket er.

Momsregelverket for kulturnæringa må ryddast opp i og forenklast. Det er eit tema Venstre ikkje har tenkt å sleppe, sjølv om det diverre ikkje er fleirtal her i salen for å gje ein slik marsjordre til regjeringa.

Presidenten [14.54.21]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6.

Det ringes til votering.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten [15:02:49]: Da er Stortinget klar til å gå til votering over sakene nr. 1–5 på dagens kart.

Votering i sak nr. 1

Presidenten [15:02:57]: Sak nr. 1 er andre gangs behandling av lov og gjelder lovvedtak 3.

Det foreligger ingen forslag til anmerkning, og Stortingets lovvedtak er dermed bifalt ved andre gangs behandling og blir å sende Kongen i overensstemmelse med Grunnloven.

Votering i sak nr. 2, debattert 22. november 2022

Debatt om utenriksministerens redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker i 2022 (Redegjørelsen holdt i Stortingets møte 17. november 2022)

Presidenten [15:03:10]: Presidenten foreslår at utenriksministerens redegjørelse vedlegges protokollen. – Det anses enstemmig vedtatt.

Votering i sak nr. 3, debattert 22. november 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2022 under Landbruks- og matdepartementet (kapitalforhøyelse og statlig lån til Statskog SF) (Innst. 47 S (2022–2023), jf. Prop. 6 S (2022–2023))

Presidenten [15:03:24]: Under debatten er det satt frem i alt fire forslag. Det er

- forslagene nr. 1–3, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Venstre
- forslag nr. 4, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslag nr. 1, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Prop. 6 S (2022–2023) sendes tilbake til regjeringen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 95 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.03.53)

Presidenten [15:04:01]: Det votes over forslag nr. 3, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gå i ny dialog med selgerne av AS Meraker Brug for å oppnå en pris som gir Statskog SF en forretningsmessig realavkastning på investeringen.»

Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 96 mot 6 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.11)

Presidenten [15:04:17]: Det votes over forslag nr. 2, fra Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem tilstrekkelig informasjon slik at Stortinget kan gjøre et opplyst vedtak vedrørende kjøpet av AS Meraker Brug.»

Fremskrittspartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Venstre ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.04.27)

Presidenten [15:04:33]: Det votes over forslag nr. 4, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen pålegge Statskog SF å bruke eiendommen AS Meraker Brug til å utvikle driftsmetoder som skal bidra til å opprettholde et mangfold av økosystemer i god økologisk tilstand, og til å bidra til å løfte den økologiske tilstanden i norsk skog til «god».»
Rødt har varslet støtte til forslaget.

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I statsbudsjettet for 2022 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post Formål	Kroner
Utgifter		
1162	Statskog SF – Forvaltning av statlig eierskap	
	(NY) 90 Lån til Statskog SF, bevilges med	300 000 000
	(NY) 95 Innskudd til egenkapital i Statskog SF, bevilges med	2 324 900 000
Inntekter		
5652	Statskog SF – renter og utbytte	
	85 Utbytte, nedsettes med	25 100 000
	fra kr 25 100 000 til kr 0	

Presidenten [15:04:58]: Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne har varslet at de vil stemme imot.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 62 mot 38 stemmer.
(Voteringsutskrift kl. 15.05.09)

Votering i sak nr. 4, debattert 22. november 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Lene Westgaard-Halle, Sivert Bjørnstad, Alfred Jens Bjørlo og Rasmus Hansson om å opprettholde Norges innbetalinger til Den europeiske romorganisasjonens (ESA) frivillige programmer på dagens nivå (Innst. 46 S (2022–2023), jf. Dokument 8:36 S (2022–2023))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen på ESAs ministerrådsmøte 22. og 23. november 2022 varsle at Norge vil opprettholde innbetalingene til ESAs frivillige programmer på dagens nivå, dvs. minimum 161 mill. euro i nye forpliktelser for programperioden frem til 2030.

Venstre har varslet subsidiær støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 92 mot 10 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 15.04.47)

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5, debattert 22. november 2022

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen (Innst. 61 S (2022–2023), jf. Dokument 8:248 S (2021–2022))

Presidenten [15:05:54]: Under debatten er det satt frem i alt 14 forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Olve Grotle på vegne av Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 2 og 3, fra Olve Grotle på vegne av Høyre og Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 5, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne
- forslag nr. 6, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Fremskrittspartiet og Venstre
- forslagene nr. 7–10, fra Alfred Jens Bjørlo på vegne av Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne

- forslagene nr. 11–14, fra Bengt Rune Strifeldt på vegne av Fremskrittspartiet

Det votes over forslagene nr. 11, 13 og 14, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 11 lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å øke bevilgningen til Norges geologiske undersøkelse (NGU) for å kartlegge mineralressursene i Norge.»

Forslag nr. 13 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge fram forslag om etablering av et statlig mineralfond etter finsk modell.»

Forslag nr. 14 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere refusjonsordninger for leteselskaper innenfor mineralnæringen og se på om prinsippet fra leterefusjonsordningen innenfor petroleumsskatteregimet kan være overførbart.»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 88 mot 14 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.33)

Presidenten [15:06:39]: Det votes over forslag nr. 12, fra Fremskrittspartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå nødvendig finansiering på 100 mill. kroner til forskning og utvikling når det gjelder håndtering av avgangsmasse ved utvinning av mineraler.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 15 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.06.47)

Presidenten [15:06:52]: Det votes over forslag nr. 10, fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, gjennom statlige innkjøp, bidra til å skape økonomi i sirkulær gruvedrift blant annet ved å øke etterspørselen etter avgangsmasser fra gruvedrift i bygge- og anleggsprosjekter.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 84 mot 18 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.04)

Presidenten [15:07:28]: Det votes over forslagene nr. 7–9, fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i forbindelse med ny mineralstrategi, om å gjennomføre en grundig vurdering av potensialet for økt gjenvinning av metaller fra eksisterende avfallsstrømmer, fra gamle deponier, fra slagghauger og andre kilder, med mål om å redusere behovet for ny mineralutvinning til et minimum.»

Forslag nr. 8 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om en avgift på deponering av avgangsmasser fra gruveindustri, med mål om å stimulere til økt gjenbruk av avgangsmasser, og komme tilbake til Stortinget senest i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2023.»

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge til grunn at det i fremtidige konsesjonsprosesser ikke skal gis konsesjoner til mineralutvinning uten at det stilles krav om nullutslipp for avfall, strenge krav om tilbakeføring av masser og krav om at håndtering av avfall ikke skal skje i åpent landdeponi. Det skal ikke gis tillatelse til sjødeponi.»

Sosialistisk Venstreparti har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.40)

Presidenten [15:07:44]: Det votes over forslag nr. 6, fra Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvordan kommunene kan sitte igjen med en større del av verdiskapingen knyttet til mineralvirksomhet, og herunder vurdere om produksjonsavgift kan være hensiktsmessig for at kommunene skal ha insentiv til å legge til rette for mer virksomhet.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet og Venstre ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.07.56)

Presidenten [15:08:02]: Det votes over forslag nr. 5, fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i tråd med norske og internasjonale anbefalinger, innføre et ti års moratorium på mineralutvinning på havbunnen med mål om å innhente mer kunnskap om miljøkonse-

kvenser før man eventuelt setter i gang slik virksomhet.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 83 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.12)

Presidenten [15:08:17]: Det votes over forslag nr. 4, fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere et pålegg om at mineralselskaper må etablere et individuelt miljøfond. Avsetning av midler skal inn på en sperret konto for å sikre overdekning og beplantning av deponi under gruvedriften og etter at den har opphørt.»

Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet, Rødt, Venstre og Miljøpartiet De Grønne ble med 68 mot 34 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.30)

Presidenten [15:08:36]: Det votes over forslagene nr. 2 og 3, fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sikre en enklere og mer samordnet konsesjonsbehandling for mineralutvinning i Fastlands-Norge.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å styrke veiledningsfunksjonen til Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Høyre og Fremskrittspartiet ble med 67 mot 35 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.08.46)

Presidenten [15:08:52]: Det votes over forslag nr. 1, fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen se på muligheten for økt nordisk samarbeid i utvinning og foredling av mineraler og forskning og utvikling for å begrense miljøutfordringene.»

Kristelig Folkeparti har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre ble med 62 mot 40 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.03)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:248 S (2021–2022) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bård Hoksrud, Terje Halleland, Tor André Johnsen, Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om en ny vår for mineralnæringen – blir ikke vedteke.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 59 mot 41 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 15.09.39)

S a k n r. 9 [15:09:46]

Referat

- (84) Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (arbeidstakerbegrepet og arbeidsgiveransvar i konsern) (Prop. 14 L (2022–2023))
Enst.: Sendes arbeids- og sosialkomiteen.
- (85) Samtykke til å sette i kraft en skatteavtale mellom Norge og Brasil, undertegnet i Brasilia 4. november 2022 (Prop. 13 S (2022–2023))
Enst.: Sendes finanskomiteen.
- (86) Endringer i brann- og eksplosjonsvernloven (etablering av fagskole for brann- og redningspersonell mv.) (Prop. 15 L (2022–2023))
- (87) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Andreas Sjalg Unneland, Marian Hussein og Kathy Lie om styrking av barnehusene - helhetlig ivaretagelse og oppfølging av barn i saker om vold og seksuelle overgrep (Dokument 8:41 S (2022–2023))
Enst.: Nr. 3 og 4 sendes justiskomiteen.
- (88) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hilde Marie Gaebpie Danielsen, Marian Hussein, Kathy Lie, Andreas Sjalg Unneland og Grete Wold om hets mot nasjonale minoriteter og samer (Dokument 8:42 S (2022–2023))
Enst.: Sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

Presidenten [15:10:14]: Stortinget går tilbake til behandling av sakene på dagens kart.

Sak nr. 7 [15:10:26]

Innstilling fra næringskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Sivert Bjørnstad og Terje Hansen om bedre utnyttelse av snøkrabberessursene (Innst. 60 S (2022–2023), jf. Dokument 8:249 S (2021–2022))

Presidenten [15:11:00]: Etter ønske fra næringskomiteen vil presidenten ordne debatten slik: 3 minutter til hver partigruppe og 3 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil seks replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av regjeringen, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får også en taletid på inntil 3 minutter.

Karianne B. Bråthen (A) [15:11:42] (ordfører for saken): Aller først må jeg få takke komiteen for konstruktivt arbeid og forslagsstillerne for å sette snøkrabbefisket i fokus.

Snøkrabben er en ny art i Barentshavet, og fangst etter denne krabben i norske farvann er derfor en relativt ny næringsvirksomhet i stadig utvikling. Det kommersielle fisket etter snøkrabbe startet først i 2013, og de første reguleringene kom i 2015.

Innstillingen fra komiteen viser at det er bred enighet om at snøkrabbefisket skal reguleres slik at det bidrar til mest mulig vekst og utvikling for kystsamfunnene. Det er i tråd med formålsparagrafen i havressursloven, og med forvaltningsmålene som er satt for snøkrabbe. Samtidig merker komiteen seg at det så langt ikke har vært god nok lønnsomhet i landingen av levende krabber, og at lang seilingstid fra fangstfelt til land gir høy dødelighet i den fangsten som er blitt forsøkt landet levende.

Fiskeriminister Skjæran har bedt Fiskeridirektoratet vurdere nærmere om det er behov for endringer i reguleringene av fangst av snøkrabbe, herunder spørsmålet om deltakelsen i fangst etter snøkrabbe. Det er viktig for å sikre en bærekraftig og god forvaltning av disse ressursene.

For Arbeiderpartiet er det viktig å få fram at dersom man skal binde en andel av snøkrabbekvoten med krav om levendefangst, til landindustrien i Nord-Norge, må poenget være at levendefangsten faktisk fører til større sysselsetting på land. Det vi ser i dag, er at krabbe som er landet levende, i all hovedsak blir eksportert levende og slik sett ikke vil gi noen større sysselsettingseffekt for landindustrien, utover mottak og videresalg.

Vi deler Fremskrittspartiets ambisjoner om økt verdiskaping, økt eksport og bedre utnyttelse av hele snøkrabben, men jeg merker meg at Fremskrittspartiet

mener at en annen regulering av snøkrabbefisket er det som skal til for å sikre en slik ønsket utvikling, og at det også foreslås å tildele inntil fire konsesjoner til landindustrien for snøkrabbefangst.

For Arbeiderpartiet er det naturlig at næringen selv ser nærmere på hvilke problemstillinger som må løses for at levende snøkrabbe skal bli til et produkt på linje med levende kongekrabbe, og at det er naturlig med mer kunnskap om det før det eventuelt innføres nye reguleringer knyttet til fangst av levende krabber.

Arbeiderpartiet og flertallet, unntatt Fremskrittspartiet og Rødt, er enig i at snøkrabbefisket må bidra til verdiskaping langs hele kysten i form av arbeidsplasser, økonomi og bærekraftig ressursforvaltning. Arbeiderpartiet mener at utvikling av tiltak for å nå en slik målsetting må gjøres i tett samarbeid med ulike aktører i næringen.

Derfor mener Arbeiderpartiet og flertallet i komiteen at forslaget, slik det foreligger, ikke bør vedtas.

Olve Grotle (H) [15:14:37]: Høyre stiller seg positiv til at det blir fokusert på snøkrabberessursene, og at ein er opptatt av ei betre utnytting av desse. Samtidig har Høyre merka seg dei synspunkta statsråden har til forslag nr. 1 og havressurslova § 1, og det både statsråden og Fiskebåt har gjort gjeldande knytt til forslaget om fastsetjing av prosentdel av framtidige snøkrabbekvoter.

Høyre har også merka seg at Fiskeridirektoratet i bestillingsbrev frå Nærings- og fiskeridepartementet av 16. mai 2022 har blitt bedt om å gjere ei nærare vurdering av om det er behov for endringar i reguleringa av fangst av snøkrabbe, medrekna spørsmålet om deltakinga i fangst av snøkrabbe – og vidare at det vil kunne bli aktuelt å sende eventuelle forslag til endring i reguleringa av snøkrabbe på skriftleg høyring.

Generelt meiner Høyre det ville vere fornuftig av Stortinget å vente med dette arbeidet til ein gjer vedtak. I tillegg skal det merkast at snøkrabbar blir omfatta av havressurslova § 1. I denne paragrafen blir det slått fast:

«Formålet med lova er å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetting og busetjing i kystsamfunna.»

Forslag nr. 1 i representantforslaget kan oppfattast å vere ei avgrensing av dette formålet.

Når det så gjeld forslag nr. 2, har både statsråden og Fiskebåt til dels gått sterkt imot dette. Det er her mellom anna vist til at det å binde ein del av snøkrabbekvota til ein bestemt bruk, her levandelanding i Nord-Noreg, vil kunne svekkje lønsemda og redusere dynamikken i næringa. Konsekvensane, ikkje minst med omsyn til det

grøne skiftet, vil bli påverka negativt ved leveranse av levande krabbe. Kor mykje som skal landast levande, og kor mykje som skal produserast om bord, må i hovudsak kome som eit resultat av ei rasjonell og marknadsmessig tilpassing av aktørane. Det er òg understreka at det av fleire grunnar vil vere lite føremålstenleg å tvinge fartøy til å levere meir levande krabbe.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:17:07]: Snøkrabbe er en ny art i Barentshavet. Fremskrittspartiet mener derfor det er viktig å regulere fisket etter den nye arten sånn at man oppnår sysselsetting og høyest mulig verdiskaping i kystsamfunnene, så det saksordføreren var inne på, at alle partier utenom Fremskrittspartiet og Rødt ønsker sysselsetting og verdiskaping i kystsamfunnene, blir litt feil.

For Fremskrittspartiet er det viktig å sikre høyest mulig verdiskaping av norske ressurser. Det kan oppnås ved å føre en aktiv næringspolitikk og regulere fisket sånn at man utvikler nye fangstmetoder og drar lærdom av hvordan andre fiskerier har utviklet seg.

Fiskeri- og havministeren har i sitt svarbrev 26. september vist til at

«De fartøyene som i stor grad har vært med på å utvikle fiskeriet og finne lønnsomhet, har også forsokt levende fangst av snøkrabbe, men med liten suksess.»

En av årsakene til det er at man ikke har hatt utstyr i de båtene som har vært tilstrekkelig for å ivareta snøkrabben.

Det er nå to forhold som gjør det viktig for å legge til rette for levende fangst og levering til landindustrien i Nord-Norge. Det er høyere sysselsetting og økt verdiskaping av norske ressurser. Sysselsettingen og verdiskapingen på land vil øke. Saksordføreren nevnte at det var bare å ta imot og levere, men det er faktisk en omfattende industri for å ivareta krabben, i påvente av eksport. Det er røkting og ikke minst klargjøring og forsvarlig pakking før forsendelse for å kunne oppnå den høye kvaliteten som gir best pris.

Det har ikke vært god nok lønnsomhet med levende fangst og levering av snøkrabbe. Hvis man trekker parallellen tilbake til hine hårde dage, da kongekrabben startet sitt inntog i Finnmark, fikk fiskeren 40–60 kr per kilo for fisken. Med samspillet med landindustrien og utviklingen landindustrien har bidratt til, får fiskeren faktisk nå over 500 kr per kilo, en tidobling av prisen, i tillegg til at også landindustrien tjener veldig gode penger på dette. Den støyen man så da man skulle gjøre små justeringer innenfor kongekrabberereguleringer, kan man nå unngå hvis man tar de rette grepene med denne nye arten.

Tidspunktet for regulering av snøkrabbe er nå. Fangst av snøkrabbe er fangst av en ny art. Man kan da legge forholdene til rette for at man skal bidra til at landindustrien i større grad skal skape lønnsomme, viktige arbeidsplasser i Distrikts-Norge. Jeg registrerer at regjeringen, og kanskje spesielt Senterpartiet, ikke ønsker det.

Presidenten [15:20:12]: Skal representanten ta opp forslaget?

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:20:16]: Jeg tar opp forslagene som Fremskrittspartiet har sammen med Rødt, og forslaget Fremskrittspartiet er alene om.

Presidenten [15:20:16]: Da har representanten Bengt Rune Strifeldt tatt opp forslagene han viste til.

Statsråd Bjørnar Skjæran [15:20:37]: Forvaltningen av alle de viltlevende marine ressursene våre er lovfestet i havressursloven § 1, der formålet er:

«(...) å sikre ei berekraftig og samfunnsøkonomisk lønsam forvaltning av dei viltlevande marine ressursane og det tilhøyrande genetiske materialet og å medverke til å sikre sysselsetjing og busetjing i kystsamfunna.»

Snøkrabbe skal forvaltes etter disse prinsippene. Dette er også bakgrunnen for at Nærings- og fiskeridepartementet den 16. mai i år ba Fiskeridirektoratet om å gjøre en helhetlig vurdering av en framtidig regulering av fangst av snøkrabbe, med særlig vekt på regulering av deltakelsen i fangsten.

Vi mottok vurderingen fra direktoratet i slutten av september. Vi har hatt dialog med næringsaktørene på land og sjø og kommet fram til en omforent enighet om å sende på høring både raske og mer langsiktige forslag til regulering av fangst av snøkrabbe.

De raske tiltakene handler om å håndtere miljøutfordringer ved fangsten, bl.a. redskapskonflikter og tap av fiskeredskaper. De langsiktige tiltakene vil i hovedsak omhandle endringer som går på deltakelsen i fangsten, og dette temaet må bli gjenstand for en grundig høringsprosess.

Forslag til hvordan vi skal forvalte snøkrabbe i framtiden, bør baseres på både hensyn til lønnsomhet for fartøyene som over mange år har gjort store investeringer i dette fiskeriet, og miljø- og redskapskonflikter, samt mulighetene for å legge til rette for mer aktivitet på land.

Jeg er enig i at vi må ha best mulig utnyttelse av snøkrabberessursene. Levende fangst av snøkrabbe har isolert sett et stort potensial, men med dagens flåtestruktur samt fangst som foregår langt til havs, er det ikke helt rett fram å se hvordan snøkrabbe kan utnyttes levende. Det betyr ikke at den døren bør lukkes for framtiden. Derfor legger jeg opp til en grundig prosess der

alle aktuelle næringsaktører skal høres før det gjøres endringer for fremtiden.

Presidenten [14:22:41]: Det blir replikkordskifte.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:22:53]: Det er fullt mulig å legge føringer for snøkrabbefiske, med tanke på at en skal skape aktivitet i kystsamfunn og bidra til en høyere verdiskaping av snøkrabben. Det henvises til at det er dårlig lønnsomhet. Når man leverer snøkrabbe fryst, leverer man bare knapt 50 pst. av vekten på krabben, og man fikk i 2021 185 kr/kg. Snittpris for levende krabbe – da får man betalt for 100 pst. av vekten av krabben. I 2021 hadde Sjømatrådet en snittpris for levende krabbe på 277 kr/kg. Man må mer enn tredoble prisen for å få samme verdiskapingen for frossen krabbe. Er det ikke en fornuftig vei å gå at man i større grad også får betalt luksuspris for restråstoffet?

Statsråd Bjørnar Skjæran [15:23:56]: Som jeg sa i mitt innlegg, er det en dør som ikke er lukket, og som jeg ikke har noen intensjon om å lukke.

Vi har satt i gang en prosess. Den startet vi allerede i desember i fjor, og da var det lite som skjedde på dette området. Nå er vi i starten av en høringsprosess, så jeg tror at vi skal hegne om den norske måten å gjøre ting på – at alle parter kan bli hørt før vi treffer de beslutningene som skal treffes. Det er bakgrunnen for at vi har gjort det sånn som vi har gjort det, og jeg er veldig fornøyd med å se at komiteen synes det er en klok tilnærming.

Så registrerer jeg at det ligger en merknad i saken som ser ut til å ta til orde for at vi skulle ha funnet på dette et par dager etter at representantforslaget var fram-satt. Sånn er det ikke, og den tidslinjen kan representan-ten Strifeldt få se hos meg hvis det er ønskelig. Vi startet dette arbeidet i desember, har jobbet jevnt gjennom vårhalvåret og endte opp med å sende ut en pressemel-ding den 16. mai.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:25:00]: Jeg har invi-tert meg inn på kaffe hos statsråden i over et år uten at den døren har blitt åpnet, men jeg er veldig imøtekom-mende når det gjelder å komme og diskutere fiskeripo-litikk med statsråden, både snøkrabbe og andre ting.

Det er en kjensgjerning at det ble sendt en bestilling til direktoratet nærmere en uke etter at vi leverte repre-sentantforslaget i Stortinget – så det stemmer, det.

Det er henvist til at det er dårlig hold på snøkrabbe. Nå har Norway King Crab i Sør-Varanger gjennomført forsøk med eksport av levende snøkrabber, med gode resultater og veldig gode eksportpriser. USA har påbud om 100 pst. ilandføring og produksjon av snøkrabbe i Alaska. Det er ikke engang tillatt å eksportere den til andre delstater for å videreforedle den, videreprosessere

den for levendesalg. Kan det være veien å gå med snøkrabben for at man skal bidra til verdiskaping og ar-beidsplasser i distriktene?

Statsråd Bjørnar Skjæran [15:26:07]: Når det gjel-der alle de marine viltlevende ressursene våre, er jeg opptatt av at vi jobber hardt for å oppnå alle de målene som ligger i havressursloven. Det å få til større aktivitet, større verdiskaping og flere arbeidsplasser på land er en vesentlig del av det, og det vil vi også komme tilbake til, på generelt grunnlag, når vi legger fram en ny kvote-melding for Stortinget på nyåret.

Det er slik at jeg stort sett har seks eller sju dagers ar-beidsuker. I min verden er to dager noe ganske annet enn nesten en uke, men vi ser kanskje forskjellig på det.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:26:45]: Jeg var inne på den enorme verdiskapingen landindustrien har bi-dratt med innenfor kongekrabbefisket. Vi gjorde noen små reguleringer av kongekrabbefisket i 2018/2019, endret på reguleringen, og støyen har ennå ikke lagt seg i enkelte områder. Er det ikke mer fornuftig å ta de nød-vendige grepene før man lukker fiskeriene, å gjøre de grepene som skal til for å sikre at man skaper aktivitet, sysselsetting og lønnsomhet i kystsamfunnene med snøkrabberessursene, istedenfor å avvente og se og så ta støyen dersom man må gjøre endringer?

Statsråd Bjørnar Skjæran [15:27:33]: Vi har ikke lukket dette fisket. Vi har satt en skjæringsdato, og det er helt vanlig å gjøre når man starter en prosess, slik vi har gjort nå. Vi har satt en skjæringsdato, og det betyr at investeringer gjort etter den ikke vil ha betydning.

Jeg sa i mitt innlegg, og jeg kan gjenta det nå: Vi har ikke lukket noen dør. Men jeg tror også vi skal ta inn over oss at det er ganske stor forskjell på å greie å skape aktivitet på land basert på levendefangst av kongekrab-be og snøkrabbe. Det handler ikke minst om hvor dette fisket pågår. Det meste av snøkrabbefisket pågår jo i de områdene der Fridtjof Nansen var den som satte de før-ste sporene, og det er langt til land. Så her er det mange hensyn å ta – også det som handler om hvor mye trans-port man skal legge opp til – men døren er ikke lukket.

Vi skal nå ha en høringsprosess, og så skal vi komme tilbake til hvordan vi konkluderer i dette spørsmålet. Målsettingen er veldig klar: bærekraftig forvaltning, størst mulig verdiskaping, størst mulig aktivitet også på land.

Presidenten [15:28:31]: Replikkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har også en taletid på inntil 3 minutter.

Irene Ojala (PF) [15:28:53]: Snøkrabbefiske i Ba-rentshavet er et fiske for relativt store båter. De minste

båtene i 2021 var på 15 meter, og de største var på over 70 meter.

I denne saken ser vi på mulighetene snøkrabbefiske kan ha for oss, men vi må samtidig ha i bakhodet at snøkrabbe er en innvandret art i våre havområder – med de negative konsekvensene det kan ha for havmiljøet og økosystemet hos oss. Det må vi ha med oss slik at vi er oppmerksomme på eventuelle uheldige konsekvenser ved artens utbredelse i Barentshavet i framtiden.

Til sammenlikning ble kongekrabbe satt ut i Murmanskfjorden på Kolahalvøya av sovjeterne på midten av 1960-tallet. 17 år senere dukket de første individene opp i norske farvann, og har siden spredd seg ut i havet og langs kysten av Finnmark. I dag er kongekrabbe en svært verdifull art for økonomien i Finnmark. Det kan også snøkrabbe bli i framtiden.

Dokument 8-forslaget til representantene Sivert Bjørnstad og Terje Hansen, om snøkrabbe, er datert 12. mai. Fire dager senere, 16. mai, kom det en pressemelding fra Fiskeri- og havminister Bjørnar Skjæran om at Fiskeridirektoratet skal gjennomgå reguleringen av snøkrabbefiske.

Snøkrabbefiske er et åpent kappfiske med kun en totalkvote. Det er ingen fartøygruppekvoter eller fartøyskvoter. Det betyr at båter som har snøkrabbetillatelse, kan fiske så mye de kan, fram til totalkvoten er fisket opp.

Dokument 8-forslaget er relevant, men den store debatten framover vil kanskje handle mer om hvordan deltakelsen i snøkrabbefisket skal reguleres. Ser vi på hvordan kongekrabben er med på å gi godt livsgrunnlag for fiskere i Finnmark, kan man anta at fiske etter snøkrabbe kan bli lukrativt også i framtiden.

I dag fiskes snøkrabbe langt nord fra kysten av Finnmark, noe som gir utfordrende fiske under tøffe værforhold. Hvis snøkrabben kommer nærmere kysten, kan mindre båter fange den, og sysselsettingen og verdiskapingen på land kan øke med levende eksport av snøkrabbe. Da kan snøkrabben kanskje bli en like viktig ressurs i Finnmark som kongekrabben er.

Det er viktig å planlegge for framtiden. Pasientfokus støtter derfor forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet og Rødt, som lyder:

«Stortinget ber regjeringen regulere snøkrabbefisket slik at det bidrar til mest mulig vekst og utvikling for norske kystsamfunn.»

Når det gjelder forslag nr. 2, fra Fremskrittspartiet og Rødt, kan vi ikke støtte det all den tid det per nå er problemer med å få levendefanget snøkrabbe til landanleggene i Nord-Norge. Når det gjelder forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, om antatte snøkrabbekonsesjoner, kan det ikke fastsettes i dag, derfor ser vi på utviklingen og hvordan den blir framover i tid.

Bengt Rune Strifeldt (FrP) [15:31:46]: Snøkrabben fiskes langt fra kysten. De første fiskeriene skjedde med ombygde fiskebåter uten god teknologi og anlegg for å ivareta snøkrabben på en god måte, men nå utvikles det båter som ivaretar snøkrabbe på en veldig god måte. En kan føre den til land og ha den over i kar, på samme måte som en gjør med kongekrabben. Vi har på Gardermoen et kongekrabbehotell, som kanskje ikke så veldig mange har sjekket inn på, men det er kanskje flere innbyggere der enn på resten av hotellene på Gardermoen. Det er også et kongekrabbehotell i Sør-Korea, hvor en ivaretar levende kongekrabbe i dag.

Den utviklingen kommer ikke uten at landindustrien er med og bidrar til å øke verdiskapingen, og bidrar til at vi har teknologi for å eksportere snøkrabben levende. Det er grunnen til at vi har fremmet dette forslaget, at vi i større grad skal få fortgang i denne teknologiutviklingen som vil bidra til at vi har flere lønnsomme arbeidsplasser i distriktene.

Jeg registrerer at Arbeiderpartiet og Senterpartiet, spesielt, ikke er på den linjen, men vi vil fortsette å kjempe for at vi skal fortsatt ha lys i husene langs hele kysten.

Presidenten [15:33:19]: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 7.

Sak nr. 8 [15:33:24]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Tilbaketrekking av Prop. 129 L (2021–2022) Midlertidig lov om forskriftshjemmel for tilpasninger i regelverket for fylkesnemnda for å avhjelpe konsekvenser av covid-19 (Innst. 63 S (2022–2023), jf. Meld. St. 7 (2022–2023))

Presidenten [15:33:43]: Ingen har bedt om ordet.

Med det er dagens kart ferdigbehandlet. Forlanger noen ordet før møtet heves? – Så synes ikke og møtet er hevet.

